Felicia Waldman
Belgia

Grafică şi coperta I: Titel Folea

Descrierea CEP a Bibliotecii Naţionale a României
WALDMAN, FELICIA Belgia / Felicia Waldman
Bucureşti: Editura cartea de buzunar ISBN 973 – 705 – 046 – 6
913 (493) (036)
Editura cartea de buzunar www.cdb.ro
NDC Grup 2000 SRL
Editura PUNCT

CUVÂNT ÎNAINTE

De ce (tocmai) Belgia?

Pentru că este fără doar şi poate inima

Europei Odată cu alegerea Bruxelies-ului ca reşedinţă a Uniunii Europene, Belgia a devenit punctul cel mai fierbinte de pe harta bătrânului

continent, iar statutul său a crescut la scară mondială odată cu stabilirea aici şi a Cartierului

General ai NATO. Totul se petrece – şi se decide – cum în Belgia: pe aici am intrat şi noi în NATO

I tot pe aici vom intra – să sperăm – în Uniunea

Europeană. Se poate spune deci că Belgia a evenit o „Poartă a Fericirii”!

Desigur, toate acestea se datorează în bună iarte capitalei, căci locaţia celor două organizaţii u a fost întâmplător aleasă. Bruxelles este în mod clar cel mai cosmopolit oraş al Europei. O lumă belgiană spune că la un moment dat s-a ms problema includerii Flandrei în Olanda şi espectiv a Walloniei în Franţa. Atunci prinţul noştenitor a întrebat „şi eu peste ce voi domni?”, răspunsul a fost prompt: peste Bruxelles, în care beuiesc atâţia străini încât nu poate fi considerat iid flamand şi nici valon! într-adevăr, din cei un Tiiion de locuitori ai oraşului, aproape 30% nu; unt belgieni: această categorie include diplomaţi îi înaâţi demnitari, dar şi imigranţi din toată urnea, între care cei mai numeroşi sunt maroami, italienii, spaniolii şi turcii.

Prezenţa unor estaurante tipice acestor naţii face astfel posibilă. gustarea” Ia propriu a şarmului unei metropole nulticulturale.

Bruxelles (în limba franceză), Brussel (în limba flamandă) sau Brussels (în limba engleză): ste astăzi o capitala cu cvadruplă semnificaţie, e de o parte este o regiune autonomă (Bruxelles-apitala) în condiţiile federalizării din 1995 a tatului belgian în două entităţi cu personalitate Liridică internaţională distinctă, Flandra şi Vallonia (care dezvoltă, în această calitate, relaţii internaţionale autonome şi pot semna acorduri interguvernamemale separate în problemele care privesc pe fiecare dintre ele), având un Parlament şi autorităţi proprii şi fiind constituită din 19 comune Pe de altă parte, este capitala Belgiei, dar în acelaşi timp şi a Flandrei ca stat federal. În plus, este capitala întregii Uniuni Europene dar şi sediul NATO. La Bruxelles se decide aşadar soarta unei părţi însemnate a lumii. Tot românul a auzit de Bruxelles de când cu procesul de integrare euro-atlantica!

Aşa cum îi stă bine unei capitale cu o tradiţie veche, Bruxelâes-ul păstrează o bogăţie arhitectonică impresionantă, ce include toate stilurile caracteristice secolelor XIX şi XX: de la Art Nouveau până la neorenascentist şi neoclasic. Grandoarea urbanistică a oraşului se datorează în special dezvoltării din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când au fost construite Palatul Justiţiei şi Bursa. Dar superbele clădiri gotice din Grand Place, faţadele vechilor case patriciene şi ale breslelor, precum şi catedralele impunătoare demonstrează că istoria oraşului a început cu mult mai înainte: să nu uităm că în secolul al XIII-lea oraşul era deja reşedinţa Ducelui de Brabant.

Dar Bruxelles-ul este în acelaşi timp o capitală ultramodernă. Cartierul General al NATO, Comisia Europeană, Parlamentul European şi Administraţia Europeană, dar şi multe alte instituţii internaţionale şi locale sunt adăpostite în construcţii de beton şi sticlă care contrastează în mod fericit cu adevăratele bijuterii de arhitectură veche.

Nu în ultimul rând, Bruxelles este un oraş comercial. Poziţia sa geografică, dar şi statutul privilegiat de care se bucură astăzi din cauza prezenţei atâtor instituţii internaţionale, fac din capitala belgiană un important nod de afaceri pentru întreaga lume. Cei al

căror sport favorit este shoppingul vor găsi aici nu mai puţin de 139 de astfel de centre: City 2, Westland, Wo-luwe, Basilix, pentru a nu aminti decât câteva mai cunoscute, sau chiar străzi întregi, precum Rue Neuve sau Avenue Louise (majoritatea centrelor, incluzând peste 3600 magazine, au deja propriul website pe Internet, aşa că pasionaţii îşi pot face „planul de bătaie” încă de acasă!}. Mai mult decât atât, Bruxelles face eforturi pentru a ajunge pe harta „capitalelor modei” – Ministerul Economiei din regiunea Bruxeiles-Capitala a înfiinţat chiar în acest scop o societate non-profit, Modo Bruxellae, destinată să promoveze creaţiile de modă locale pe plan internaţional.

Însă Belgia înseamnă mult mai mult decât Bruxelles la fel de semnificativ pentru istoria Europei este şi micul Waterloo, cel ce a constituit buturuga mică din calea carului mare al împăratului Napoleon, pornit să cucerească întregul continent. Micuţa localitate, care nu depăşeşte nici astăzi 20.000 de locuitori, păstrează vie memoria faimoasei bătălii care a scos-o din anonimat, prin cele mai diverse metode de exploatare a turismului internaţional. Ziua în care Waterloo a intrat în istorie, 18 iunie 1815, este astfel prezentată vizitatorului din toate unghiurile – al învingătorului (Muzeui Ducelui de Wellington), al marelui învins (Muzeul lui Napoleon) şi nu în ultimul rând obiectiv (Panorama Bătăliei). Nu e nevoie să fii un pasionat al istoriei sau al strategiei militare ca să vizitezi Waterloo, mai ales în condiţiile în care este atât de aproape de capitală.

A trece prin Belgia fără a te opri la Bruges este mai mult decât o greşeală: este o crimă! Nicăieri în lume nu s-a păstrat atât de perfect imaginea şi atmosfera Europei medievale ca în această adevărată „Veneţie a Nordului”, într-o reuşită combinaţie cu stilul neogotic al secolului al XIX-lea. Unii spun chiar că renovările au falsificat în fapt „originalitatea” oraşului, aşa că numai o vizită la faţa locului te poate convinge de contrariu. Mai ales că Bruges-ul are câte ceva de oferit pentru fiecare: artist, romantic, istoric, arhitect, bijutier (sau iubito (a) r (e) de bijuterii!), ori pur şi simplu turist, oricine găseşte aici motive pentru reîntoarcere. Astăzi capitala Provinciei Flandra de Vest, Bruges este la fel de frumos vara şi iarna.

Belgit

Belgia şi-ar pierde mult din importanţa comercială fără Anvers.

Pentru că Anvers aduce Belgia pe locul doi în Europa din punct de vedere al porturilor internaţionale (cel mai mare fiind olandezul Rotterdam). Şi dacă ar fi doar atât! Anvers este o bijuterie arhitectonică (să nu uităm că epoca sa de glorie a început în secolu' al XVI-lea!) şi un oraş al artei – aici a trăit şi a creat Peter Paul Rubens. Talentul artistic a locuitorilor oraşului se manifestă astăzi într-urj domeniu mai actual – moda. Anvers a intrat în galeria oraşelor europene ale modei prin designeri precum Walter Van Beirendonck Nadine Wynants, Ann de Meulemeester, Din Bikkembergs, Kaat TIIley. Dar Anvers trebuii vizitat şi pentru un alt motiv – este cel mai mari centru al diamantelor din lume! Nu în ultimu rând, are unul din cele mai interesante cartier evreieşti din Europa.

Belgia nu poate fi înţeleasă în întregime dac nu luăm în considerare şi preferinţele familie sale regale. Şi cum aceste preferinţe s-au îndreptat constant înspre Costende, cel mai mare ora de coastă al ţării şi una dintre cele mai frumoas staţiuni maritime pentru petrecerea vacanţei, n poţi trece prin Belgia fără a vedea despre ce vorba. Mai ales că Costende este astăzi u important nod de transport, făcând legătura e Marea Britanie, în special cu ferry-boatul.

Puţină istorie belgiană

Istoria Belgiei începe în mileniul I.Î.H., odată cu aşezarea triburilor celte în Vestul Europei. Ştim din seria filmelor cu Asterisc că în perioada expansiunii romane, belgii, care trăiau în Nordul Galiei, au luptat eroic împotriva armatelor lui luâius Cezar. Ceea ce nu spune însă filmul – nici nu ar fi avut cum s-o facă – este că au fost totuşi înfrânţi în anul 58 î.Hr. Mai târziu, în secolele JII-V d.Hr., peste belgi au venit francii, care au traversat Rhinul şi s-au aşezat în Galia, răspândind creştinismul.

Cel mai important moment din Evul Mediu belgian a fost încoronarea la Roma, în anul 800, 3 lui Charlemagne/Carol cel Mare (originar din Liège) ca împărat al Imperiului Roman, în 843, odată cu împărţirea Franţei, are loc separarea Flandrei de Wallonia (acum parte din Lotliaringia). Primul Conte de Flandra, Baldwin, şi construieşte castelul de reşedinţă! a Bruges în anul 900). Oraşul Bruxelles a fost înfiinţat abia prin 977.

Legende neconfirmate susţin că de fapt oraşul este mult mai vechi, datând de la sfârşitul secolului al VI-lea, când Sfântul Gorik ar fi construit o micuţă capelă pensuliţa formată de cele două braţe ale râului Zenne, care străbate şi azi Bruxelles-ul. Prima referire scrisă la existenţa oraşului datează din anul 977, când împăratul german Qlto al II-lea a dăruit Lorena de Jos regelui Carol al Franţei, iar locui era cunoscut sub numele de Insula Sfântului Gorik. Carol at Franţei a decis *să* construiască aici o! ortăreaţă, dând astfel naştere Bruxelles-ului. La sfârşitul secolului al X-lea, după moartea lui Carol, Lorena de Jos a fost preluată de Lambert de Louvain, Pe la mijlocul secolului al XI-lea, Lambert al II-lea a hotărât să construiască o nouă fortăreaţă şi a început să ridice primele ziduri ale oraşului.

În 1369, după căsătoria fiicei ultimului onte de Flandra, Margareta, cu Filip de

Burgundia, Flandra ajunge sub dominaţia acestuia din urmă. De-a lungul secolului al XV-lea ducii de Burgundia cuceresc întregul teritoriu al Belgiei de azi, determinând o nouă dezvoltare economică, dar şi culturală (în 1425 Papa Martin al V-lea fondează Universitatea din Louvain} însă odată ce Maria de Burgundia se căsătoreşte cu Maximilian de Austria (1477), Ţările de Jos intră sub dominaţia dinastiei habsburgâce

Epoca de glorie a Bruxelles-ului începe în 1531, când devine capitala Olandei spaniole. Nu este însă o perioadă liniştită. Dacă în 1555 Carol al V-lea, împăratul german născut la Ghent, este detronat de protestanţi, în 1566, în urma distrugerii de către aceştia a unor biserici catolice, Ducele de Aibă instaurează regimul de teroare al Inchiziţiei spaniole, ceea ce duce la o emigrare masivă a protestanţilor. Revoltele nu ajută la nimic: contele de Egmont şi contele de Hoorn sunt decapitaţi în Grand Place (1568).

Sub domnia lui Wilhelm I de Orania, cele şapte provincii din nord, numite acum Olanda, se unesc prin Tratatul de la Utrecht şi îşi declară independenţa în 1583. Recapturarea Anversului de către spanioli (1585) face ca centrui comercial al Europei să se mute la Amsterdam. Prin Tratatul din Westfalia (1648), Spania recunoaşte independenţa nordului, dar păstrează Belgia. Perioada următoare este marcată de războaiele cu Franţa: în 1667, Ludovic al X$_3$V-lea

capturează o bună parte din Flandra, iar în 1695 francezii bombardează şi distrug Grand Place, în 1701 – 1713 urmează la rând spaniolii: războiul lor de succesiune transformă Belgia într-un câmp de luptă; prin Tratatul de la Utrecht, împreună cu Luxemburgul, Belgia se reîntoarce sub dominaţie habsburgică în 1795, revoluţionarii francezi anexează ambele ţări, dar nu pentru mult timp: în 1815, Napoleon le pierde în celebra lupta de la Waterloo, în urma căreia Belgia şi Olanda formează Regatul Olandei, iar Eupen şi Malmedy sunt anexate de Prusia. Nici acest aranjament nu ţine prea mult: datorită neînţelegerilor dintre nord şi sud, în 1830 – 1831 revoltele izbucnite în

Hi

Bruxelles duc la obţinerea independenţei Belgiei ca regat neutru sub domnia lui Leopold de Saxa-Coburg.

Belgia devine o putere colonială în 1881, an în care Congo a fost cucerit de către Leopold al n-lea. Primul război mondial îi aduce înapoi teritoriile Eupen şi Malmedy, prin Tratatul de la Versailles, nu fără preţui luptelor crâncene de pe Yser. Nici în al doilea război mondial nu-i merge uşor: cucerită de Germania, este eliberată de aliaţi în 1944. În 1948, se pun bazele a ceea ce avea să devină Benelux. În 1957, Belgia intră în Comunitatea ţazi Uniunea) Europeană, iar în 1959 devine chiar centrul de reşedinţă al acesteia.

În 1977, ţara este împărţită în trei regiuni administrative: Flandra, Walionia şi Bruxelles-Capitala, care capătă autonomie în 1989. În 1995 se trece la federalizarea totală: statul belgian este acum format din două state cu personalitate juridică internaţională distinctă, plus regiunea autonomă Bruxelles-Capitala.

Pregătiri de drum

Bine că am scăpat de grija vizei. Doar am intrat în Europa, nu-i aşa? Dar o avem, în schimb, pe cea a asigurării, care este obligatorie pentru orice ţară din spaţiul Scbengen, a sumei minime pentru acoperirea cheltuielilor de şedere, dacă suntem aventurieri şi vrem să mergem pe cont propriu, sau a voucberelor dacă alegem varianta mai sigură a unei excursii organizate. Pentru cei care merg pe cont propriu, „la întâmplare”, fără a avea nimic aranjat dinainte, suma pe

care trebuie să o aibă asupra lor la ieşirea din ţară este de 100 euro pentru Fiecare zi de şedere, dar în orice caz minimum 500 euro. Dovada sumei de bani se poate face prin: prezentarea sumei la vedere, cecuri de călătorie, cărţi de credit cu extrasul de cont antedatat cu cel mult două zile înaintea prezentării în punctul de trecere a frontierei, scrisoare de garanţie sau angajament

Belgt de sponsorizare (autentificate, conform leg statului de destinaţie), garanţie din partea une bănci sau ordine de plată valabile, invitaţie (autentificată, conform legii statului de destinaţie) Cei care aleg varianta mai sigură a unei excursi organizate individual au nevoie de vouchere, car constituie dovada acoperirii în avans a serviciile turistice pentru perioada şederii în Belgia. Ui ghid al călătorului român în străinătat incluzând o serie de informaţii utile este dispon bil pe site-ul Ministerului Afacerilor Externe, I adresa www.mfle.ro.

Cei care preferă excursiile în grup nu au nicio grijă: firma de turism se ocupă de toate formalităţile. Astfel de firme sunt:

TRAVEL CLUB (Bucureşti, bd, Carol I, nr. 74, ap. i sector 2, tel: 021 – 310.23.8 l! ta: 021 – 314.61.04, e-mai officetravelclub.ro, www.traveldub.ro) – oferă în acest moment excursii pentru weekend de

393 auro/persoană, care includ cazarea pentru 2 nop (în cameră dublă) cu mic dejun şi transport avion, la Hotel Euroviilage (3 stele, Bulevardul Charlemagne 80

— MARSHAL TURISM (Bucureşti, bd. Unirii, nr. 20, al

5 B, parter, sector 4, tel: 021/335, 12.24, fax:

021/335.66.56, e-mail: info. turismmarshal.ro, www.marshal.fo) – oferă în acest moment excursii care includ cazarea pentru 5 nopţi (o persoană în camera dublă), cu micul dejun dar fără transport, la

Hotel Sheraton (4 stele) – 294 USD, la Hotel Crowne

Piaza (4 stele) – 360 USD, la Hotel Bedford (4 stele) – 312USD – etc.

— GETICA TURISM (Bucureşti, bd. Iancu de

Hunedoara, nr. 29. al. 3. se i, ap. 8, tel: 021/231.06.3!

fax: 021/231.06.35, e-mail: geticafx.ro, www.getica.ro) – oferă în acest moment excursii per tru weekend de 313 euro/persoană

care includ cazarea pentru 2 nopţi (în cameră dublă) cu mic dejun şi transport avion, la Hote! Euroviilage.

— FUN TRAVEL (Bucureşti, str. Octavian Goga, nr. 24, al. M62, sc. 2 – 3, sector 3, tel: 021 – 326.45.66, fax: 021 – 326.45.67, e-mail: funtraveirdsiink.ro, www.funtravei. To) – oferă în acest moment excursii pentru weekend, în aceleaşi condiţii, la Hotei Euroviilage, cu 303 euro/persoană.

Sos/rea *la Bruxelles*

Asigurarea poate fi făcută la orice firmă de profil sau chiar la unele agenţii de turism, putând mai simplă (şi mai ieftină) sau mai complexă (şi mai scumpă), după nevoile fiecăruia. În general, „birourile” multor astfel de firme pot fi lăshe ciorchine pe lângă mai toate ambasadele, în rulote sau, uneori, pur şi simplu sub formă de mese şi scaune. Asigurarea porneşte de la aproximativ 125.000 lei pentru 2 zile la opţiunea de 10.000 euro şi respectiv 155.000 lei pentru opţiunea de 30.000 euro; pentru 7 zile poate costa 200.000 sau 250.000 lei.

Pasul numărul doi este rezervarea camerei de hotel, care se poate face direct prin Internet sau fax pentru cei cu posibilităţi mai… adecvate acestei abordări, având în vedere că de obicei este nevoie de garanţia unui cârd (o bogată selecţie de hoteluri şi pensiuni este disponibilă la adresa www.*Bruxelles*. *irisnet.be/en/sen Jour/enhost.htm*), sau prin intermediul unei firme de turism specializate. Avantajul celei de-a doua variante este că plata se poate face în lei şi având voucherele nu mai este nevoie de suma minimă de 500 euro la ieşirea din ţară.

Ultimul pas, dar nu cel mai puţin important, este transportul până la Bruxelles. Aici, slavă Domnului, chiar că avem de unde alege. Putem merge cu autobuzul, cu trenul sau cu avionul (ca să nu mai vorbim de maşina personală – nu uita de cartea verde!).

Cu avionul, singura cursă directă care a rămas disponibilă după dispariţia liniei aeriene SABENA este naţionalul Ta rom, care zboară în fiecare zi a săptămânii, inclusiv sâmbăta şi duminica, la ora 10: 10, iar biletul costă în jur de 350 euro. Varianta cu trenul este cea mai puţin fericită, pentru ca durează cel mai mult şi este cea mai puţin comodă, chiar şi în cazul în care alegi vagonul de dormit. Firma

internaţională Wasteeis, cu sediu! în Gara de Nord, care oferă o serie de opţiuni avantajoase (Euro Domino, Euro-pass, inter-raii, reduceri etc.) are, de pildă, disponibilă o variantă în care cu 226 euro poţi beneficia de călătoria

— 7

dus-mtors Bucureşti-Bruxelles, plus posibilitatea ca în decursul a 3 zile să călătoreşti în interiorul Belgiei pe orice rută, orice distanţă şi de oricâte ori îţi doreşte inima.

Mai rămâne autobuzul care, deşi prezintă inconvenientul că poţi înţepeni (fiindcă nu-ţi poţi schimba poziţia decât la rarele opriri), oferă avantajul unui drum întins pe şosele în general bune şi ajunge în 2 zile. Compania Eurolines (Bucureşti, sir. Ankara, nr. 6, tel: 021/230.54.89, tel/fax: 021/230.03, 70), de pildă, are curse regulate cu plecare din Bucureşti, str. Buzeşti, nr. 44, marţi la ora 5.30 şi, respectiv, sâmbătă la ora 3.00, cu sosire! a Bruxelles. Gara de Nord, Rue du Progres, joi la ora 6.00 şi respectiv luni la ora 6,00. Costul unui bilet este de 125 euro dus şi 216 euro dus-întors.

În preţ intră 30 kg bagaje, excedentul costând 1 euro/kg.

Pentru întoarcere trebuie făcută rezervare din timp, la tel: + 32.02.274, 13, 64, GSM: 0474.60,00.71, Place Solvay 4, Gara de Nord, Bruxelles.

Sosirea la Bruxelles

Transportul local

Dacă ajungem la Bruxelles cu autobuzul, punctul terminus al călătoriei este, în general, Gara de Nord, care se află foarte aproape de mijlocul oraşului, de unde avem ia dispoziţie autobuzul, tramvaiul sau metroul pentru a ajunge în orice alt punct dorim. Cu atât mai simple sunt lucrurile dacă ajungem cu trenul: aşa cum e şi firesc, cele trei gări ale capitalei belgiene (Gara de Sud, Gara Centrală şi Gara de Nord) sunt deservite de toate mijloacele de transport posibile.

Lucrurile sunt mai complexe – dar nu neapărat şi mai complicate – dacă alegem avionul. De la aeroportul Zaventem se poate ajunge în centrul oraşului cu trenul, cu autobuzul sau cu taxiul. Evident, cea mai simplă variantă este „suna un prieten” şi roagă-l să te aştepte la sosire, dar nu toală lumea are această opţiune!

Călătoria cu trenul durează mai puţin de 20 de minute, începând de la ora 06: 00 şi până la miezu'! nopţii, la fiecare sfert de oră un tren expres porneşte de la aeroport şi opreşte în toate cele trei gări ale capitalei. Un bilet dus costă 2, 60 euro la clasa a II-a şi 3, 90 euro la clasa I. Gara este situată chiar în subsolul clădirii terminalului (nivelul – 1). Oraru! acestui tren expres (Airport City Express) este disponibil pe web-site-ul Căilor Ferate Belgiene (SNCB/NMBS) la adresa: *wvw. b-rail.be*.

De la aeroport se poate ajunge direct cu trenul şi în alte oraşe ale Belgiei. Traseele sunt:

— Gent Wetteren Aalst Denderleeuw – Brussels – Brussels Airport

— De Panne Diksmuide – Lichtervelde Delnze

Gent Brussels Brussels Airport

— Quevy/Quâevrain – Mons Braine-le-Comte – Halie

Brussels Schaerbeek Brussels Airport

Orarul tuturor trenurilor interne şi internaţionale care circulă în Belgia este disponibil în limbile olandeză, engleză, franceză şi germană pe site-ul Căilor Ferate Belgiene (Belgian Railways) la adresa: www.*b-rail.be*. Este suficient să introduci „Zaventem Airport" (sau Luchthaven Zaventem/Zaventem Aeroport) în câmpul de căutare. O serie întreagă de alte informaţii utile se găsesc pe site-ul oficial al aeroportului la adresa: *wm. brusselsairpori.be*.

Dacă preferăm să facem cunoştinţă cu Bruxelles-ul din autobuz, staţia este situată chiar sub salonul de aşteptare de la Sosiri (se coboară cu liftul din zona marcată „Diamond Area"). Şi de aici, pe lângă liniile de transport local (De Lijn şi MIVB/STIB) şi autobuzele private ale hotelurilor, există curse directe pentru Anvers şi Eindhoven. Compania de autobuze MIVB/STIB operează o legătură permanentă între aeroport şi Gara Bruxelles-Luxemburg. Numărul staţiilor pe această linie directă oraş-aeroport este însă limitat la 5: Schuman – Diamant – Genève – Germinal şi NATO. Linia funcţionează în zilele de lucru între orele 7.00 şi 20.00, de trei ori pe oră.

Belgia cos/rea *la Bruxelles* amera single, 79 euro/noapte camera dublă; preţulndude micul dejun, fără facilităţi speciale, rei

stele:

Argus, Rue Capitaine Crespe! 6, facilităţi:

ax, Internet, garaj, baby-sitting; 70 euro/noapte amera single/dublă, incluzând micu'! dejun; PORTANT: acceptă animale de companie! i Astrid, Place du Samedi 11 – 59 euro/noapte amera single/dublă, incluzând micul dejun; icilităţi: parcare, ensiuni:

Phileas Fogg. Rue Van Bemmel 6, lObil: (+ 32) 495.22.09, 85, tel: (+ 32.2) 217.83.38, hi le-aş. fogge skynet.be, www.phiieasfogg.be.

O euro/noapte camera single, 65 euro/noapte imera dublă, incluzând ceai şi cafea.

Felix Bovie, Rue Felâx Bovie17: /fax: (+ 32.2) 646.42.25, e-mail: [annicklierman@@yahoo.com; pentru 2 nopţi euro/noapte camera single şi 54 euro/noapte mera dublă; pentru 3 – 6 nopţi, 38 euro/noapte camera Ingie şi 48 euro/noapte camera dublă; de la o iptămană în sus, preţul este 32 euro/noapte pentru imera single şi 42 euro/noapte pentru camera dublă, osiei un

Sleep Weli Youth Hotei, Rue du Damier 23, l: (+ 32, 2) 218.50.50 – 25, 50 euro/noapte patul în imera smgle, şi între 10, 50 şi 20, 50 euro/noapte atuf în camere cu 2 până la 8 paturi; imera dublă privată este 50 euro/noapte; eţurile includ micul dejun.

Iată-ne aşadar, în sfârşit, în inima Europei! aţă ajunşi la hotel, unde suntem întâmpinaţi o politeţe desăvârşită în limba franceză (evient, nimeni nu-şi închipuie că am putea vorbi andeza, limba comunităţii flamande), dar unde instalăm că şi engleza merge la fel de bine, nu e mai rămâne decât să ne înarmăm cu o hartă lisponibilă gratuit la recepţie) şi să ne pregătim ifleteşte pentru aventura care abia acum începe

1 adevărat: cele cinci trasee prin care avem de ind să acoperim cam tot ce e de văzut în ruxelles.

Cei mai metodici pot apela la serviciile iverselor birouri de informaţii turistice din spitală. Datorită autonomiei celor două comutaţi – flamandă şi vaionă – ele se află într-o în restul timpului, staţia terminus este Schuman. Un bilet costă 3 euro (dar e valabil timp de l oră pe oricare linie aparţinând companiei MIVB/STIB). Există însă şi aşa-numitele bilete de sezon (45.00 euro/Iună), care se achiziţionează de la MIVB/STIB. Autobuzele care circulă pe această

linie sunt în general mai confortabile şi au mai mult loc pentru bagaje decât cele din interiorul oraşului.

Numerele de telefon utile sunt:

Pentru autobuze locale ale aeroportului

(De Lijn) + 321 631 37 37

Pentru tramvaiele, metroul şi autobuzele din

Bruxelles (STIB/MIVB) + 32 2 515 20 00

Orarele autobuzelor sunt şi ele disponibile pe Interne la adresa: *ww. sub Msnetbe/40000 Nf*: */ActUBL/Q12* (*B*) *fineibx. Mml*

Taxiurile pot fi luate din faţa salonului Sosiri Costul unei călătorii de la aeroport până în centru! oraşului este în mod normal de 29, 75 euro. Taxi urile autorizate pot fi identificate după emblem galbenă cu albastru.

Există şi servicii speciale de taxi pentru persoanele cu handicap:

Taxi Hendriks (tel: + 32, 2.752.98.00, (ax: + 32.2.752.98, 01, e-mail: info. melsbroekihendriks.be, www.hendriks.be/taxi/taxi.htm

Cazarea la hotel

Am ales Hotelul President Centre atât tru oferta avantajoasă, cât şi pentru locaţi lentă: chiar în mijlocul acţiunii, pe Strada Regală! Pentru tot confortul (real!) de patru stele, o cameră single costă doar 79 Europe noapte iar una dublă cu 10 euro mai mult. În plus, avem autonomie de mişcare pentru că suntem aproape de majoritatea punctelor de interes turistic.

Alte hoteluri în Bruxelles:

Patru stele:

President Nord, bd. Adolphe Max 180, tel (+ 32.2) 219.00.60, fax: (+ 32.2) 218.12.69 – 69 euro/noapte permanentă competiţie neoficială pentru atragerea vizitatorilor. Dacă Bruxelies-ul valon merge mai mult pe linia francofoniei – accentuând deci importanţa internaţională a oraşului – Brussel-ul flamand preferă dimensiunea istorică şi particularitatea sa. Avantaj noi! Căci astfel ni se pune la dispoziţie o viziune de ansamblu ce combină unitar vechiul cu noi.

Birouri de Informaţii turistice în Bruxelles:

Brussels International Tourism, în sediul Primăriei din Grand Place/Grote Markt, tel: (+ 32.2) 513.89.40, fax: (+ 32.2) 513.83.20, e-mail: tourismbrusselsinternatlonai.be

— Tourism Belgium, Rue du Marche aux Herbes/Grasmarkt 63, tel; (+ 32.2) 504.03, 90, fax: (+ 32.2) 504, 02, 70

— Office de Promotion du Tourisme Wallonie-Bruxelles e-mail: infoopt.be

— Toersime Vlaanderen Brussel e-mail: infotoersimevlaanderen.be

Pentru orice eventualitate, Ambasada României la Bruxelles poate fi apelată la tel: 343.69, 35 sau fax: 345, 26.80.

Hotel President

5 zile la Bruxelles

Traseul l – Bruxelles-ul regal

(*harta l*, *pagina 79*)

Dimineaţa, primul contact cu obiceiurile locale este micu'! dejun. După tradiţia adoptată mai nou de cam toată lumea, ni se oferă un aşa-numit bufet suedez. Totuşi, apropierea de Paris (fix 292 km pe autostrada E19) îşi spune cuvântul, prin gama de brânzeturi delicioase în faţa cărora cu greu poţi rezista.

După ce ne-am făcut *plmul*, pornim agaie în jos pe Strada Regală (Rue Royale/Konmgsstraat). Plasată pe o uşoară înălţime, strada oferă o frumoasă imagine asupra părţii de vest a oraşului, cu dominoul de clădiri mai vechi şi mai noi. Suntem chiar în mima centrului administrativ, aşa că după câţiva paşi, pe dreapta ne întâmpină Coloana Congresului (1), monument ridicat în memoria Soldatului Necunoscut din ambele războaie mondiale (1914 – 1918 şi 1939 – 1945), iar dincolo de ea o minunată esplanadă.

Nu mai mergem mult şi brusc în faţa noastră apare, pe stânga, grandioasa clădire a Palatului Naţiunii, Parlamentul Belgian (2). În realitate ne uităm la spatele clădim, pentru că intrarea se află în Rue de la Loi/Wetstraat, adică exact pe partea cealaltă. Dar nu e nicio problemă, depăşim construcţia sobră şi impunătoare şi intrăm pe Rue de la Loi, pentru a o admira în toată măreţia.

Clădirea a fost ridicată în anul 1777, în timpul reconstrucţiei cartierului regal, când autorităţile oraşului au decis să construiască un nou sediu pentru Consiliul Brabantului, instituţia medievală

echivalentă a Curţii supreme de justiţie. După dobândirea independenţei Belgiei din 1830, palatul a fost considerat a fi cel mai adecvat pentru a adăposti Parlamentul noului stat.

Coloana Congresului (1)

Arhitectura îi aparţine lui Barnabé Gulman care a reuşit să păstreze tipicul clădirilor mai vechi din jur.

Nu întâmplător, în faţa Palatului Naţiunii întinde splendidul Parc Bruxelles (3), iar capătul său, exact în partea opusă, se află Pala Regal şi Piaţa Regală, în perioada medievală, acest loc se afla Curtea Ducelui de Brabant, imens complex ridicat în secolul al XI-lea, ca ducele din acel moment a hotărât să-şi părăsea; fortăreaţa din oraş şi să construiască un nou e tel pe Condenberg, dealul natural unde Bruxelles de sus se întâlnea cu Bruxelles-ul de jos. Filip ţ Bun de Burgundia şi mai apoi Carol al V-Ieaj extins palatul, transformându-l într-una din e mai frumoase reşedinţe regale ale Eurorj Castelul a ars în 1731, în timpul dominaţiei ai triece, şi nu a fost reconstruit niciodată. Ceva a rămas însă: „warande”, parcui şi pădurea car înconjurau, în anul 1775, guvernatorul Austria decis, împreună cu automăţile oraşului, să *a* struiască aici o nouă zona rezidenţială. Fos parc al curţii ducale devenise între timp

5 *zile la Bruxelles*

„Alaiul Naţiunii (2)

Idevărată pădure în mijlocul oraşului, cu aninale sălbatice şi tot tacâmul. Cu acordul rupărătesei Maria Theresa, zona a fost nivelată, a fost plantaţi noi copaci, iar sub îndrumarea al oi arhitecţi renumiţi, belgianul Barnabé juimard şi austriacul Joachim Zinner, au fost rasate într-o perfectă formă geometrică aleile: are se păstrează până azi. Parcul a fost mpodobit cu statui clasice, unele provenind: chiar din reşedinţa arsă cu ani în urmă. În 3780, într-unul din colţuri s-a construit Waux-Hall, ictualul Teatru din Parc, unde iniţial oamenii se iiiteaţi relaxa ascultând muzica, bând un pahar le bere sau luând o gustare, în 1803, aici s-a ircanizat o cină pentru 1800 persoane, în cinstea

Napoleon şi ajosephinei. Tot de aia a pornit, n septembrie 1830, scânteia revoltei care a dus a independenţa Belgiei

Traversăm deci istoricul parc, uitându-ne la lamenn de toate vârstele care stau mai mult pe arbă decât pe bănci, într-un aer de picnic conmuu, şi ne oprim în faţa Palatului Regal (4)

Instruit în secolul al XVIII-lea sub forma a patru a se. Întrucât împărăteasa Maria Theresa nu a dorit ca guvernatorul austriac al oraşului să se simtă ca un rege, complexul arhitectural a fost transformat în palat regal între 1815 – 1829 de către Wilhelm! regele Olandei reunite Un an mai târziu, când Belgia *a* devenit independentă, Leopold la decis să-şi stabilească aici reşedinţa. Palatul a căpătat forma actuală în vremea lui Leopold al II-lea, fiind finalizat în 1903. Din 1935, însă, de la moartea reginei Asând, Leopold al III-lea a hotărât să-şi mute reşedinţa în Castelul Laecken. Actualii legi ai Belgiei locuiesc astăzi la Laecken, iar Palatul Regal din centru! oraşului este folosit doar ca birou al regelui şi reşedinţă a prinţului moştenitor, în plus, palatul mai adăposteşte un muzeu, Beâle-vue, ce conţine o colecţie de obiecte ale dinastiei regale belgiene. Prezenţa sau lipsa steagului indică dacă regele se află în paia! sau nu.

După ce admiram Palatul şi Muzeul Belle-vue din interiorul său (ceea ce ne permite să aruncăm o privire asupra arhitecturii, dar şi asupra de-coraţiunilor interioare) ne întoarcem spre stânga, spre Rue Ducale/Hertogsstraat, pentru a vedea Paâarui Academiilor (5), plasat în mijlocul unei grădini. Clădirea clasică, cu decoraţiuni sobre, a fost construită în 1820 ca reşedinţă a prinţului

Casa Ducelui de Brabant moştenitor al Olandei reunite, Wilhelm-Frederic de Orama. Cum însă doar un an mai târziu, în 1830, Belgia a devenit independentă, palatul a fost oferit noului prinţ moştenitor, Leopold al II-lea. Acesta nu a locuit *însă* niciodată aici, aşa încâ*t în* 1876 palatul a devenit sediul Academiei Regale de Ştiinţe, Literatură şi Arte Frumoase.

În partea opusă, la dreapta Palatului Regal, dincolo de Piaţa Regală (Piace Royale/ Koningspleis} (6), ne întâmpină un complex format din patru clădiri dispuse una în faţa celeilalte Palatul Artelor Frumoase (7), Palatul Congresului (8), Biblioteca Albert I (9) şi Muzeul de *Ană* Veche şi Modernă (10) (în realitate două muzee care împart aceeaşi clădire, într-un complex muzeistic deschis în 1984;

ambele muzee sunt deschise zilnic între orele 10 – 13/14 – 17, cu excepţia zilei de luni şi a sărbătorilor). Intrarea în Muzeul de Artă Modernă, unul dintre cele mai bogate din lume în materie de pictură belgiană începând din secolul al XIX-lea şi până azi, se face prin Piaţa Regală. Colecţia secolului al X$_3$X-lea inctode opere ale unor mari maeştri naţionali, precum James Ensor, Navez, Wappers, Gallait.

Leys, Portaels, Stevens, De Braeckelee Boulenger şi Van Rysselberghe, dar şi străini, i David, îngres, Gauguin, Bonnard, Vuillari Seurat, Signac etc. Colecţia secolului XX induc reprezentanţi ai celor mai importante curen artistice: fauvism (Rik Wouters, Spillia ei Auguste Oleffe, Ferdmand Shirren, Jes Brusselmans), suprarealism (René Magritte 26 din operele sale majore, Paul Delvaux, M Ernst, Francis Pâcabta, Tanguy etc.), fluturis (Schmalzigaug, Prosper de Troyer), abstractionis (Peters, Victor Servianckx, Flouquet) sau micarea Cobra (Karel Appel, Pierre Aleschinsky) e Mai pot fi admirate aici şi creaţii ale unor în artişti internaţionali, precum Miro, Picasso, D. în plus, muzeul oferă o interesantă colecţie sculptură modernă: Wouters, Jespers, Cantrl Puvrez, Bury, Leplae, George Segal, Tony Cragi Strebelle, Ubac etc.

Intrarea în Muzeul de Artă Veche, cât include o superbă colecţie de picturi ale marile maeştrii ai Şcolii Flamande, şi nu numai, din se tolele XVJ-XVII, se face prin Rue de la Régence Regentschapsstraat. Aici te întâmpină sculptul ale lui Meunier, Lambeau şi Rodin şi tablo al e unor pictori flamanzi şi olandezi (trebuie reamintit aici că pictorii flamanzi-olandezi şi-au reat propria breaslă încă din secolul al XVI-lea), precum maestrul din Flemalle, Rogier van der Weyden, maestrul din Aix, Barend van Orley, Diák Bouts, rlieronymus Boseb, Lucas Cranach, Quenn n Metsys, dar şi ale maeştrilor secolului al XVII-lea, precum ordaens, Teniers sau Van Dijck. Evident, punctul brte al muzeului îl constituie colecţiile Bruegel (cu al său „Peisaj al căderii lui icar”) *şi* Rubens (cu. Ascensiunea Calvarului”, „Martiriul Sf. Lievin” etc.). Tot în Piaţa Regală, chiar în spatele Palatului legal, se află Biserica Sf. Jacques-sur-Couden – erg (11). Proiectată iniţial sub forma unui tem-Iu grecesc, biserica a fost transformată în Templu al Raţiunii” în

perioada Revoluţiei ianceze.

Prânzul

Am decis să luăm masa de prânz în Place du „Lit Şablon (12), una dintre cele mai faimoase şi ţi active zone ale Bruxeiles-ului. Mica – după cum indica şi numele – dar extrem de pitorească, această piaţa, pe laturile căreia se aflâ Conserrul Regal, Palatul şi Grădina Egmont şi

Biserica Notre Dame du Şablon, este unul din cele mai mondene locuri pentru un prânz, o prăjitură, o cafea, sau chiar o bere – în fond nu e Belgia ţara berii? Doar nu degeaba se mândreşte cu peste 200 de sorturi din aceasta băutură populară. Evident, nu vom apuca să le încercăm pe toate în cursul vizitei noastre, dar măcar să depăşim stadiul Stella Artois!

Numele zonei provine din perioada în care se afla în afara oraşului, în secolul al XII-lea, *când* pe aici trecea un drum acoperit de nisip care ducea la porţile cetăţii. Datorită utilizării frecvente, pe marginea drumului s-a creat un strat de pământ galben, numit „zavel" în olandeză şi „şablon" în franceză, în 1304, Breasla Arcaşilor din Bruxelles a construit aici o micuţă capela dedicată Fecioarei. Când în 1348 o femeie pioasă a avut viziunea Maicii Domnului, care îi cerea să aducă o statuie a Madonei din Anvers, considerară 3 fi miraculoasă, capela a devenit un important loc de pelerinaj, iar zidurile oraşului au fost extinse pentru a o cuprinde. În jurul anului 1450, capela a fost transformată într-o superbă biserică gotică de tip brabantin (caracterizat prin simplitate şi monumentalitate), numită Notre Dame du Şablon sau Our

Biserica Sf. Jacques-sur-Coudenberg (11)

Lady of the Victories (13). Maria de Burgundia a fost botezată aici în 1457. În secolele următoare tot mai mulţi nobiâi şi-au stabilit reşedinţa în zonă, datorită apropierii de palatul ducal.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, sub domnia lui Leopold al II-lea, odată cu apariţia străzii Regentschapstraat/Rue de la Régence, zona Şablon a fost împărţită în două. Biserica a fost renovată în stil neogotic, iar la estul său a fost construit parai! Micul Şablon (Le Petit Sablon/De Kleine Zavel), în care pot fi admirate şi astăzi cele 48 de statuete reprezentând breslele medievale ale

Bruxelles-ului precum şi statuia conţilor Egmont şi Hoorne, executaţi în Grand Place din ordinul regelui spaniol Filip al II-lea în 1568. În interiorul Bisericii sunt de admirat arcadele, stâlpii cu decoraţiuni în forma de frunze de varză şi minunatele vitralii, şi este de vizitat capela familiei von Thurn und Taxis, care a creat serviciile poştale europene în perioada imperiului babsburgic.

Indiferent la care dintre multele restaurante bune sau cafenele alegi să-ţi faci plinul, pur şi

Belgit simplu nu ai voie să părăseşti Place du Peti Şablon/Klein e Zavel fără a face o escală Wittamer, cel mai exclusiv patiser al oraşului Aşa că nici măcar nu încercam să rezistăm tentaţiei, ci verificam chiar mai multe sortimente.

Acum că ne-am pus stomacul la cale, putem face turul complet al zonei. Şablon este celebră nu doar pentru restaurante şi cafenele ci şi pentru literalmente sutele de magazine de antichitaţi şi galerii de artă. Extrem de populară este piaţa libera de antichităţi, „deschisă” sâmbătă; între orele 9 – 18 şi duminica între orele 9 – 13. departe de aici, în Vossenplein/PIace du Jeu Băile din zona adiacentă Marolles, are loc zilni între orele 6 – 13, un talcioc în care oamenii vani cam ca şi pe la noi, de la lucruri realmente bui până ia cele mai purtate haine.

Ne oprim în faţa Palatului Egmont (34) şi minunatei sale grădini. Dacă nu ne-ar mâna de la spate dorinţa de a vedea cât mai mult din ce are de oferit Bruxelles-ul, mai că ne-am lăsa tentaţi să petrecem după amiaza moţăind la umbrâl aiattil Egmont (14)

Bacilor Mergem, totuşi, mai departe, pe Strada a-mi (Rue aux Lames/Wolstraat), nu fără a ne opri clipă pentru a studia arhitectura deosebită a idiru care adăposteşte Consistoriul Evreiesc

[entral al Belgiei (15). La capătul străzii dăm peste spunătoarea clădire a Palatului Justiţiei (16), are domina nu doar piaţeta din faţa sa, ci întreaga astfel un pont: aici se află o impresionantă serie de magazine, în special de îmbrăcăminte şi încălţăminte, de la cele mai pretenţioase la cele mai accesibile, pentru toate gusturile şi buzunarele. Pentru moment însă nu suntem fixaţi pe această lungime de undă, aşa că nu zăbovim mai mult decât pentru a ne face o idee despre ce e vorba şi o luăm înapoi spre

Palatul Justiţiei.

Din piaţeta Poetaert intrăm pe Rue de la Régence/Regentschapsstraat şi ne întoarcem în Place du Petit Sablon, de unde o luăm pe Rue des Sablons/Zavelstraat pentru a ajunge în Place du Grand Sablon (18). După ce aruncăm şi aici o privire cuprinzătoare, ne continuăm drumul prin Rue Stevens şi Piaţa Vanderveâde şi ne oprim în faţa Bisericii Notre Dame de la Chapelle (19), unul dintre cele mai vechi lăcaşuri de cult ale oraşului (construit în 1134), care adăposteşte mormântul lui Peter Bruegel cel Bătrân. Puţin mai departe, pe Rue de ia Chapelle/Kapelstraat, se află şi Vechea Biserică a Brigittinelor (20), unde facem un scurt popas.

Place du Petit Sablon (12)

alaiul Justiţiei este cea mai mare clădire din lume jicală în secolul al XIX-lea, fiind construită între anii 660 – 1880 de către Joseph Poetaert, într-un stil dectic. Palatul este situat pe un deal care în perioada medievală era numit „al spânzurătorii", suprafaţs să acoperă nu mai puţin de 26.000 m² iar jălţimea sa atinge 105 metri, Astăzi, aici funcţionează Jrtea Supremă de Justiţie.

De aici facem un mic ocol şi, luând-o la stan – pee Rue de 4 Bras/4 Armenstraat ne îndreptăm >re Piaţa Luiza (17), mai puţin un loc de interes orie (sau având conotaţii regale, ţinând cont ientarea traseului pe care ni l-am propus pentru dar un excelent loc pentru a simţi pulsul asului. Pentru că Piaţa Luiza este unul din cele ai vii puncte comerciale ale Bruxelles-ului. Celor teresaţi de capitolul cumpărături le vindem

Palatul Justiţiei (16)

Cina

Cu vizitarea celor două biserici, traseul pe care ni l-am propus pentru această primă zi s-a încheiat. Nu ne rămâne, deci, decât să ne orientăm în spaţiu spre a identifica cel mai îmbietor loc pentru o cină numai bună după o asemenea zi plină. Urmând sfatul binevoitor al recepţionerului de la hotel, pentru că tot suntem în apropiere, alegem Le Bermuchet (Rue Hauie/ Hoogstraat 198) (21), restaurant cu specific francez, unde preţurile sunt accesibile şi masa poate fi

servită afară, aşa încât să putem admira Bruxelles-ul noaptea.

Pentru a digera fineţurile culinare franţuzeşti ne întoarcem pe Rue de l'Epee în Piaţeta Poetaert, în faţa Palatului Justiţiei, de unde avem o superbă imagine de ansamblu asupra părţii de jos a oraşului şi o luăm agale pe Rue de la Régence/Regentschapsstraat pentru a reface o pane din traseul zilei la lumina lunii. Oraşul are un cu totul alt puls seara când, după obiceiul germanic, lumea se retrage acasă iar străzile sunt destul de pustii, singurii trecători fiind turiştii sau străinii care populează – din fericire din belşug – centrul Bruxelles-ului. Pentru amatorii de senzaţii tari există cabarete şi cinematografe erotice iar cei mai aventuroşi pot vizita „cartierul fetelor" din spatele Gării de Nord, unde după model olandez „marfa" poate fi admirată în vitrină.

Noi ne mulţumim cu un simplu pub, cu toate că aici asta înseamnă mai degrabă un night-dub. Deşi un pic cam departe, alegem Le Sud (Rue de l'Ecuyer 43) (22), bar-disco cu trei încăperi separate, pentru că este locul de întâlnire al funcţionarilor europeni, deci implicit punctul cel mai cosmopolit al vieţii de noapte a Bruxelles-ului.

Şi cu asta ne retragem, în sfârşit, la „depou".

[*z**b* *la Bruxelles* ni, ci şi a celor mai fine tipuri de ciocolată, în rtea cealaltă a piaţetei, chiar vizavi de Centrul onnaie, poate fi admirat Teatrul Regal Monnaie, peia) (25), cu arhitectura sa neoclasică

lor dependenţi de Internet trebuie să le spunem că clădirea Centrului Monnaie se află, pe colţul aspre Piaţa de Brouckere, o librărie care oferă ices la internet şi e-mail, pe baza unor cartele de lefon de tipul evrikard-ului nostru, ce pot fi folosite pentru apeluri telefonice obişnuite. Pentru a telena în Belgia sau în străinătate mai există înainta telecardurilor cu puncte, care pot fi împărate, în general, de la chioşcurile de presă Ceiire au mobil pot opta pentru o cartelă de tipul „pay) d go", valabilă pentru un an, cu care se poate suna Belgia şi ţările adiacente la preţ local şi în orice la ţară la preţ de străinătate.

Ieşim, pe Rue de l'Ecuyer/Schildknaaostraat, bulevardul Anspach şi intrăm pe Rue de i' Évêque intru a ajunge la Biserica Sf.

Catherina (26).

„Ea Bursei (28)

Se/e

Traseul II – Bruxelles (oarecum) istoric

(*harta 2*, *pagina* 79)

Ziua a doua se anunţă cel puţin la fel de in

tantă, căci avem de gând să ne aruncăm în

toarea centrului oraşului, zona cea mai vie şi d activa a capitalei belgiene. Aici avem toate sans le să auzim toate limbile pământului, inclusiv noastră. Totodată, vom avea ocazia de a îmbii utilul cu plăcutul, fiindcă pe acest traseu se d face şi eventuale cumpărături, zona cuprinzâno serie de puncte de atracţie de interes comerd mari magazine, care oferă adesea reduceri impi tante. i

Aşadar după micul dejun – în cursul cari ne facem iarăşi de cap cu delicatese franţuzeşl o pornim pe Bulevardul Grădinii Boaan (Boulevard du Jardin Botanique/Kruidţuinla şi intrăm pe Rue Neuve/Nieuwstraat. Începă chiar cu colţul străzii, unde se află City 2, stânga şi în dreapta noastră se înşiruiesc un după altul magazine mai mari şi mai mici, cu ofertă de produse variind de la suveniruri până îmbrăcăminte şi cosmetice. Totuşi, nu uităm ne-am propus să vedem partea istorică a or şulul, aşa că la al treilea colţ o luăm la stânga Rue St. Michel şi ne oprim în Piaţa Martirii (Place des Martyrs/Martelaarspleis) (23), pene a vedea ansamblul arhitectural neoclasic consm în 1775, cu stilul său unic. Acum complexul ad posteşte cimitirui victimelor insurecţiei *3* 1830, fiind perfect renovat.

Înapoi pe Rue Neuve/Nieuwstraat, ne co ţinuăm drumul înainte până ajungem la Cennj Monnaie (24). Cu o interesantă arhitectură de t! cruce, clădirea găzduieşte o serie de magazine cafenele, fiind întotdeauna aglomerată, de ajun să te întrebi cine munceşte în oraşul ăsta. piaţeta din faţa Centrului se află permanent în rulote din care belgieni plinuţi te îmbie să ajungi ei oferindu-ţi cele mai apetisante dulciuri putinţă, de la fructe confiate până la ciocolată pa – căci să nu uităm, Belgia nu este numai ţa ridicată în 1854 pe locul unui bazin al vechiului port Bruxelles. După ce o vizităm, ne întoarcem pe Bulevardul Anspach, unde ne şi oprim după câţiva paşi, ia numărul 36, pentru a vedea Muzeul Figurilor de Ceară

– Historium (27) Aici putem urmări istoria Belgiei de ia Cezar până la Herge (pseudonim sub care este cunoscut Georges Remi (1907 – 1983), autor şi desenator belgian intrat în istorie în 3929, când I-a creat pe Tintm, celebrul personaj de benzi desenate, cu aventurile căruia a umplut nu mai puţin de 24 de volume; Herge este considerat până astăzi părintele comics-ului european), redat de aproximativ 300 de figuri de ceară în mărime naturală dispuse în 20 de scene. Muzeui este deschis zilnic între orele 30 – 18, cu excepţia sărbătorilor, Continuând drumul pe Bulevardul Anspach, ajungem la impunătoarea dar oarecum greoaia clădire a Bursei (28), adevărat model de arhitectură a secolului al XIX-lea. Pe latura sa din spate, pe Rue de la Bourse/Beursstraat, pasionaţii de

18

Istorie pot vizita Muzeul Arheologic „Bruxella 1238" (29), după numele oraşului din acea perioadă.

La capătul străzii ne întâmpină una din cele mai vechi biserici ale Bruxeiles-ului, Biserica Sf. Nicolae (30), dedicată patronului negustorilor (nu e greu de ghicit de ce – piaţa se află după col (1). Intrarea datează din a doua jumătate a secolului al XII-lea iar forma asimetrică a clădâtii se datorează faptului că pe vremuri pe aici curgea un pârâu. Capela laterală, dedicată Fecioarei, a fost construită în 1486. Biserica a fost prădată în secolul al XVI-lea, în timpul disputelor religioase catolico-protestante, iar în 1695 a ars în urma bombardament el oi franceze – într-unul din stâlpii capelei se păstrează şi azi o ghiulea de tun ca retninder al aventurilor prin care a trecut, în perioada medievală, turnul său a servit drept post de gardă, dar asta numai până în 1714, când a căzut, omorând – spune adevărul istoric – un om şi un porc! Deşi îngreunează fluxul traficului pe Rue au Beurre/Boterstraat, mai norocoasă decât suratele ei româneşti, biserica a scăpat de „sistematizare", alături de casele foarte vechi care o înconjoară şi care s-au păstrat neaşteptat de bine.

Din 1868, clădirea adăposteşte rămăşiţele pământeşti ale „martiiiloi din Gotkum" (preoţi catolici torturaţi şi executaţi ta 9 iulie 1572, în timpul disputelor religioase dinte catolici şi protestanţi), aduse cu mare pompă din Olanda şi expuse pentru a fi

onorate de vizitatori.

De aici avem o ţintă clară – luând-o pe Rue du Midi/Zuitistraat şi apoi ia stânga pe Rue du Lombard, ajungem la cel mai important punct de atracţie şi cel mai reprezentativ obiectiv al Bruxelles-ului – Manneken Pis (31). Adevărată mascotă a oraşului, disponibil, ca suvenir, în cele mai neaşteptate posturi (inclusiv celebrul tirbuşon), acest băieţel surprins într-o poziţie compromiţătoare (mai pe româneşte făcând pipi într-o fântână) constituie de secole locul cel mai vizitat din întregul Bruxelles, deşi atunci când îl

Manneken Pis (31)

vezi pentru prima oară nu poţi să nu te între ce vrea toată lumea să vadă aşa o statuie mic lângă care în condiţii obişnuite ai putea chiar tară să o observi (pe de altă parte, irrnaţi-vă cum ar fi stat lucrurile dacă statuia fosî mare, de pildă cât Statuia Libertăţii din York! Oraşul ar fi fost o nouă Veneţie!).

Anul şi modul în care a apărut Mannekei rămâne până azi învăluit în mister. Exis mulţime de legende pe această ternă. Con uneia dintre ele, un băieţel ar fi „udat” (ca’s exprimăm elegant!) poarta casei unei vrăjiK care locuia unde se află azi fântâna, iartoarea, drept pedeapsa, l-a împietrit. Con unei alte versiuni, un om şi-a pierdut fiul i găsit după două zile acolo unde se află azi fi na, făcând pipi. Drept mulţumire, tatăl ar fi cât apoi statuia respectând întocmai ce-a \ când a dat peste el! Conform unei ind neoficiale, dacă Manneken Pis vă inspiră *zile la Bruxelles* eende nu ezitaţi să contactaţi autorităţile asului!

Ima menţiune oficială a unei fântâni numite armeken Piş în Rue de l’Etuve/Stoofstraat datează n 13 august 1619, când oraşul a comandat ulpforului Je/ome Duquesnoy o nouă sfaluis, din onz, menită a o înlocui pe cea existentă, veche şi încată de timp. De-a lungul secolelor, în vremuri de strişte, prima grijă a locuitorilor Bruxelles-ului a st să prezeive statuia, ascunzând-o pentru a o feri distrugere. Asta nu înseamnă însă că Manneken’s nu a fost furat de câteva ori de către armatele re au invadat oraşul.

Spre uluirea turiştilor mai puţin avizaţi, armeken Piş este adesea îmbrăcat. Garderoba i numără în prezent nu mai puţin de 600 de stume, păstrate în Casa Regelui sau Muzeul rasului din Grand Place. Primul costum l-a imit la I mai 1698, de la Guvernatorul

Olandei striece, cu ocazia festivităţilor organizate de ia din breslele locale. Dar lista nu este închisă:

continuă să primească şi azi, de la variatele grupuri foadorice care vizitează Bruxelles-ul, diverse costume care de care mai trăsnite – de la Mickey Mouse la Elvis Presley. În semn de mulţumire pentru astfel de cadouri, Manneken Pis „face” bere în loc de apă! Aşa că interesaţi-vă din timp dacă aveţi norocul ca un astfel de fericit eveniment să aibă loc chiar în timpul vizitei voastre şi nu rataţi ocazia!

Mai departe o luăm de Rue de l'Etuve/ Stoofstraat, care-şi merită pe deplin numele, mai ales vara, datorită afluenţei de turişti într-un spaţiu extrem de strâmt, şi facem la dreapta pe Rue de la Violette pentru a vizita Muzeul Costumelor şi Dantelei (32), care ilustrează cum nu se poate mai bine rolul jucat de industria textilă în dezvoltarea economică a oraşului. Dantelele vechi şi noi sunt într-adevăr ieşite din comun şi mentă văzute. Ţesutul dantelei este şi astăzi o ocupaţie serioasă în Belgia, multe adevărate artiste lucrând la comandă dar luând şi

O mulţime de bani pentru asta! Muzeul este deschis zilnic între orele 10 – 12.30/13.30 – 17.00, cu excepţia sărbătorilor.

Prin Rue de l'Etuve/Stoofstraai pătrundem, în sfârşit, în inima Bruxelles-ului – Grand Place/ Grote Markt (33). Pe drept cuvânt, această piaţă este considerată una dintre cele mai frumoase din lume. Şi asta nu de ieri, de azi: arhiducesa Isabella, fiica regelui Filip al II-lea al Spaniei, scria în timpul vizitei sale la Bruxelles din 5 septembrie 1599: „Nu am văzut niciodată ceva atât de frumos şi minunat cum este piaţa centrală a oraşului, în care primăria se ridică până la cer. Decoraţiunile clădirilor sunt remarcabile”. Tot atât de impresionaţi au fost, la rându! lor, Victor Hugo şi Baudelaire.

Totul a pornit de la un banc de nisip aflat între două pâraie care curgeau la vale către râul Senne. Odată recuperat terenul, aici s-a înfiinţat „piaţa de jos”, Niedermerckt. În secolul al XII-lea, când Bruxelles era deja un nod comercial important al Europei, pe aici treceau lâna englezească, vinurile franţuzeşti şi berea germană. În perioada medievală, în piaţă au fost construite case mici de lemn, însă din secolul al XIV-lea familiile mai bogate ale oraşului au

început să ridice clădiri sănătoase, din piatră, transformând încet şi sigur zona în centrul comercial, dar şi administrativ al Bruxelles-ului. Cum aici se ţineau deja întrunirile politice, aveau lor execuţiile publice şi erau primiţi oaspeţii de vază, tot aici s-a construit şi primăria (demers care a durat mai bine de 50 de ani, din 1402 până în 1455). Casele de lemn au fost înlocuite de clădiri de piatra frumos decorate, aparţinând în special breslelor.

La 13 august 1695, piaţa a fost bombardată de mareşalul francez De v illeroy, din ordinul lui Ludovic a) XIV-lea al Franţei, drept represalii pentru înfrângerea suferită de armatele franceze în faţa belgienilor în bătălia de la Namur, în următorii cinci ani, însă, breslele au reconstruit toate casele, inclusiv primăria. În secolele al XVIII-lea şi XIX-lea majoritatea clădirilor au devenit proprietăţi particulare. După ce câţiva noi proprietari au încercat să modernizeze faţadele în

Bel dauna unităţi! de stil, primarul Karel Buls a dat o hotărâre de legare a tuturor proprietarilor printr-o servitute: casele din Grand Place să fie păstrate, în măsura posibilului, în forma lor iniţială.

La fel ca şi Manneken Pis, Grand Place e principala atracţie turistică a Bruxelles-ului. vei găsi întotdeauna o mulţime de gură-ca admirând clădirile sau încercând băut naţională la una dintre superbele terase ame jate în clădirile medievale, în plus, este Io unde se organizează concerte şi diverse Eve mente artistice. Cele mai cunoscute astfel „happenings” sunt procesiunea istorică ani Ommegang (care are loc în fiecare an la sfârş lunii iunie şi începutul lui iulie şi constit o adevărată întoarcere în timp, fiind iniţiaţi secolul al XVi-lea pentru a onora venirea Bruxelles a lui Carol al V-lea) şi covorul de f bienal (care este realmente un eveniment ui comparabil poate doar cu ce fac olandezii lalelele! Numai că aici este vorba de begonii dată la doi ani cultivatorii acestei flori realize în a treia săptămână a lunii august câte un co de flori pe o anumită temă, de fiecare dată al Dar chiar dacă nu nimereşti un astfel de mom special, în fiecare dimineaţă aici se desfăşo piaţa de flori şi păsări, unde îţi poţi scălda ºC urechile şi imaginaţia în jocuri de culori şi sun deosebite, în plus, în perioada aprilie-septt brie, Grand Place este

inundată în fiecare sec între orele 21.20 – 23.15 (în funcţie de apus) un joc de lumini ritmat pe muzică clasică, două reprize de câte 15 minute.

Aşa cum observa şi arhiducesa Isabella, t nul gotic al primăriei care domină piaţa pare se ridică până la cer. „Hotel de Ville” / „Stadhi din Grand Place este recunoscut ca fiind una e tre’ cele mai frumoase clădiri din Ţările de Construcţia ei vorbeşte despre puterea eco mică din ce în ce mai mare a Bruxelles-ulu calitate de capitală a Ducatului de Brabant.

Piatra de temelie a fost aşezată, aşa e menţionam anterior, în anul 3402, după ce prealabil autorităţile oraşului au cumpărat caş *zile la Bruxelles* a lemn din zonă pentru a le putea demola, căci /cau nevoie de un centru administrativ pe ăsura dezvoltării capitalei. Arhitectul, probabil cob van Thienen, a terminat construcţia (care – jrespunde arjpjj stângi de azi) în trei ani. Însă – jruxeliezii” nu s-au mulţumit cu atât – aflaţi în rânsă concurenţă cu locuitorii oraşului Louvain, are, aspirând la obţinerea titlului de capitală a ucatului de Brabant, ridicaseră la rândul lor o ouă primărie (unii spun chiar mai frumoasă! eh, invidia!), în martie 1444 a început extinerea clădirii cu aripa dreaptă, ceva mai mică, nalizată în 1449. În acelaşi an, Jan van wsbroeck a construit faimosul turn. În sfârşit, obabil pentru impresionarea concurenţei, în 455, în vârful turnului a fost plasată o statuie a întului Mihail răpunând diavolul. Stratagema are să fi reuşit, din moment ce statuia a rezistat mpului şi intemperiilor timp de 541 de ani, md înlocuită abia în 1996, odată cu restaurarea completă a turnului.

Când te uiţi la turn, observi imediat că nu sie aşezat în mijlocul clădirii. O legendă la fel de e adevărată ca multe altele legate de diversele lonumente ale Bruxelles-ului, spune că arhitecii s-ar fi sinucis văzând această „gafă monu

ntală”. În realitate a fost vorba de o simplă nzie administrativă – aripa dreaptă a fost la intenţionat mai mică pentru a permite astrarea în uz a străzii alăturate.

upa distrugerea Bruxelles-ului de către Mareşalul de lieroy în august 1695, numai Turnu! şi zidurile Kierioare ale primăriei au mai rămas în picioare, ucrânie de restaurare au început aproape imediat, totuşi. În secolul al XVIINea, statuile decorative iginale s-au distrus

sau au dispărut. Astfel, în 1840 a constatat că era necesară o restaurare completă, să au apărut pe faţada cele 203 statuete care îi prezintă pe toţi ducii şi ducesele de Brabant care u condus ducatul între 580 – 1564. rimăria adăposteşte astăzi biroul primarului, d sinistraţi a oraşului se află în altă clădire, pe ulevardul Artspach, Primăria poate fi vizitată numai cadrul unor tururi organizate, cu prezentare în limba engleză, franceză, germană sau olandeză. Pentru a afla orele când au loc astfel de tururi, trebuie consultat biroul de la intrarea în Primărie sau Oficiul Turistic Bruxelles aflat în aripa dreaptă, intrarea costă 2, 48 euro de persoană sau 1, 98 euro de persoană pentru grupuri de minimum 12 oameni.

Traversăm piaţa făcând o plimbare de vis printre florile de toate tipurile şi culorile, aranjate cu gust nu doar în scopul de a lua ochii, ci pur şi simplu din simţul artistic deosebit al localnicilor, ascultând cele mai diverse triluri scoase de gama de păsări care cuprinde de la canari până la porumbei călători. Chiar vizavi de Primărie, pe partea opusă a pieţei, ne întâmpină o altă construcţie remarcabilă, în stil neogotic şi având la rândul ei o mulţime de statui decorative – Casa Regelui („Maison du Roi" în franceză şi „Broodhuis" în olandeză), care găzduieşte Muzeul Oraşului. Aşa cum ne putem da seama şi singuri, fără a fi neapărat mari specialişti în lingvistică, „broodhuis" nu este o traducere a sintagmei „casa regelui", ci înseamnă „casa pâinii". Mai expresiv deci decât varianta franceză, numele olandez ne indică originea clădirii: în secolul al XIII-lea aici se afla o casă de lemn folosită de brutari pentru a vinde pâine, înlocuită în 1405 cu o construcţie de piatră. Şi atunci de unde „casa regelui"? Se pare că în secolul al XV-lea brutarii belgieni au adoptat conceptul comercial (pe care noi îl credem atât de modern) al „vânzării directe", de tip Avon – dacă nu vine Mahomed la munte, vine muntele la Mahomed. Adică brutarii au început să îşi vândă marfa din casă în casă, mergând pe principiu! sănătos ai comodităţii clientului. Atunci ducele de Brabant a decis să folosească clădirea pentru diverse scopuri administrative, preâuând-o încet-încet cu totul între 1515 – 1536, în timpul domniei împăratului Carol al V-lea, Casa Regelui a fost refăcută, imprimându-i-se un viu stil gotic. Ghidul ne informează cu sadism că într-una din încăperile sale şi-au petrecut ultima noapte cei doi nefericiţi conţi – Egmont şi Hoorne –

înainte de execuţia în Grand Place din 5 iunie 1568, ordonată

de Filip al EI-lea al Spaniei. După bombardamentul francez din 1695, clădirea a fost restaurată doar parţial, numai atât cât să nu cadă de tot! în perioada următoare *a* fost folosită în diverse scopuri, ajungând ca în secolul al XVIII-lea, când revoluţionarii francezi au cucerit ţara, să fie transformată – foarte original! – în „Casa Poporahi”.

ta 1860, primatui dules ftnspach a convins autorităţile oraşului să cumpere vechea Casă a Regelui, aflată deja într-o stare deplorabilă, întreaga clădire a trebuit reconstruită din temelii. Pentru restaurare a fost ales stilul neogotic, foarte la modă la acea vreme: arhitectul Jamaer, însărcinat cu lucrările, pare să se fi lăsat influenţat de clădirea din secolul al XVI-lea a primăriei oraşului Oudenaarbe. Aparţinând autorităţilor. Casa Regelui a devenit Muzeul Oraşului la 2 iunie 1887. Actualmente aici se află expuse statui originale din vechea primărie, tablouri, tapiţerii şi diferite obiecte legare de istoria *Bruxelles-uM*. Muzeul este deschis de marţi până vineţi între orele 10 – 17, iar în weekend şi de sărbători între 10 şi 13. Lunea este închis, intrarea costă 2, 48 euro de persoană şi 1, 98 euro de persoană pentru grupurile de minimum 12 oameni.

Dar, pe lângă Primărie şi Casa Regelui, în Grand Place mai sunt câteva clădiri care îţi iau *ochit*, aşa-n urnitele „case ale breslelor” (guild houses), o serie de construcţii elaborat decorate şi extrem de frumoase. Deşi în mod obişnuit numele este folosit pentru a desemna toate clădirile din jur, în realitate unele nu au aparţinut niciodată breslelor, fiind întotdeauna privare, în Ţările de Jos, atât în perioada medievală cât şi mai târziu, în fiecare oraş existau bresle sau corporaţii care jucau un rol important în administrarea sa. Şi cum ar fi putut aceste bresle să-şi etaleze mai b/nebunăstarea şi puterea politică de care se bucurau decât prin casele în care se întruneau regulat pentru a discuta problemele interne ale meseriei lor? Şi unde puteau să-şi construiască aceste case în altă parte decât în piaţa centrală a oraşului? Dovedind o bună mtufffe, atunci când, după acelaşi bombardament din august 1695, clădirile au trebuit restaurate, autorităţile

Bel, oraşului au cerut breslelor să depună planurile reconstrucţie spre aprobare pentru a asigu; păstrarea unităţii de stil.

Un alt amănunt interesant este acela că Evul Mediu casele nu erau numerotate, numite: întrucât erau atât de puţine clădiri piatră, erau mai uşor identificabile după nume pentru ca tot omul să ştie despre ce casă e vor numele era adesea redat printr-o statuetă să decoraţiune. Pornind de la această informai încercăm şi noi să urmărim succesiunea case din Grand Place, începând de ia stânga Prim şi continuând în direcţia acelor de ceasornic:

Muntele Tabor – Trandafirul – Copacii

Aur – Lebăda (unde îşi are astăzi sediul unul tre' cele mai elegante dar şi mai scumpe resrante din Bruxelles – şi probabil nu numai

Maison *du* Cygne sau *Casa Lebedei*; clădire;

găzduit de-a lungul vremii personaje istorice cum Karl Marx şi Friederich Engels, care zăbovit aici în 1847, în timpul întruniri

Deutsche Arbeiterverem (sindicatul muncitori germani) – Steaua (unde în Evul Mediu loc

Amman, reprezentantul Ducelui în oraş; pe lat clădirii, sub arcadă, se află o statuie a lui Ever

Serclaes, erou medieval al Bruxelles-ului; stat e înnegrită de vreme, dar braţul ei – sau mai b zis al lui – e incredibil de bine lustruit –

fiindcă, după legendă, atingerea sa aduce norc şi cine rezistă la o astfel de tentaţie?).

— Primăria – Vulpea (care aparţine bre negustorilor, având o statuie a Sfântului Nice în vârf) – Cornul (care aparţine breslei măririllor – uşor de bănuit dacă ne uităm la et

superior, care arată ca partea din spate au corăbii) – Lupoaica – Sacul – Roaba (toate trei scăpat nedemolate din bombardamentul

1695, ceea ce face ca faţadele lor, originale, să cele mai frumoase din zonă).

— Regele Spaniei (a breslei brutarilor)

Catârul – Sfânta Barbara – Samariteanu'

Stejarul – Păunul – Coiful – Casa Regelu:

Negustorul de Aur – Porumbelul – Cuterul

Aur – îngerul – Joseph şi Anna – Cerbul, alena Regală Saint

Hupert (34)

Faima – Pustnicul – Fortuna – Moara – Oala e Cositor – Dealul – Bursa (cunoscute împreună. ub numele de Casa Ducelui de Brabant, numai pentru că sub ferestrele de ia etajul! sunt câteva tatui ale unor duci, căci în realitate niciun duce u a locuit vreodată aici).

După ce am dat un tur complet, înainte de a arăsi Grand Place mai facem un ultim popas – pentru unii chiar cel mai important' Muzeul Seni. Plasat pe una din laturile pieţei (Grand face 10), muzeul este de fapt o fabrică de bere utentică din secolul al XVII-lea, prezervată în condiţii excelente, care te poartă pur şi simplu napoi în timp (muzeul este deschis zilnic între: >rele 10 12/14 – 17, cu excepţia duminicilor şi a arbătorilor).

Continuând traseul pe care ni L-am propus pentru azi, ne îndreptăm spre Galeria Regalăint Hupert (34), la care ajungem imediat, şind din Grand Place prin Rue de la Colline/ cuvelstraat şi traversând Marche aux Herbes/ rasmarkt. Galeria, având o arhitectură tipică secolului al XIX-lea, aminteşte de sora ei bucureşteană de pe Calea Victoriei, fiind de fapt o alee comercială acoperită cu sticlă Dar nu vă lăsaţi păcăliţi: e vorba de o soră mult mai bogată (doar e în Occident1). O preumblare printre magazinele de aici – de la anticariate până la îmbrăcăminte de cinci stele, ciocolată fină (Neuhaus) şi cafenele, cum spune englezul, „exquisite" (Taverne du Passage, unde vezi mai tot timpul pensionari care par să nu aibă ce face cu banii şi mai rar câte un businessman citind ziarul într-o scurtă coffee-break) – constituie o călătorie în timp şi într-o altă lume. Iar spiritul germanic îşi spune cuvântul – deşi o zonă comercială, este un spaţiu neaşteptat de liniştit, parcă timpul ar curge mai lent şi lumea s-ar mişca cu încetinitorul.

Istoria ne învaţă că prima galerie de acest tip a fost construită la Paris în 1786. Se pare că un nepot al regelui Ludovic al XIV-lea, aflat în criză financiară, a avut geniala idee de a-şi închiria grădina, plasată în apropierea Palatului Regal, unor vânzători care şi-au

ridicat mici prăvălii pentru a-şi vinde produsele. Aşa cum era de aşteptat, această primă galerie *a* devenit repede locui favorit al multora, în special al hoţilor, pentru care era un adevărat rai. În 1830 a fost înlocuită de Galeria Orléans, mufJ mai frumoasă şi mai

bine protejată. După aceea, galeriile s-au înmulţit ca ciupercile după ploaie în toată Europa.

Prima galerie comercială din Bruxelles a fost construită în 1820, lângă Centrul Monnaie. După dobândirea independenţei din 1830, în 1839, mâncate de morbul concurenţei, autorităţile oraşului au decis să mai facă una, care s-o depăşească în grandoare pe cea construită în 1837 Ia Liège. Aşa a apărut cea de pe Strada St. Hupert, a cărei piatră de temelie a fost pusă de regele Leopold I în 1846. Construcţia ei, realizată de arhitectul Jean-Pierre Cluysenaai, a fost finanţată din fonduri private şi s-a finalizat la 20 iunie 1847, când a avut loc deschiderea oficială. Galeria era constituită din trei secţiuni: Galeria Regelui, Galeria Reginei şi Galeria Prinţului şi în tot cursui secolului al XIX-lea a fost zona cea mai mondenă a oraşului, fiind prima construcţie din metal şi sticlă din istoria Belgiei.

În tota A, în perioada 1820 – 1880, în Bruxelles s-au clădit şapte astfel de galerii, din care au supravieţuit numai trei: St, Hupert, Bortier şi Pasajul Nordic. Iniţial, ele serveau un dublu scop – la parter se aflau prăvăliile, Iar la etajul 1 şi 2 erau apartamente de locuit.

Prânzul

Fiind atât de aproape de faimoasa Rue de Bouchers/Beenhouwersstraat, strada cu cea mai variată gamă de restaurante din capitala belgiană (oferta culinară, care reflectă provenienţa exotică a unei părţi importante a locuitorilor oraşului, constituie o atracţie în plus, pe lângă bere *şi* ciocolată!), pentru masa de prânz alegem Bergerie La Mare Nostrum (Petit Rue des Bouchers 18 – 26) (35). De ce? Pentru că nu poţi să ajungi la Bruxelles şi să nu mânând fructe de mare1 Deşi Marea

Bel9\ Zile la Bruxelles

În secolul al XIII-lea, stiâul roman iniţiat al lădirii a fost transformat în stil gotic (fundaţia biserici este încă vizibilă sub criptă), onaosul gotic a fost construit în secolul iea (1226 – 1276), iar naosul la mijlocuf sece-[ui al XV le-a, la fel ca şi turnurile. Faţada vestică, lalizară între 1450*1490, aminteşte de modelul meez văecolul al XVI-lea a adus bisericii vitraliile.

cele trei porţi de la Intrare se ajunge pe o scară a construită în 1861. În interior te impresionează i 12 stâlpi şi vitraliile, în capela nordică de la stan-pronaosului sunt vizibile portretele regilor şi. araţilor care au dăruit bisericii vitralii: João al 10-lea ortugaliei, Ludovic al Ungariei, Frânase! alintei şi Ferdinand I. în pronaos pot fi admiraţi: ixirnilian al Austriei, Filâp cel Frumos, Carol al V-lea, ip ai l! – iea al Spaniei, Filibert de Savoia soţia lui Margareta de Austria; edraia a fost renovată în cursul secolului XX, fiind laugurată odată cu căsătoria prinţului moştenitor, p cu prinţesa Malhilda, la 4 de cemblie 1999.

De aici o luăm pe Rue de la Banque/ ikstraat şi, coborând treptele din faţa Canadei, intram pe Hue des Sables/Zandstraar eul benzilor desenate (38)

Nordului e *la* capra kilometri buni, Bruxelles-u se mândreşte cu o salbă formidabilă de aşa-ziş restaurante pescăreşti, unde poţi gusta absolj orice îţi doreşte inima în materie de vietăţi ac tf ce! De la somon şi până la meduze fripte, în supă sau în cupă, nu există fiinţă sau variar pe care să nu o găseşti. Mai mult, Petit Rue Bouchers este o străduţă îngustă pe ale că laturi se înşiruiesc, unul după altul, zeci restaurante, care te îmbie cu „marfa” la vede produsele sunt expuse în containere de gheaţă, să poţi alege exemplarul dorit. La aşa ceva e eh foarte greu să rezişti!

Încă un pont: în labirintul de străduţe mici din această zonă se află, într-o curte mai puţin bătută, aşa-zisă replică feminină a lui Manneken Pis, statui unei letile surprinse în aceeaşi poziţie compromiţătoare ca şi mult mai celebrul ei frate. Pentru a o vedea însă, e nevoie de îndrumarea unui] cunoscător, căci puţini ştiu de existenţa ei.

După ce ne-am satisfăcut şi această poi înainte de a porni din nou la drum spre urmat punct de pe traseul nostru de azi, mai facem! scurt popas pe fuit Rue des Bouchers pen vedea Teatrul Toone Vâl (36), o combinaţieinti sântă între un pub datând din 1696, aflat ia partei unde poţi încerca (dacă te ţin curelele) o gara variată de beri tradiţionale, şi un teatru de mari onete pentru adulţi, fondat în 1830, aflat la etajul l care oferă câte un spectacol din opere clasice săi din folclorul local în mai multe limbi (la cerere) f fiecare seară de la ora 20.30.

Din Rue de Bouchers/Beenhouwersstraieşim în Rue de ia Montagne/Bergstraat şi făcând la dreapta pe St. Goedele, ajungem la Catedrala Şi Mihail (37). Situată pe Dealul Treurenberg, cad drala a fost, se pare, construită în secolul al Xl-la) căci istoria ne spune că în 1047, Ducele e Brabant, Lambert al II-lea, a adus rămăşiţei pământeşti ale Sf. Gudula de la Biserica Sf. Gorăj din centrul Bruxelles-ului la noua biserică pe d deaiul Treurenberg, transformând-o astfel în mai important lăcaş de cult al oraşului.

pentru a vizita Muzeul Benzilor Desenate (38), obiectiv obligatoriu pentru orice turist care vizitează Bruxelles-ul şi asta nu doar pentru că prezintă istoria unui tip de artă tipic belgian, ci şi pentru că este plasat în superbul Depozit Waucquez, un exemplu remarcabil de arhitectură Art Nouveau. Construit în 1906 pentru familia cu acelaşi nume, negustori de îmbrăcăminte en-gros, depozitul Waucquez constituie una din operele cele mai importante ale celebrului arhitect belgian Victor Horta, ai cărui stil Art Nouveau este inconfundabil: tavanul de sticlă filtrează lumina soarelui în holul central, de unde radiază iluminând tot depozitul (restaurat relativ recent, între 1987 şi 1989).

Benzile desenate sunt mândria belgienilor, şi începând de după al doilea război mondial constituie o preocupare foarte serioasă. Există, şi în acest domeniu, o şcoală franceză şi una flamandă. Dacă cea franceza se laudă cu Herge, tatăl lui TIKTIN, cea flamandă nu se casă mai prejos fălindu-se cu WIIly Vandersteen, tatăl lui SUSKE şi WISKE (cunoscuţi în varianta engleză sub numele de WIIly şi Wanda). Evident, nu sunt singurii autori celebri.

Grădina Botanică (Jardin Botanique/Kmidtuin) (39)

Muzeul include colecţii de desene mărite, reconstituiri tridimensionale, informaţii despre naşterea şi evoluţia albumelor de benzi desenate, precum şi un mic magazin de unde poţi cumpăra cele mai reprezentative opere ale celor două şcoli dar şi diverse obiecte amuzante create după modelele tfrn benzile desenate. Este deschis zilnic între orele 10 – 18, cu excepţia sărbătorilor.

Înapoi pe trepte, facem stânga pe Bulevardul Pacheco şi, traversând intersecţia, intrăm în Grădina Boaanică (Jardin Botamque) (39), unde, nu întâmplător, pe lângă plante mai mult sau

mai puţin obişnuite se află şi Centrul Cultural al Comunităţii Valone din Bruxelles. Folosim răgazul pentru o binemeritată plimbare odihnitoare, făcând un tur complet al parcului.

După această baie de verdeaţă şi aer curat în mijlocul oraşului, dar şi de culori şi mirosuri exotice, o pornim agale la dreapta pe bulevardul cu acelaşi nume (Bulevardul Grădinii Botanice)

admirând amestecul – care, în mod surprm nu arată deloc rău – de clădiri vechi şi monştri beton şi sticlă. Din acest moment, traseul noi este o continuă plimbare, aşa că ne relaxări admirăm casele tipice pentru Ţările de JosJ două, maximum trei caturi, cu încăperi mai adesea cu flori multicolore în geam. Ne opiiil intersecţia cu Emile Jacqmain, un fel de Buleva Libertăţii al Bruxelles-umi (lipsesc doar tânilei), strada pe care se află multe din noile nistere ale tânărului stat distinct flamand, d World Trade Center şi un număr de firme im; tante (de pildă Belgacomul, echivalentul B telecomului nostiu, dar fără participarea gid chiar pe colţ, alături de ceasul care în urm 4 ani număra zilele, orele, minutele şi secuf până la intrarea în vigoare a monedei unice se ridică, impresionantă prin model şi dimensân a oraşululi *zile la Bruxelles*

Două străzi mai încolo, pe stânga, apare Parcul Baudouin (41), construit pentru a come-150 de am de independenţă a Belgiei, unde em un ultim popas aşezându-ne pe o bancă şi annd mişcările lente ale puţinilor trecători – I traversează (suntem aproape de marginea, noi centrale).

Ne întoarcem apoi pe acelaşi drum şi intrăm Emf le Jacqmain la dreapta, în direcţia Centrului onnaie, pentru a admira – din păcate doar de la fantă – superbul Hotel Errera (42), reşedinţa cială a Guvernului Flandrei, unde au loc primi-Ia nivel înalt. Clădirea a fost abandonată multă me, înainte ca autorităţile flamande să decidă redea strălucirea, dar şi importanţa pe care o rita, în 1998.

Istoria Hotelului Errera a început în 1776, id împărăteasa Maria Theresa a oferit terenulilor norbertini de la Abaţia Grimbergen, cu diţia ca în trei ani să ridice aici un pavilion. Sub ducerea arhitectului francez Guimard, şase ani târziu, construcţia era gata, Pentru a-şi recucheltuielile, Abaţia a oferit clădirea spre hjriere în 1792, revoluţionarii francezi care au buzna în partea meridională a Ţărilor de Jos au pus fraţilor norbertini un impozit

prea mare, aşa aceştia s-au văzut nevoiţi să vândă proprietatea catarului din acel moment. Trei ani mai târziu să abapa a fost desfiinţată iar bunurile ei, prin-care şi clădirea, au fost vândute ca „bunuri Jionale", aşa încât actualul Hotel Errera a ajuns în negustor din nordul Franţei erijat în bancher. 1813, clădirea a intrat pe mâini mai interesante, id achiziţionată de Daniel-Patrick Hennessy: cendent al unei familii nobile irlandeze stabilite Costende în secolul al XVIII-lea, Bunicul lui nsese chiar primar al oraşului, iar fratele lui se itase în Franţa, unde a fondat celebra fabrică de inac Hennessy După dobândirea independenţeigiei, (prea) bunele relaţii pe care le]sese cu conducerea olandeză 3-au obligat pe nnessy să vândă, în 1835, proprietatea unuia avea relaţii la fel de bune cu noul regim, pectiv lui Étienne Obert de Thieusies. În sfârşit.

În 1868 construcţia a fost cumpărată de bancherul italian Errera, care a restaurant-o, a extms-o şi a modernizat-o. După moartea ultimului descendent al familiei, în 1980 statul a cumpărat clădirea pentru Conservatorul de Muzică, dar datorită declarării sale monument arhitectonic şi lipsei fondurilor de restaurare, în 1987 a fost dezafectată. Colac peste pupăză, în iarna anului 1988 gerul a spart ţevile de canalizare iar apa a creat daune majore construcţiei Guvernul Flandrei a cumpărat Hotelul Errera în 1994 şi a început refacerea sa, finalizând-o în 1998.

Cina

Pentru cină am ales un restaurant din zona Centrului Monnaie, nu doar pentru că aici ne aduce plimbarea noastră pe strada Emile Jacqmain, ci şi pentru că ne bate gândul să încercăm pe... limba noastră varietatea culinară oferită de societatea multiculturală a Bruxe Oes-ului. Aşadar, ne îndreptăm spre Chi-Cbi's (43), restaurantul mexican din bulevardul Anspach nr. 5, unde ne delectăm cu Tex-Mex, la un preţ rezonabil, aşezaţi la una din mesele de pe trotuar, ceea ce ne permite să admirăm atât luminile oraşului cât şi plimbăreţii (evident, turişti!) care bat oraşul la ceas de seara.

După ce bifam şi această (importantă) ocupaţie, intrăm şi noi în rândul celor care se bucură de atmosfera plăcută a nopţii „europene"! uând-o înapoi pe bulevardul Adolpbe Max pentru o scurtă plimbare înainte de a ne retrage la botei. Cei dornici să simtă

cât de aproape sunt de Paris şi să deguste fu propriu) delicatesele franţuzeşti atât de uşor accesibile aici, pot face un ocol oprindu-se la SLURP wme bar, în Place de la Vieille-Halle-aux-Bles 31, unde, aşa cum indică şi numele, ia dispoziţia clienţilor este pusă o bogată colecţie de vinuri (atenţie, totuşi Nu e o cramă! E vorba de un local de lux, şi nu foarte ieftin!).

Traseul II!

— Bruxelles european şi cultural

(*harta 3, pagina 80*)

Pentru ziua a treia am ales un traseu mai relaxant dar şi mai lung – astăzi avem mult de mers pe jos (desigur, cei care au dificultăţi sau pur şi simplu nu au chef să bată drumul cu piciorul au oricând posibilitatea să ia metroul de la una dintre staţiile din centru – Gara Centrală, Parc sau Arts-Loi/Kunst-Wet – până la Maalbeek sau chiar Schuman), Noi, însă, după ghiftuirea de rigoare cu un mic dejun franţuzesc în stil bufet suedez, pornim vitejeşte pe Rue Royale până la Parcul Bruxelles, unde facem la stânga pe Rue de la Loi/Wetstraat.

De aici înainte chiar intrăm în inima Europei, căci pe dreapta se înşiruiesc una după alta clădirile „europene”, care adăpostesc în beton şi sticlă diversele DG-uri (Directorate Generale) ale Comisiei Europene. Aici nu e mare lucru de văzut, fiindcă toate seamănă mai mult sau mai puţin între ele, dar simţi că eşti în mijlocul acţiunii, acolo unde se iau deciziile importante.

Comisia Europeană este un organ executiv care garantează interesul general comunitar. Ea este formată din 20 de comisari independenţi, numiţi pe 5 ani. O dată pe săptămână se întâlnesc cu preşedintele (actualmente desemnat în persoana portughezului José Manuel Barroso) pentru a examina progresul înregistrat de politicile prioritare. Misiunile Comisiei sunt: aceea de a supraveghea aplicarea corectă a tratatelor, aceea de a iniţia proiectele legislative (la fel ca şi statele membre) şi aceea de a aplica legile.

La intersecţia cu şoseaua Etter o luăm la dreapta şi ne apropiem de clădirea impunătoare a Comunităţilor Europene. Iniţial, alianţa europeană a pornit de la Comunităţile Economice Europene – Comunitatea Economică a Cărbunelui şi Oţelului (1951),

Comunitatea Economică Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (1957), căreia îi dăm un ocol complet pentru a-i admira dimensiunile şi arhitectura.

Bel\7 Jle 18 Bruxelles

Vizavi de aceasta, pe Rue Wiertz, se parlamentul-European (44), şi mai mare şi rr impunător, în realitate este un complex arhiti tura! în care turiştii pot intra fără probleme pţ tru a respira „aerul european”, în unele zile poate chiar asista la şedinţe.

Iniţial un organ consultativ. Parlamentul European este astăzi un organ legislativ. Adunarea Generală este formată din 626 deputaţi, reprezentanţi ai statelor membre, care se întâlnesc la Strasbourg ((săptămână pe lună, pentru şedinţele plenare), şi la Bruxelles (şedinţele suplimentare şi întrunirile comisiilor parlamentare). Cei 626 deputaţi reprezint 375 milioane de cetăţeni. Din 1979 ei sunt aleşi prin vot universal direct pe o perioadă de 5 ani.

Mergând mai departe, dam peste mult n interesantul Muzeu Wiertz (45). Plasat pe stradă laterală numită Vautier, la numărul muzeul adăposteşte imensele compoziţii ale p torului romantic belgian cu aceiaşi nume.

La numărul 29 ne întâmpină Muzi Institutului Regal de Ştiinţe Naturale (46), e oferă o imagine fascinantă a naturii nu doari Belgia, ci din întreaga lume, din cele mai ve timpuri şi până azi. Încăperile de diverse dirnisiuni găzduiesc o colecţie impresionantă exponate.

Atracţia muzeului o constituie superba colecţie de aşa-numiţi „Iguanadoni din Bernissart”. Este vor b! de nişte dinozauri ale căror schelete au fost descoperite la sfârşitul secolului al X! X – ea în sat Bernissart din sudul Belgiei. Cele 30 de schelete fost, evident, reconstituite, spre deliciu! vizitatorii! şi în special al copiilor. Muzeul adăposteşte, de asemenea, alte câteva col permanente: locuitorii mărilor din perioada juraşi cretacică (un Jurasste Park în toată regulai), întrej care se remarcă mosasaurii; „oameni şi mamuţi”, care evidenţiază evoluţia omenirii, cu un accent şi cia! pe omul erei glaciare; celebrul „os Ishango”, mai veche dovadă a cunoştinţelor de matematică omului; lumea insectelor (un muşuroi de termite

animat!); 18 schelete de balene; scheletele a 60 di le 107 familii de mamifere existente şi, nu în ultimul îci, o incitantă colecţie de minerale între care la loc cinste stau câteva fragmente de rocă lunară meteoriţi.

pzeiil este deschis de marţi până sâmbătă între le 9, 30 – 16.54 şi duminica între 9.30 – 18,00 şi este chis pe 1 ianuarie şi 25 decembrie.

Ieşind din muzeu, o luam la stânga pe caua Wayre şi apoi încă o dată la stânga pen-u a ajunge la Parcul Leopold (47), undetenţionăm să facem o scurtă dar meritată cală pentru odihna picioarelor pe care le-am ploatat suficient. Mare noroc că Bruxelles-ul te (încă!!!) un oraş extrem de aerisit, cu foarte uite parcuri şi locuri de agrement care fac viaţa ai frumoasă. De altfel, chiar şi arhitectura iminantă a oraşului dă impresia unei bune dis-huţii în spaţiu: cu excepţia clădirilor europene n beton şi sticlă (şi respectiv a mai noilor idiri administrative flamande), 90% din conucţiile capitalei sunt tipice pentru Ţările de a: case cu două, maximum trei nivele, relativ mânătoare, lipite una de alta, iară a fi însă chesuite, dichisite în majoritatea cazurilor curi la ferestrele mari.

Şi dacă tot am amintit de clădirile europene, cidem să considerăm că ne-am odihnit destul traversând Rue Beiliard, ne îndreptăm sprensiliul European de Miniştri (48).

nsiliul este format dintr-un reprezentant ministerial fiecărui stat membru, care poate lua angajamente humele guvernului său. Componenţa Consiliului nază în funcţie de subiectele aflate în discuţie [aceri Generale, Agricultură, Economie etc.). nsiliul decide, în unele cazuri împreună cu flamentul, asupra propunerilor Comisiei, işedmtia Consiliului este asigurată de câte un stat imbru. care se schimbă la fiecare şase luni.

Evident, aşa precum noaptea toate pisicile a la fel, tot aşa şi aceste construcţii încep să lene între ele al naibii de bine. Totuşi, aici ceva de văzut: ajungând, pe lângă Consiliu, i în Rue de ia Loi/Wetstraat, ne oprim să admirăm q minune arhitecturală, Podul Robert Schuman. Într-un vârtej ameţitor, străzile se întretaie pe diverse nivele, astfel încât practic o luăm pe sub sosea pentru a ajunge la Berlaimont (49). Berlaimont nu este de fapt nimic mai mult decât o clădire în cruce, dar prin dimensiuni şi imagine de ansamblu

nu poate să nu te lase cu gura căscată. Faţă de aspectul liniştit şi egal al Bruxelles-ului „clasic" toată această zonă „europeană" iese în evidenţă prin contrastul izbitor (ăsta a fost *şi* scopul exerciţiului!).

Prânzul

Masa de prânz ne dă ocazia să mai vedem o zonă interesantă a capitalei: Piaţa Marie Louise (50). Mergând pe Bulevardul Caroî cel Mare (Charlemagne sau Karei de Grote) ajungem la frumosul parc din piaţa cu nume ce aminteşte de filmele cu Asterisc: Piaţa Ambiorix! Cu mania belgienilor pentru simetrie, şi acesta are alei trasate în forme geometrice clare. De aici, spre stânga se vede Marie Louise, spre care ne îndreptăm cu elan. Micile bistrouri care răsar la fiecare câteva case emană mirosuri îmbietoare şi, cum oferta e relativ aceeaşi, nu e foarte greu de ales. Singura problemă ne-o pune berea: ce nouă marcă încercăm!

Pentru traseu! de după-amiază, o luăm pe Avenue Michelangelo şi ne oprim în faţa Parcului Jubileului (Cinquantenaire) (51). Aşa cum indica şi numele, este vorba de un parc construit pentru a marca o aniversare de 50 de ani: în dorinţa de a sărbători independenţa Belgiei, în 1880, Regele Leopold al II-lea s-a gândit să organizeze o expoziţie internaţională. A ales ca locaţie poligonul militar din câmpia Linthout, aflat la acea vreme în afara oraşului şi a pornit la treabă. Bani avea, căci tocmai cucerise Congo, transformând tânărul stat belgian într-un stat colonial, iar scopul era să impresioneze întreaga lume cu bunăstarea ţării.

Primul lucru care ne întâmpină când intrăm în parc este Marea Moschee (52), unde, dat fiind numărul mare de locuitori mai mult sau mai puţin legali provenind din diverse ţări musulmane, activitatea religioasă este adesea în toi.

Parcului *Jubileului* (Cirrquanfenaire) (51)

Totuşi, locul poate fi vizitat şi merita aruncată o privire.

Foarte aproape de moschee se află Pavilionul Horta (53) Contrar aşteptărilor, nu este vorba de un muzeu cu exponate, ci de clădirea în sine. Ca *şi Depozitul* Waucquez care adăposteşte astăzi Muzeul Benzilor Desenate, construcţia este ea însăşi o opera de artă a celebrului arhitect Victor Horta – şi nu una oarecare, ci chiar propria lui casă, ridicata la sfârşitul anului 1890. Iubitorii de artă

ştiu că aceasta a fost epoca stilului An Nouveau (1890 – 1920), caracterizat pe de o parre de utilizarea metalului în construcţii *şi* pe de alta de noul tip de decoraţiuni inspirate din natură *şi* de *aplicarea* unor mozaicuri pe faţada caselor. La fel ca în cazul Depozitului, recunoaştem şi aici „trade-marie"-ul *lui Horta*: camerele sunt construite în cerc, iar tavanul de sticlă filtrează lumina soarelui în holul central, de unde radiază iluminând natural toată clădirea.

Victor Horta s-a născut în 1861 *la Ghent şi-a făcut* studiile la Pans iar apoi s-a întors în ţara natală, unde a continuat să înveţe la Academia de Arte Frumoase, Dintre operele sale celebre merită amintite: Casa fassel (1893), prima casă în stil Art Nouveau, încă în picioare astăzi pe strada Emile Janson rtr, 6 în Bruxelles; *Casa Solvay* (*1884*), opera sa majoră; Casa Poporului (1895), locul de întâlnite al socialiştilor belgieni, azi demolată; Casa Van Eetveide (1894); Pavilionul Horta (1898), propria sa casă, azi muzeu; Les Grands Magasins Inovafion (i5 flâj, distruse de un incendiu în 1967 şi amintitul Depozit Waucquez (1303), azi Muzeul Benzilor Desenele. Pavilionul *Harta este deschis* zifn/e între orele 14.00 – 17.30 şi este închis lunea şi de sărbătorii Intrarea costă 4, 96 cum/persoană.

Venind din această direcţie, noi suntem realitate în spatele *Parcului*, *aşa d îl* travers. pe Avenue John Kennedy şi ne oprim în piaţef din faţa intrării (unde se afla *şi staţia* de metri Merode, pentru cei care preferă acest mijloc transport) ca să admirăm impozantul Arc Triumf pe sub care tocmai am trecut, destin; evident, să amintească de trecutul glorios Belgiel, *Acum* serveşte drept poartă estică intrare în parc.

Deşi iniţiat pentru a marca 50 de ani de Independenţi a Belgiei, Arcul a fost finalizat pentru a sărbători 75 de *zile la Bruxelles*

3 ni de la acest eveniment, în anul 1905, după ce în urma unei munci asidue de convingere a guvernului

Despre importanţa construcţia, legele a terminat prin *s-o* finanţa personal.

Cuadriga din frontispiciu simbolizează provincia

Brabantului, în timp ce restul provinciilor erau reprezentate de statui alegorice plasate la baza coloanelor.

În galeriile de sub arcada coloanelor care lac legătura cu

pavilioanele expozţţionate din stânga şi din dreapta, pot fi admirate mozaicuri care prezintă istoria glorioasă a naţiunii belgiene, realizate în 1920 şi 1932.

Cele două pavilioane expoziţionale care încadrează Arcul de Triumf nu sunt în realitate construcţiile originale, ci doar înlocuitori – însă foarte reuşiţi. Clădirile din fier şi sticlă ar fi me-nrat vizitare chiar dacă nu ar fi adăpostit muzee. Aşa însă sunt şi mat incitante.

În primul rând ne îndreptăm spre pavilionul din stânga, care găzduieşte celebrai Autoworâd (54), cu formidabila sa colecţie de maşini de epocă Cele peste 450 de maşini provenite în marea lor majoritate din colecţiile personale ale lui Gh/sta în *Mahy* şi Charty de Pauw prezintă pur şi simplu întreaga istorie a vehiculelor de la 1886 şi până în anii ’70. Bineînţeles, exponatele sunt organizate pe ţări, aşa încât pe lângă maşinile americane, germane, franţuzeşti, italiene şi britanice vizitatorii au surpriza să poată vedea o secţiune de maşini… belgiene! Căci cine mai ţine minte astăzi mărci ca Minerva, FN, Emperia.

Autoworld (54)

Muzeul Regal al Armatei şi Istoriei Militare (55)

Nagant, Germain şi Vivinus, care se fabricau înaintea *celui* de-al doilea război mondjal? Mai por fi admirate aici modele speciale care au aparţinut familiei regale belgiene şi unor preşedinţi americani (Franklin Roosevelt şi J. R Kennedy – oare cum au pus mâna pe ele?) dar şi rarităţi ca Bentley 1928, Bugatti 1930 şi Cord 1930. Sunt şi veşti bune: pasionaţii pot cumpăra modele miniaturale de la magazinul aferent muzeului, Jar cei mai bine situaţi ia adăpost financiar pot chiar să închirieze exponatele pentru evenimente speciale.

Autoworld este deschis între orele 10.00 – 17.00 sau chiar până la 18.00 între! aprilie şi 30 septembrie şi este închis pe l ianuarie şi 25 decembrie.

Traseul nostru ne duce în continuare în pavilionul de vizavi, care găzduieşte secţiunea „aeriană” a Muzeului Regal al Armatei şi Istoriei Militare (55), unde avem ocazia să facem cunoştinţă cu nu mai puţin de 130 de avioane (evident, e vorba de modele mici), în special din cele folosite în timpul celui de-al doilea război mondial. Hurricane, Spitfire, Mosquito, dar şi jet, Gioster Meteor, F 104 G,

Draken, Dakota, C-119 sau Pembroice.

În spate se află alte două pavilioane, care poartă numele arhitectului Jules Bordiau, cel care a ridicat clădirile originale de la expoziţia din 1880. În construcţia lor din fier şi sticlă tipică pentru secolul al XIX-lea se poate recunoaşte influenţa Palatului de Cristal de la Londra, în realitate, numai cea din dreapta este originală, în timp ce cea

din stânga a fost refăcuta după un incendiu, în anii '50, aşa cum se vede cu ochiul liber, fără a păstra stilul iniţial

Rămânem pe partea dreaptă pentru a continua vizitarea Muzeului Regal al Armatei şi Istoriei Militare, ale cărui peste o sută de mii de exponate îi *fac* unul dintre cele *mai* importante din *lume*.

Exponatele sunt organizate pe secţiuni: Vechi arme şi armuri (ilustrând istoria armelor din secolul al V/Mea până în secolul al XVIII-lea), Revoluţia Belgiană din 1830 (cuprinzând arme, afişe, *picturi de ia* sfârşitul secolului XWII-lea şi începutul secolului al XIX-leaJ, Armata Belgiana între 1831 – 1914 (perioada domniilor regilor Leopold l şi al (Mea, expunând uniforme şi echipamente), Evoluţia tehnicii militare (prezentând arme individual, mode/e «per/mentale, utila/e de fabricare a armelor, mitraliere automate) şi Războaiele Mondiale (cu echipamente, fotografii, documente). Muzeul este deschis zilnic între orele 9,00 – 12.00 şi 13.00 – 16.45, fiind închis lunea şi pe 1 ianuarie! *mai*, *1* noiembrie şi 25 decembrie, în sfârşit, a venit şi rândul Muzeului Regal de Artă şi Istorie (56), care adăposteşte o impresionantă colecţie de obiecte provenind de la cele mai diverse *civilizaţii* din întreaga lume (numai Africa lipseşte), prezentând practic istoria omenirii din perioada preistorică până în prezent, înfiinţat în 1835 în Porte de Hal/Hallepoort, una dintre ultimele porţi rămase în *picioare din* Bruxefles-ul medieval, muzeul a fost mutat în Parcul Jubileului în 1889. El face parte dintr-un complex muzeistic care mai cuprinde Muzeul Porţii Hal, Turnul Japonez şi Pavilionul Chinezesc.

Colecţiile extrem de bogate ce pot fi admirate aici încep din perioada antică, reprezentând Orientul Mijlociu şi Persia cu o vastă gamă de obiecte, Egiptul cu celebra statuie feminină din 2650 Î.E. cons*iderată a fi* una dintre cele mai vechi din lume, Grecia cu vasele

de ceramică din epoca bronzului până în era elenistică, Roma cu mozaicurile unice din Ăpamea (Siria), Bizanţul cu obiectele de cult ortodoxe, dar *şi* avif/zaţii noneuropene precum cea islamică, chineză, coreeană, indiană, americană precolumbiană, polineziană şi chiar microneziană (cu o interesantă

Befţ statuie adusă din Insula Paştelui în 1935 a ZeiiJ Tonului1). *Evident*, cea mai vastă şi mai compi dintre colecţii este cea de arheologie naţională f giană, împărţită în trei epoci: preistorică (înceapă din paleolitic), galo-romană şi merowngiană (pă în secoau! al VIII-lea). Nu; n *ultimul rând*, *în* muz mai poate fi admirată o gamă largă de expona reprezentând artele decorative europene: ar romană din Valea Meusei, tapiserii medievale, ci şi baroce, obiecte art deco, vitralii, *cristakri* decoratul/îi metalice.

Muzeul adăposteşte un număr de 15 opere de artă unic în lume; un basorelief reprezentându-l pe Ghilgamesh (Mesopotamia, 2250 – 1900 Î.H.J. un baso/el/el reprezentând-o pe Regina Teje (Egipt, cca. 1360 î, H.), un mozaic reprezentând o scenă *de* vânătoare (Siria, Apamea, a doua jumătate a secolului al V-lea î.Hr.), un ornament de aur pentru un corn de băut celtic (Belgia, cca. 40D *W*.), *un sitar* portabil de la Stavelot (Belgia, cca. 1150), o piesă de altar cu o reprezentare a Patimilor lui Christos (Bruxelles, cca. 1470 – 14SO), o cuvertură de pat din dantela reprezentând pe Arhiduci (Bruxelles, 1599), un set (te) o *tapiserii de* perefe reprezentând istoria lui Iacob (Bruxelles, 1523 – 1534), vioara din Delffware (Delft, începutul secolului XVIII-lea).

O sculplură stil Art Nouveau reprezentând Sfinxul

(Bruxelles, 1897), un vas de sticlă emailai f Maur/ce

Marinot, JSfăj, *o* sculptură din bronz a lui Shiva Nătărăja f

(sudul Indiei, începutul secolului al XIII-lea), o sculplură din lemn a lui Bodriisafrva (China, cca. 1200), un costum din pene (Brazilia, Tupinamba, secolele al XVI-lea şi al

XVII-lea) şi o *Imensă statuie* a lui Pou Hakakanonga

(Insula Paştelui, undeva între anii 1.000 – 1680).

Muzeul oferă celor interesaţi un centru de documentare cu şase facilităţi: o colecţie de diapozitive, trei biblioteci, un atelier de modelaj şi o librărie, Este desen/s zilnic între orele 9.30 – 17.00 (duminica şi de sărbători 10.00 – 17.00) şi este închis lunea, pe l

ianuarie.

1 mai, 1 noiembrie şi 25 decembrie.

După ce ne-am *îmbogăţii* astfel serios cultura generală, merităm o mâcă relaxare, aşa că, ieşind din muzeu, facem câţiva paşi înainte, depăşind staţia de metrou Merode. În stânga noastră se afââ acum Galeriile Cinejuanterjaire, *iar în* faţă se

zile la Bruxelles

Muzeul Regal de Artă şi Istorie (56)

Întinde, larg şi cu un spaţiu verde pe mijloc, bulevardul Tervuren. Aici este cel mai vizibil farmecul – nu tocmai discret – al burgheziei europene, căci locuinţele mai mult decât elegante, de-a dreptul opulente, ale acestui cartier devenit exemplar *sum* locuite în mare parte de funcţionarii instituţiilor comunitare Constatăm cu invidie că se poate trăi şi aşa, apoi facem cale întoarsă, îndreptându-ne spre centrul oraşului, unde ne aşteaptă cina. Am putea merge cu metrou! (ca de picioare nici nu poate fi vorba) dar decidem să ne facem de cap şi luăm un taxi.

Cina

Pentru astă seară am ales L'Arlequin (Rue de Bouchers 31) (57), „restaurant tradiţionai belgian" (rămâne să descoperim ce înseamnă asta!), aflat relativ aproape de Grand Place, pentru a fi în mima oraşului, dar şi de hotel, astfel încât efortul la întoarcere să fie cât mai mic. Din nou, pentru a ne bucura de atmosfera oraşului, preferăm să stăm la o masă afară, unde degustăm oferta zilei (melci, paté de gâscă, rânat) pe îndelete, însoţită de un nou sortiment de bere tră ne reamintim că sunt vreo 200 disponibile, aşa că avem de unde alege!).

După cină ne integrăm în fluxul uman care se îndreaptă spre Grand Place, pentru a urmări jocul de *lumini şi muzica*. Ne instalăm comod la Barock's Cafe, pentru o vizibilitate perfectă şi o excelentă cafea „turcească" de cea mai bună calitate. A

În sfârşit, pentru a încheia această zi plină, ne plimbăm pe Rue de la Montagne şi pe bulevardul Berlaimont până la hotel, unde cădem grămadă până a doua zi, fără a mai fi în stare nici măcar să ne uităm la televizor (unde oricum nu e mare lucru de văzut. Canafele

belgiene sunt extrem de bogate în analize şi dezbateri, mai puţin interesante pentru un turist ocazional; noroc că există multe alte canale ale ţărilor din mr).

Traseul IV – Bruxelles: loc de agrement

(*harta 4, pagina 80*)

A *venit şi ziua a* patra a şederii noastre Ja Bruxelles, zi pe care ne-am propus să o dedicăm agrementului. După scurtul tur prin Franţa lactată prilejuit de micul dejun devenit, de acum, obicei (oare ce o să ne facem la întoarcerea acasă?), ne îndreptăm spre staţia de metrou de la Grădina Botanică, pentru că până ia Heysel en Lacken nu se poate ajunge sub nicio formă cu piciorul (decât eventual călătorind jumătate de zi!). Luăm deci metroul galben până la Simonis, unde ne mutăm în cel verde pentru încă 6 staţii, adică fix până la capăt.

Heysel (58) este o zonă destul de întinsă în care avem multe de văzut. Ieşim din metrou în Piaţa Centenarului, care ne dă, prin chiar numele său, o primă indicaţie cu privire la istoria locului. Decisă să păstreze tradiţia sărbătoririlor grandioase iniţiată cu Parcul Cinquantenaire, Belgia a decis, în 1930, că 100 de ani de independenţă, dar şi nou recăpătata prosperitate de după primul război mondial, trebuie marcate cu *şi mai* mult fast, scop pentru care a considerat că este nevoie de un nou Parc al Expoziţiilor (59), „mai mare şi mai frumos”. Câmpiile Heysel Aiseseră deja incluse în planurile de urbanizare încă din vremea regelui Leopold al II-lea dar nu se construise nimic, aşa că zona a fost considerată cea mai adecvată să găzduiască evenimentul.

Pregătirile pentru expoziţia destinată să marcheze centenarul au durat nu mai puţin de 10 ani, fiind finalizate în 1935. Dar efortul a meritat, căci rezultatul a fost impresionant: au participat 25 de ţări, fiecare într-un pavilion propriu, şi peste 20 de milioane de oameni au vizitat Bruxelles-ul cu această ocazie. S-au construit 182 de clădiri şi s-au organizat peste 300 de congrese, parade, festivaluri şi concerte. Un pavilion special marca 50 de ani de la înfiinţarea statului liber Congo. O mini reconstituire a „vechiului Bruxelles” şi, mai ales, parcul de distracţii

Belgii?

constituiau tot atâtea invitaţii pentru a petrece o zi întreagă în Heysel. O parte din clădirile iniţiale sunt încă în picioare, în partea de nord a parcului.

Şi astăzi multe din expoziţiile oraşului sunt organizate aici. Parcul Expoziţional are 12 saloane şi poate găzdui până la 60 de târguri publice, profesionale sau de specialitate, în fiecare an se organizează cam 30 de congrese naţionale şi internaţionale, 200 de întruniri, precum şi importante evenimente sportive. De altfel, tot în Heysel se află stadionul de fotbai Regele Boudewijn, construit în 1930 sirelăculân 1993.

O a doua mare expoziţie internaţională, organizată în 1958, a dat parcului un nou avânt. Datorită momentului ales – după cel de-al doilea război mondial şi după crearea Comunităţii Economice Europene (în 1957) dar şi în plină dezvoltare a tehnologiei spaţiale şi nucleare – expoziţia s-a bucurat de prezenţa a 46 de ţări de pe 6 continente şi peste 35 milioane de vizitatori. Stilul arhitectural futurist inaugurat cu această ocazie a devenit reprezentativ pentru noua eră.

Singura dintre construcţiile Expo 58 care a rămas în picioare este şi cea mai spectaculoasă: *Atomium* (60), un fel *de Tumul* Elffef al Bruxelles-ului, în care cunoscătorii vor recunoaşte uşor reprezentarea vizuală a atomului. Practic, clădirea simbolizează un cristal elementar, de fier, cu cei 9 atomi ai săi, la o scară de 165 miliarde de ori mai mare. Arhitectul André Waterkeyn a muncit 18 luni la concepţie şi alte 18 la construcţie. Monumentul este învelit în aluminiu, are o înălţime de 102 metri şi o greutate de 2.400 tone. Sferele au diametrul de 18 metri. Entuziaştii pot urca cu liftul ultra rapid în sfera cea mai de sus, de unde au o vedere panoramică asupra zonei Heyel şi a întregului oraş, dacă e vreme bună (ceea ce nu se întâmplă prea des la Bruxelles – să nu uităm că suntem totuşi în Ţările de Jos) şi unde se poate! un o masă excelentă la restaurantul Cftez *Adrierim*. Tot cu liftul se poate ajunge şi în celelalte sfere, unde sunt organizate diferite expoziţii (în 4 dintre ele este disponibilă o expoziţie medicală numită „Biogenium”).

5 *zile la Bruxelles*
Atomi um (60)

Atomium este deschis între orele 10.00 – 17.30 în perioada septembrie-martie şi între orele 9.00 – 19.30 în perioada aprilie-august. Intrarea costă 5, 45 euro/persoană pentru adulţi, 3, 97 pentru copiii sub 12 ani, respectiv 4, 46 euro/persoană pentru adulţi şi 3, 47 pentru copiii sub 12 ani în cazul grupurilor de peste 20 de persoane; pentru pensionari, preţul este unic – 3, 72 euro.

Următorul obiectiv pe lista noastră este Bruparck (*61*). Numele sună pompos, dar în realitate este vorba pur şi simplu de un mare (şi când spunem mare chiar înţelegem mare!) parc de distracţii. Aici se poate pierde o grămadă de timp, pentru că atmosfera este extrem de plăcută, cu toată înghesuiala de turişti dar şi de localnici ieşiţi la „iarbă verde”, în plus, avem de vizitat şi câteva puncte de mare interes, fără de care nu poţi spune că ai văzut cu adevărat Bruxelles-ul

Una dintre cele mai cunoscute atracţii este Mini-Europa, un complex care cuprinde 350 de modele la scara 1: 25 ale majorităţii monumentelor arhitecturale reprezentative pentru statele membre ale Comisiei Europene, între ei e, pot fi uşor recunoscute Turnul Eiffel, Poarta Brandenburg, Sacre Coeur, diverse Palate ale Parlamentelor etc. (complexul este închis în perioada ianuarie-aprilie).

O a doua atracţie este parcul acvatic de dis tracţie Oceade, cu bazinele sale de înot, atât acoperite cât şi în aer liber, cu valuri, cu tobogane de mare viteză şi nu în ultimul rând cu plaje Tropicale (de interior!) oferind o temperatură constantă de 28 de grade Celsius.

A treia atracţie, mai potrivită totuşi pentru vremea rea, este Kinepolis, aşa cum indică numele, oraşul cinematografelor, un complex gigantic, unul din cele mai mari din Europa, cu 24 de săli super echipate şi un ecran enorm IMAX de 600 m^2. Aici rulează cele mai diveise categorii de filme, subtitrate sau dublate, iar un bilet costă între 7 şi 9 euro.

Ultima – dar nu cea din urmă – atracţie din Bruparck este Satul Belgian, reconstituirea la scară naturală a modelului clasic al satelor belgiene, cu magazine, locuri de joacă pentru copii, cafenele şi restaurante, locul cel mai potrivit pentru masa de prânz. Dar până acolo mai avem de văzut un obiectiv: Planetarium.

Planetarium (62) din Bruxelles beneficiază de un proiector

enorm, unul dintre cele mai mari din Europa. Construit de Karl Zeiss-Jena şi alcătuit din 119 proiectoare mai mici, este realizat în aşa fel încât îţi arată cerul nopţiuşa cum poate fi văzut din orice colţ al planetei, în domul cu diametrul de 23, 5 metri pot fi admirate peste 8500 de stele, soarele, luna, sistemul solar şi trecătoarele comete. Planetarium are o capacitate de 350 de locuri (extrem de confortabile, de altfel, se poate dormi excelent în ele!).

Planetarium oferă un număr de spectacole pentru care este necesară rezervarea în avans (tei: 02/4789526). „Planeta cu 1.000 de feţe” prezintă Pământul aşa cum se vede de pe sateliţii care îi dau ocolul. „O privire asupra stelelor” explorează ceru! nopţii cu mişcările astrelor, prezentând cele mă! importante constelaţii ale emisferei nordice. „Misterele cerului sudic” prezintă de fapt programul spaţial chilian: telescoapele utilizate de astronomii de acolo şi incredibilele lor descoperiri: stele copii, galaxii accelerate etc.

Belgia

Pavilionul Chinezesc (66)

Planetarium este deschis în zilele săptămânii între orele 9.00 – 16.00 şi duminica între orele 13.30 – 16.00. Este închis sâmbăta şi în perioadele: 1 – 6 septembrie, 10 – 11 noiembrie, 25, 26 şi 29 decembrie, 1 – 2 ianuarie, 12 aprilie, 20, 21 şi 31 mal. Preţul vizitei este 3.00 euro/persoană pentru adulţi, 2,00 euro pentru copii, studenţi, persoane peste 60 de ani sau grupuri şi 1, 25 pentru grupuri şcolare.

Prânzul

După această călătorie spaţială incitantă, ne întoarcem înapoi în Satul Belgian pentru a lua masa de prânz. Asta pentru că aici avem la dispoziţie o gamă vânată de restaurante şi bistrouri de unde-l putem alege pe acela care ne face cei mai tare cu ochiul. Zona este întotdeauna plină de plimbăreţi băştinaşi sau străini, de cele mai multe ori cu copii, câini şi alte creaturi, aşa încât nu e niciodată liniştită sau plicticoasă. Dar şi oferta culinară e tentantă, aşa că până şi cei mai pretenţioşi oameni îşi pot satisface gusturile.

Mare noroc că pentru după amiază ne-am propus o plimbare

prin Parcul Laeken, căci după o asemenea masă nu mai suntem buni de mare lucru. Aşa că o luăm agale în jos pe Bulevardul Centenarului şi din Piaţa Louis Steens intrăm pe Avenue des Seringas, apoi pe Avenue des Trembles/Abelenâaan. Laeken este un adevărat parc regai, cu raţe şi gâşte sălbatice (şi cine ştie ce alte animale care ne scapă privirii!). Răcoros şi liniştit, departe de zgomotele oraşului, pare a fi rupt dintr-o lume de basm.

Ajungem destul de uşor şi repede în dreptul Castelului Stuyvenberg (63), pe care îl admirăm de la o distanţă mică, dar respectuoasă. Facem stânga şi ne îndreptăm apoi spre Monumentul lui Leopold I (64), impresionant prin sobrietatea întunecată. La o mică distanţă de monument putem vedea şi Villa Belvedere (65), o construcţie cochetă şi la fel de imperială.

Dar cele două obiective spre care se îndreaptă interesul nostru special – dar şi paşii – în acest moment sunt Pavilionul Chinezesc (66) şi Tumul Japonez (67), cele două muzee aşezate faţă în faţă pe Avenue Van Praet.

5 zile la Bruxelles

Istoria lor este deosebită. Ambele sunt monumente arhitectonice a căror construcţie a fost patronată de Regele Leopold al II-lea, avându-şi originea în Expoziţia Universală de la Paris din anul 1900, când Compania Mesageriilor Maritime a expus o panoramă a ţărilor de peste ocean („Turul Lumii”). Văzându-le, regele belgian a simţit brusc imboldul de a ridica astfel de minuni arhitecturale în apropierea Castelului său de la Laeken. Construcţia Turnului japonez (al cărui pavilion de la intrare a fost cumpărat chiar de la sursă, adică de la Expoziţia Universală de la Paris) şi a Pavilionului Chinezesc a fost deci dată în sarcina arhitectului Alexandre Marcel.

Lucrările au început în 1901 şi respectiv 1903. Dacă grosul construcţiei a fost lăsat în grija firmelor belgiene, iar decoraţiunile în sarcina unor specialişti parizieni, pentru a da clădirilor un plus de autenticitate, arhitectul a comandat lemnăria exterioară a Pavilionului şi a chioşcului său aferent tocmai la Shanghai, în timp ce ornamentele exterioare şi interioare ale Turnului sau panourile

sculptate au fost făcute la Yokohama

În anul 3909, cele două edificii exotice au fost donate de familia regală, intrând în patrimoniul naţional. Turnul a fost deschis publicului în 191], iar Pavilionul în 1913. Pentru o vreme, construcţiile propriu-zise au constituit în sine obiectivul vizitării, până când, în 1946, Pavilionul a început să găzduiască diverse colecţii de porţelanuri din Extremul Orient, precum şi mobile chinezeşti din secolul al XIX-lea şi începutul secolului XX. Turnul, în schimb, a fost închis în 1947, fiind redeschis abia în 1989 pentru a adăposti expoziţii tematice.

Actualmente, colecţiile permanente din Turnul Japonez sunt o mărturie vie a interesului Europei pentru arta japoneză: dacă în secolele XVII-XVIII au fost la modă porţelanurile decorative, în secolul al XIX – ea şi la începutul secolului XX au fascinat diversele tipuri de artă prezentate la expoziţiile universale.

Pavilionul chinezesc deţine la rândul său importante colecţii care reflectă întreaga gamă de porţelanuri destinate comercializării în Europa, stând mărturie a relaţiilor economice dintre China şi Vechiul Continent în secolele XVii-XVIII, derulate mai ales prin intermediu) celebrei Companii a Indiilor Ambele sunt deschise zilnic între orele 10.00 – 16: 45 şi sunt închise lunea şi de sărbători. Intrarea costa 2, 97 euro/persoană pentru adulţi şi 1, 98 euro pentru studenţi şi pensionari.

În fapt, Turnul Japonez se află chiar pe Domeniul Regal Laeken. În spatele său se întinde parcul aferent (a cărui frumuseţe demonstrează că măcar aici încă mai există meseria dar şi arta grădinăritului) iar în depărtare se vede Palatul Regal (68), reşedinţa familiei regale (merită văzut seara, când iluminarea sa este feerică şi când un belgian get-beget poate să indice, după lumină, camera fiecărui membru al casei regale). Castelul şi l-a construit pe post de reşedinţă Albert von Sachsenteschen, Guvernatorul Olandei Austriece, în 1772, fiind apoi cumpărat de Napoleon în 1804. Ca urmare a rezultatului bătăliei de la Waâerloo din 1815, clădirea a intrat în posesia Regelui William I al Olandei Reunite. Nu pentru mult timp, însă, căci, să ne amintim, în 1830 Belgia şi-a cucerit independenţa. Tânărul stat a oferit

Turnul Japonez (67)

palatul cadou Regelui Leopold I. Construcţia a fost reconstituită şi mărită după un incendiu din 1890 şi a devenit reşedinţa permanentă a familiei regale în timpul domniei Regelui Leopoid al Ilî-lea. Pasiunea pentru natură a reginelor belgiene se vede cel mai bine în Serele Regale (69), aflate la intrarea pe domeniul regal, în apropierea Turnului Japonez, însăşi construcţia lor denotă atenţia specială care Îi s-a acordat de la bun început: au fost ridicate în 1870 de Alphonse Băiat şi Victor Horta. Serele sunt o adevărată operă, de artă, cuprinzând cele mai spectaculoase specii, ţinute (nu tocmai uşor) în condiţiile şi la temperaturile adecvate, dar şi organizate tematic şi coloristic, demonstrând mai mult decât un simplu bun gust. Din păcate serele pot fi vizitate doar o dată pe an: ele sunt deschise publicului numai pentru vreo 10 zile în perioada aprilie-mai. Rezultatul: cozile formate de pasionaţi sau doar curioşi se întind adesea pe câţiva kilometri, fiind necesare ore întregi de aşteptare până să ajungi la intrare – aşa că înarmaţi-vă cu răbdare dar consolaţi-vă cu gândul că efortul merită din plin.

Cina

Pentru a ne întoarce în centrul oraşului avem iarăşi opţiunea metroului, dar ne răsfăţăm luând un taxi. Drumul nu e foarte lung şi ne permite să vedem şi această parte a Bruxeâles-ului, mai puţin bătută şi deci mai autentică.

Iată-ne ajunşi din nou în mijlocul tumultului capitalei. Pentru astăzi am ales o cină romantică la Fin de Siècle (Avenue de l'Armée 3), restaurant tradiţional italian, şi nu doar cu numele! Sunt destui italieni în Bruxelles care să aprecieze bucătăria proprie, aşa încât pretenţiile sunt mari. Asta nu ne împiedică însă să mai încercăm un model de bere belgiană!

După pastele, dar şi cafeaua într-adevăr originale, decidem să terminăm seara cu o plimbare pe Avenue de l'Armée, pentru ca cina să ne tihnească. Cei mai dornici de seri „culturale" mai pot face un popas la Biberium (70), plasat în

Belgia apropierea Gării Centrale (Rue Cantersteen 55), autonumit, în mod surprinzător, „bar franţuzesc", cu toate că oferta culinară merge de la „salade gourmande Biberium" (din creveţi, fructe exotice etc.) şi tartar de somon proaspăt cu basilicum până la

file de cangur cu cremă de alune (!!!) şi Maki-Sushi (orice o fi însemnând asta!). Este, cu siguranţă, o experienţă care merită trăită!

Traseul V – Bruxelles burghez în sfârşit, am ajuns la ultima zi a şederii noastre în capitală, căci de mâine ne stau la dispoziţie traseele de o zi în afara oraşului – să nu uităm că Belgia înseamnă mult mai mult decât Bruxelles.

După tururile de forţă de până acum, pentru astăzi am ales un traseu de reală plimbare, cu mai puţine obiective turistice şi mai multă atmosferă de Bruxelles autentic, să vedem şi noi cum trăieşte de fapt europeanul din clasa de mijloc!

Ne sculăm aşadar mai târziu decât de obicei, că nu avem nicio grabă, şi după ce ne delectăm papilele gustative cu fineţurile de Paris la micul dejun o pornim la stânga, pe Bulevardul Grădinii Botanice. De aici, drumul nostru merge drept înainte pentru vreo jumătate de oră, deşi din când în când îşi va schimba numele. La capătul său, deja vizibilă în depărtare, ne aşteaptă Bazilica Naţională – Sacre Coeur. Dar până acolo mai avem.

Curând bulevardul devine „Anvers" şi ajungem la Piaţa Yser (Ijzer) şi la podul peste Canalul Charleroi. Cândva cea mai utilizată cale comercială, canalul este şi astăzi traversat de şlepuri şi vase mai mari şi mai mici care transportă cele mai diverse mărfuri sub cele mai variate pavilioane.

Celor cu picioare bune şi obişnuinţa de a merge mult pe jos le putem propune ca traseu alternativ pentru o zi un tur complet al centrului ataşului – Bulevardul

Grădinii Botanice (Kruidtoinlaan), Bulevardul Afivers (Antwerpselaan), apoi stânga, pe malul Canalului Charleroi, Bulevardul Neuvième de Ligne (Negende Linielaan), Bulevardul Nieuport (Nieuwpoortlaan), Poarta Flandrei (Vlaarosepoori), Bulevardul Barthélemy, Poarta Ninove (Ninoofsepoort), apoi Bulevardul Abatorului, Poarta Anderiecht, Bulevard du Midi, Plata Constituţiei, Poarta Hal, Bulevardul Waterloo, Piaţa Lulza, Poarta Namur (Naamsepoort), Bulevardul Regent, Piaţa Tronului, Avenue des Arts (Kunstlaan), Piaţa Madou, Bishofishemlaan.

De aici părăsim centrul oraşului şi ne continuăm drumul pe „Leopold IE”. Deja diferenţa devine vizibilă. Nu mai sunt clădiri de beton şi sticlă, ci doar case tipice pentru Ţările de jos, cu două, maximum trei etaje, colorate, mansardate, cu flori în ferestre, şi… deseori goale. Adevăraţii bruxellezi se retrag din faţa invaziei europene (şi nu numai) şi preferă să se îndepărteze de centru, mutându-se în cartierele rezidenţiale din suburbii şi oferind spre închiriere şi/sau vânzare apartamentele din această zonă. Pe măsură ce înaintăm, se aşterne liniştea, maşinile sunt mai rare, aerul mai curat.

Bazilica Sacre Coeur (71), sau Koekelberg (pentru că este situată în aşa numita „suburbie Koekelberg”), supranumită Bazilica Naţională a Belgiei, a fost construită pentru a marca 75 de ani de independenţă *belgiană*. *Piatra* de temelie a fost aşezată în 1905 de regele Leopoid ai 3I – ea.

Iniţiată de arhitectul Langerock ca o imensă biserică neogotică, construcţia a fost opâilă de izbucnirea primului război mondial şi reluată abia în 1919, dar de un alt architect, Van Nuffel, care a venit cu alte idei, mai moderne, decât primul. Mai mult, cum proiectul se baza pe donaţiile cretiineioşitor, iar aceştia nu s-au grăbit prea tare. s-a finalizat abia în anii… ’60, cu finisarea domului, Decoraţiunile din interior respectă stilul ari deco al anilor ’30 şi folosesc multă maimuţă pentru o mai puternică implesie de măreţie. Din 1997 se poate urca în dom, de unde pasionaţii au o vedere unică asupra întregului oraş şi chiar a împrejurimilor (bazilica este deschisă între orele

8.00 – 19.00 vara şi 8,00 – 17,00 iarna, iar Intrarea în dom se poate face doar vara între orele 11.00 – 15.00 şi costă 2 euro. Cei care nu agreează mersul pe jos pot ajunge cu metroul, mergând până la staţia Simonis).

De aici intrăm în cartierul jette, tipic burgheziei autohtone, spre deosebire de Tervuren, mai cosmopolit şi mai cu pretenţii. Aici casele au şi mici grădini, iar pe mijlocul străzii se întinde o alee plină de verdeaţă. Dimineaţa, pe o anumită porţiune din Jettseâaan, mai îndepărtată, se organizează o piaţă de flori şi legume, extrem de vie şi colorată, unde fermierii din jurul Bruxelles-ului îşi expun şi îşi rând marfa proaspătă.

Cartierul este plin de mici bistrouri unde se poate lua o cafea sau o bere dar şi un prânz uşor, dar excelent. Atmosfera e mai destinsă şi mai familiară, oamenii se cunosc între ei şi sunt mai deschişi.

Prânzul

Mirosul îmbietor şi atmosfera plăcută a bistrourilor sfârşesc prin a ne stimula sucurile gastrice, aşa că ne oprim şi noi la unul dintre ele pentru a lua masa. Alegem unui cu mese pe trotuar, la umbră, şi comandăm un cinstit „Plece de boeuf bordelaise etlegumesde saison". Pourune fois, alegem un vin local, ca să mai variem veşnica bere (deşi evident că mai sunt încă destule soiuri pe care nu le-am „verificat"), încheiem cu o „Moelleux au chocolat, folie de fruits et creme anglaise" şi cu o cafea turcească.

Pentru după-amiasă, am plănuit odihnă totală! Ne îndreptăm spre Universitatea Liberă Bruxeiies (72), al cărei campus se află într-un imens parc în care lumea de toate vârstele (şi nu doar studenţii) vine pentru a se întinde ca şopâr-ieie la soare, pentru a vorbi, a citi sau pur şi simplu a trage un pui de somn pe iarba verde şi caldă sau la umbra copacilor care străjuiesc afeile. Din când în când mai trecem pe lângă câte un cal care paşte (de unde or fi apărut? Cineva ne explică prezenţa lor prin apropierea unor ferme

şi libertatea de circulaţie, valabilă şi pentru cai!}, ceea ce ne dă senzaţia unei alte lunii fel aici se poate ajunge cu metroul, pe care îl puteţi lua de la staţia *Simonis* până la stafia *Universitate*).

Sugestie alternativă;

Celor care nu doresc totuşi să se odihnească prea mult (!) Ie mai sugerăm două muzee interesante ale Biaxdles-ului, care pot oferi cel puţin la fel de multe satisfacţii intelectuale! Este vorba de ALBUM şi de Muzeul de Arhitectură Modernă.

ALBUM este srtuat în inima capitalei (Rue des Charâretix/Kartuizersâraat 25, aproape de Bursă) şi constituie modul Ideal de a face instantaneu o vizita – virtuală – întregului Bruxelles (şi nu numai). Aici pot/ afla totul despre istoria capitalei, a întregii ţări şi chiar a familiei regale din filme video, poze, hărţi, reţete de bere etc. Muzeul este deschis zilnic, cu excepţia zilei de miercuri, însă numai după-amiaza (între orele 13.00 – 18.00)

Singura problemă căreia trebuie să-i acorzi atenţie este că preţul biletului variază în funcţie de timpul petrecut în interior, între], 25 şi S euro!

Muzeul de Arhitectură Modernă este găzduit de o fostă lojă masonică, Droit Humain, în Rue de J'Ermitage/Kluisstraat 86. *Plinurik* după care loja a fost transformată în muzeu în 2001 – 2002 au aparţinut arhitectului Elie Levy şi firmei de arhitectură Ekla din Bruxelles. Camerele de la parter au fost reconstituie şi reamenajate în aşa fel încât să se păstreze intacte împărţirea spaţială şi decoraţiunile originale. De asemenea, a fost refăcută şi policromia utilizată la designul iniţial al clădirii, din 1935. Tavanul templului masonic a fost reconstruit la rândul său după un proiect al arhitecţilor Bodson şi Van Hooveld. Podeaua din ţigle a fost refăcută din lemn, copiindu-se însă mozaicul original.

Fiecare încăpere este dedicată unuia dintre arhitecţii care au iniţiat mişcarea „Arhivele Arhitecturii Moderne"; Fernand Bodson, Antoine Pompe, Louis Herman de Koninck, Victor Bourgeois şi Renaat Braem.

Belgia

Cina

Seara ne întoarcem în centrul oraşului, căci am decis să luăm cina la unul din restaurantele de lângă Grand Place, pentru o ultimă imagine asupra inimii capitalei belgiene. Ne oprim la E Greco (Grand Place 36), restaurant tradiţiona grecesc (toate sunt tradiţionale aici!) *şi* ne satisfacem toate curiozităţile comandând cele mai ciudate combinaţii culinare, stropite cu Ouzo, căci altfel nu au farmec. Mai ales că în continuare putem să mergem *k* The Magic Rubens (Rue de ia Montagne 4) (73), berărie belgiană unde nimic nu ne împiedică să mai „studiem" capitolul bere.

Pentru a încheia ziua o luam pe strada Mardie aux Herbes şi, făcând la stânga, intrăm pe Rue du Midi, unde facem câţiva paşi profitând de liniştea serii. Şi cu asta ne retragem la hotel, căci ziua de mâine se anunţă grea – vom pleca spre Waterloo, pe urmele lui Napoleon.

„... nu e Belgia ţara berii?"

O zi la Waterloo

Traseul istoric

Pornim devreme, ca să avem cât mai mult timp ia dispoziţie pentru turneul pe care ni l-am propus. La Waterloo se ajunge foarte uşor şi repede cu trenul, aşa că ne îndreptăm spre Gara de Sud (Midi). Avem un tren la ora 8, 53 care nu face decât 22 de minute, ceea ce înseamnă că la 9, 15 suntem deja acolo (trenurile spre Waterloo pleacă literalmente din 5 în 5 minute). Cei care doresc să meargă cu maşina nu vor avea, la rândul lor, mei o problemă, căci şi în interiorul oraşelor şi în afara lor marcajele ce indică direcţiile de mers sunt excelente, în plus, se poate lua de la orice hotel sau centru turistic o hartă rutieră

Waterloo a început prin a fi un mic cătun în apropiere de şalul Brame-l'Alieud. Abia la sfârşitul secolului al XVIII-lea a crescut în rang ajungând un mic orăşel. Plasat în partea valonă a Brabantului (provincia Waâloon-Brabant), astăzi are în jur de 20.000 de locuitori care trăiesc din turism, comerţ şi cultură (în această ordine!}.

Ştim cu toţii de la lecţiile de istorie din şcoală că faima oraşului se trage de la bătălia din 18 iunie 1815, când invincibilul Napoleon a fost bătut măr de Ducele de Wellington. În realitate, armatele franceze au fost învinse de o alianţă militară anglo-prusacă, dar cine şi-l mai aminteşte azi pe bietul genera! Bliicber, cu care ducele a împărţit victoria? în plus, mai trebuie amintit că, în fapt, luptele nici măcar nu au avut loc la Waterloo, ci în Braine-l Alleud şi în împrejurimi, iar bătălia decisivă s-a desfăşurat la aproximativ 5 îcm spre sud, în *şalul vecin*, Mcnr-Saint-Jean (curioşii pot face o plimbare de o oră ca să-l vadă cu ochii lor!). La Waterloo, ducele îşi stabilise doar cartierul general (astăzi Muzeul Wellington), de unde a scris celebrul anunţ privind înfrângerea lui Napoleon, care a marcat finalul a 23 de ani de război (1792 – 1815), dar şi al celor „100 de zile" şi al unei remarcabile cariere poli tico-mi îi tare.

Aşa-zisa bătălie de la Waterloo este deci comemorară de *un imens* deal artificial, *într-o* surprinzător de perfectă formă de con, în vârful căruia tronează statuia unui leu imens ce priveşte în zare de pe un piedestal alb (motiv pentru care se *şi* cheamă „Butte du Lion", Movila Leului) (1). Un număr de... foarte multe trepte (226 ca să fim exacţi) îi duce pe doritori până la baza statuii, de unde cei care

reuşesc să ajungă până acolo au o vedere superbă asupra întregii regiuni, pe câţiva kilometri bum, adică a întregului câmp de bătaie (atenţie, distracţia costă! Biletele se găsesc la centrul pentru vizitatori şi costă 1, 20 euro).

Dealul marchează de fapt locul unde a fost rănit Prinţul de drama. Regele William l al Olandei a iniţiat *clădirea* monumentului în T820, în amintirea vitejiei de care a dat dovadă fiul său, rănit în luptă. Construcţia a durat 2 am (1824 – 1826), 300.000 metri

Movila Leului (1)

cubi de pământ au fost mutaţi din loc în acest scop nobil. Cei care au reuşit să dea pământului forma pe care o vedem azi au fost muncitorii companiei Cockeriil din Liège. Tot acolo a fost turnată şi statuia leului.

Dealul are 43 metri înălţime şi o circumferinţă la bază de 520 metri. Soclul este din cărămidă, iar leul cântăreşte 28 tone şi ale 4, 45 metri înălţime şi 4, 50 metri lungime. Statuia a fost adusă pe ape – de la Liège prin Dordrecht şi Anvers, apoi pe canalul Willebroek până la Bruxelles, şi în final pe care trase de cai până unde este azi. Nu credeţi legenda care spune că a fost turnată din armele abandonate de francezi pe câmpul de luptă!!!

După turul de forţă în sus şi în jos pe Movila Leului ne îndreptam paşii spre următorul reper turistic ai oraşului: Muzeul Wellington (2), aflat chiar la baza dealului, pe Chausee de Bruxelles, la numărul 147, vizavi de biserică (am fi putut inversa ordinea, dar cine rezistă să nu urce pe dealjmediatceâlvede?).

Înaintea bătăliei, clădirea adăpostea un han de la începutul secolului al XVIII-lea – excelentă locaţie pentru cartierul general al Ducelui de Welfengton, care s-a grăbit să-l folosească în nopţile de 17 şi 18 iunie 1815. Acum, vizitatorii pot admira în cele 14 camere memoriile personale ale ducelui, dar şi ale altor eroi ai bătăliei, precum şi uniforme, arme şi diverse hărţi ale câmpului de luptă. Şi cum tehnica modernă a ajuns până aici, într-o cameră special amenajată, evoluţia bătăliei poate fi urmărită prin intermediul unor hărţi luminate.

Muzeul este deschis zilnic, cu excepţia zilelor de 1 ianuarie şi 25 decembrie, între orele 9.30 – 18.30.

Dar şi înfrânţii au dreptul la memorie, iar Napoleon a avut şi el nevoie de un cartier general. Astfel, în 17 iunie 1815, împăratul, mai popular, a ales o fermă, Cailâou, transformată ulterior în Muzeul Napoleonian (3), în curtea muzeului observăm un mic osuar construit în 1912, care găzduieşte rămăşiţele celor care au luptat în 1815, găsite de-a lungul timpului în cadrul

Belgia diverselor excavaţii făcute în zonă. Pe frontispiciu sare în ochi o inscripţie: „Pro imperator saepe, pro patria semper", semnificând „adesea pentru împărat, întotdeauna pentru patrie".

Ferma se află pe aceeaşi Chausee de Bruxelles, la numărul 66 şi este deschisă din aprilie până în octombrie foire orele 10 – 18, 30 şi din noiembrie până în martie între orele 13.30 – 17.00, iar preţul intrării este 2 euro.

În continuare ne grăbim să vedem Panorama bătăliei (4), obiectiv pur şi simplu obligatoriu pentru orice călător care ajunge la Waterloo. Panorama este o clădire circulară ridicată în 1912 pentru a găzdui tabloul complet al bătăliei. La propriu, nu la figurat! Pictura, în formă circulară, are 110 metri lungime şi 12 metri înălţime, în interior suntem îndrumaţi spre o platformă centrală şi brusc ne trezim în mijlocul luptei, înconjuraţi de infanteria şi de cavaleria ambelor armate. Opera de artă îi aparţine lui Louis Dumoulin. Evident, şi aici tehnica modernă şi-a spus cuvântul şi în ultima vreme spectacolul a fost îmbogăţit cu sunet, aşa încât senzaţia de participare la evenimente este şi mai acută (biletul se poate cumpăra de la Visitor's Center şi costă 2, 73 euro, dar poate fi mai ieftin în combinaţie cu alte persoane sau alte monumente).

Prânzul

Toată această plimbare ne-a produs o poftă teribilă de mâncare, aşa încât considerăm că am văzut suficient pentru o jumătate de zi şi ne hotărâm să căutăm *un loc* adecvat pentru un dejun copios. Nici nu e greu, Waterloo e plin de mici bistrouri, care de care mai îmbietoare, cu interioare strălucind de curăţenie, dar şi de reflecţia lambriurilor din lemn care încearcă (şi chiar reuşesc!) să păstreze impresia de originalitate. Atmosfera tipică a micilor oraşe belgiene se regăseşte şi aici, cu oameni bonomi care îţi pun la dispoziţie o vastă gamă de bere şi de mâncăruri tradiţionale. Nu putem trece piin Waterloo fără a încerca vestita bere Napoleon

(neagră şi fără un gust special, dar scumpă cât încape!), aşa că o comandăm încă de la început. Pe urmă, alegem diverse feluri cu nume pompoase legate – fireşte – de cei doi eroi şi de bătălia care le-a legat numele pentru totdeauna şi terminăm cu o irezistibilă prăjitură cu ciocolată (doar suntem în Belgia!). Preţurile sunt „turistice” aşa că nu ne întindem totuşi prea mult *şi* după o cafea tare o luăm din nou la picior.

Pentru ca mâncarea să ne tihnească, începem turul de după-amiaza cu o plimbare până la cele trei monumente individuale care marchează diverse momente şi fapte de arme. Toate trei se află nu foarte departe de Movila Leului.

Monumentul Vulturului Rănit (L'Aigle Blesse) (5), reprezentând un vultur imperial sculptat în bronz, grav rănit şi purtând în gheare un steag francez, este opera de artă a sculptorului Jean-Leon Gerome şi este dedicat ultimilor soldaţi din marea armată a lui Napoleon. Se spune că locul pe care a fost construit este chiar cel pe care Garda Imperială a format ultima linie de apărare în faţa aliaţilor victorioşi.

La rândul său, Monumentul Cordon (6) a fost construit în 1817 în onoarea locotenent-coioneiuhri Gordon de către propria lui familie. Ofiţerul astfel comemorat a murit în urma unei răni în cartierul general al Ducelui de Wellington. Simplu şi impresionant, monumentul consta într-o coloană aşezată pe o bază pătrată. Este înconjurat de un gard de fier şi de două trepte din piatră. Interesant este faptul că se află pe un dâmb (ia care duc exact 23 de trepte) ce reprezintă, de fapt, înălţimea originală a câmpului, dinainte de ridicarea Movilei Leului (pentru care, aşa cum menţionam anterior, a fost adunat tot pământul din jur).

Chiar vizavi de Monumentul Gordon, admirăm Monumentul Hanovra (7), ridicat în cinstea soldaţilor căzuţi la datorie care fuseseră trimişi de oraşul cu acelaşi nume pentru a lua parte la bătălie, dat fiind că la acea dată Hanovra era o localitate sub jurisdicţia Coroanei Britanice.

Decidem să facem pe jos cei 5 km care despart Waterloo de

adevăratul câmp de luptă din 1815, aşa că o luăm agale pe şosea îndreptându-ne spre Braine-l'AII – eud.

Ferma Hougoumont – sau Gomont/Gou-mont) (8) este de fapt anexa unui vechi castel, care la momentul bătăliei aparţinea Cavalerului de Louville, Dar nu cavaleru! locuia aici (căci prefera Nivelles), ci un chiriaş al său, un oarecare Antoine Dumonceau, căruia proprietarul îi dăduse doar ferma, nu şi clădirea castelului propriu-zis.

Ferma este în realitate o clădire destul de mică, pe lângă care ai putea trece uşor dacă nu ai căuta-o în mod special. Seamănă cu majoritatea celor din jur şi numai scopul la care a servit o face ieşită din comun.

Se spune că bătălia ar fi început la ora 11.30 dimineaţa, cu o salvă de tun britanică. Hougoumont se afla în grija locotenent-colonelului MacDonell, însărcinat să-l apere cu orice preţ, ceea ce a şi făcut în decursul celor 9 ore cât a durat lupta. Nu a fost uşor, căci ia un moment dat sublocotenentul francez Legros aproape a reuşit să intre în curtea domeniului. Englezii au respins însă atacul. Totuşi, castelul cu turnul, poarta de est, staulele şi tot ce era din lemn au ars până în temelii, rămânând în picioare doar capela, ce serveşte şi azi drept memorial pentru Brigada Gărzilor. Dar casa grădinarului şi celelalte clădiri din jur au rămas, arătând şi astăzi aşa cum arătau acum 189 de ani.

Mai mult, zidul grădinii din faţa fermei, unde se afla poarta principală, este şi el încă în picioare, deşi este cu cel puţin jumătate de metru mai scurt decât iniţial, întrucât soldaţii britanici au făcut găuri în el pentru a putea trage cu tunul, iar ulterior au dărâmat pur şi simplu partea superioară. Cei căzuţi aici sunt comemoraţi de o serie de plăci memoriale aşezate pe zid şi pe clădirile rămase.

Ieşind din atmosfera de secol al XIX-lea, ne continuăm drumul prin Braine-l'AIleud, pe Route du Lion, pentru a vedea şi cea de-a doua fermă de importanţă istorică, Haie Sainte (9). La fel ca şi Hougoumont, Haie Sainte a servit la

rândul său drept fortăreaţă a armatelor aliate. Aici au fost încartiruite şase companii din Legiunea Germană a Regelui, sub comanda maiorului George Baring, urmate apoi de alte două

companii din trupele Nassau, Totuşi, spre deosebire de Hougoumont, Haie Sainte nu a rezistat atacului francez: englezii au fost nevoiţi să se retragă. Dar nici francezii n-au ieşit prea bine: au plătit scump victoria, din toate punctele de vedere. Două plăci memoriale comemorează crunta bătălie de acum 189 de ani.

Pliantele de la centrul de turism al oraşului ne explică cum englezii au apărat cu hotărâre fermă. La ora 18,00, când (râncezii au pornit un nou atac disperat pentru a o cuceri, Haie Sainte era deja în flăcări, iar dintre cei 400 de soldaţi britanici aflaţi în interior doar 40 mai erau valizi. Artileria franceză trăgea de foarte aproape, iar infanteria a pornit la asalt, cucerind ferma.

A fost un moment periculos pentru Wellingfon, însă ducele şi-a întărit poziţia la centru, luptând el însuşi în fruntea batalioanelor. Armata prusacă a ajuns la Plancenoit, iar Napoleon a fost nevoit să-şi desfăşoare Tânăra Gardă pentru a-i face faţă. Odată concentrate pe câmpul de luptă şi trupele lui Blucher, aliaţii au trecut la contraatac şi, aşa cum a prevăzut britanicul, după aceea bătăi ia a fost câştigată relativ repede.

Centrul turistic al oraşului oferă informaţii detaliate despre bătălie tuturor celor pasionaţi de istorie, dar şi de strategie militară. Pentru mărirea efectului există şi un spectacol audiovizual cu diapozitive, care prezintă punctele strategice ale luptei şi mişcările de trupe ale tuturor armatelor implicate. De asemenea, este disponibil un filmuleţ de 20 de minute care poate fi vizionat şi de copii. Centrul este deschis din aprilie până în septembrie între orele 9.30 – 18.30 şi din octombrie până în martie între orele 10.30 – 17.00. Preţul biletului este de 5 euro (dar se pot face combinaţii de obiective care aduc reduceri).

Belgia

Cina

Acum, după ce am trăit timp de o zi emoţiile unei bătălii a cărei memorie buna organizare a serviciilor turistice belgiene o menţine atât de vie şi după 190 de am, avem de ales între a ne bucura până la capăt de atmosfera micului orăşel sau a ne întoarce pentru cină la Bruxelles.

Decidem că ar fi interesant să vedem cum arată toate aceste obiective noaptea, când sunt probabil iluminate astfel încât să fie

puse în valoare la maximum, aşa că mai rămânem puţin. Ne oprim la un bistro cu mese mici de lemn scoase pe trotuar şi comandăm un nou sortiment de bere, tot încercând (în van) să le gustăm pe toate cele 200 puse la dispoziţie de bogata tradiţie a ţării gazdă (să nu uităm că multe din aceste soiuri de bere sunt în fapt concepute şi fabricate – după reţete bine păstrate în cel mai strict secret – de mănăstiri! De aceea poţi avea surpriza să găseşti pe sticle nume cu rezonanţa cea mai stranie pentru o băutură alcoolică, sau chiar poze reprezentând călugări care te îmbie să bei!).

După o porţie bună de friptură Wellington sau Napoleon, după preferinţă (foarte probabil e vorba de aceeaşi reţetă!) şi o nouă variantă de „mousse chocoiat" ne îndreptăm cu paşi nu foarte repezi spre gară, unde ne propunem să prindem trenul de 20.30 (aşa cum spuneam mai devreme, trenurile spre Bruxelles circulă din 5 în 5 minute) pentru a ajunge înapoi în capitală la o oră rezonabilă. Cei mai petrecăreţi trebuie să ţină seama că, deşi turistic, Waterloo nu este Bruxelles, aşa că nu oferă o variaţie prea mare pentru petrecerea serii.

Şi cu asta se încheie o zi cu adevărat plină.

3 zile la Bruges

Traseul l – Bruges esenţial

(*harta l*, *pagina 81*)

La fel ca şi în cazul Waterloo, trenurile în direcţia Bruges (sau Brugge în flamandă/olandeză) sunt foarte dese, cam o dată la fiecare sfert de oră. Cea mai bună soluţie pare să fie un tren de 9.30, care face mai puţin de o oră, aşa că nici măcar nu trebuie să ne sculăm prea devreme, în plus, avem timp să ne bucurăm şi de micul dejun la botei.

Nu degeaba Bruges este supranumit „Veneţia Nordului". Şi nu degeaba îl consideră belgienii, după model britanic, un „giuvaier al coroanei". Acest mic orăşel (nu are mai mult de 45.000 de locuitori, sau 120.000 cu cei din suburbii) aşezat pe coasta Mării Nordului, care păstrează încă atât de proaspăt aerul medieval (într-o combinaţie perfectă cu stilul neogotic al secolului al XIX-lea), este unul din cele mai importante oraşe ale Belgiei, fiind chiar capitala

provinciei Flandra de Vest.

Adevărul este că pentru a admira tot ce are de oferit Bruges nu este suficientă o vizită de o singură zi, deşi majoritatea turiştilor procedează aşa. Şarmul şi liniştea medievală ale oraşului sunt mult mai pregnante în absenţa turiştilor, în penumbra seni, când o plimbare pe străzile înguste (dacă ai noroc de vreme bună, căci să nu uităm că suntem în nord şi vremea e în general închisă şi ploioasă) devine o experienţă de neuitat. Mai ales că frumuseţea oraşului îşi spune cuvântul, fie vară, fie iarnă.

Istoria oraşului Bruges a început acum 2000 de ani, când aici se afla o aşezare gaâo-romană, ce trăia din agricultură şi comerţ, Atacată de popoarele germanice de-a lungul primului mileniu, aşezarea apare menţionată în documente şi pe monede începând din secolul al IX-lea, când era deja o puternică citadelă, Legăturile comerciale cu Scandinavia şi prezenţa vikingilor sunt demonstrate de însuşi numele oraşului, care derivă din norvegiana veche, în care „bryggja” însemna „port”. Dată fiind locaţia, aşezarea s-a dezvoltat rapid, devenind în scurt timp un port internaţional, mai ales că prezenta avantajul de a nu fi chiar în bătaia vânturilor puternice ale Mării Nordului, de care o lega un braţ al mării, numit Zwin. În secolul al Xli-lea Bruges avea deja statutul de oraş şi de alunei datează şi primul sau zid de apărare. Când însă Zwin a început să sece, oraşu! a trebuit să-şi schimbe tactica. Dând dovadă de inventivitate, în secolul al XIII-lea autorităţile au creat porturi externe la Damme şi Sluâs şi s-au reorientat spre transportul terestru. Bruges a devenit astfel un important centru comercial internaţional şi un excelent punct de desfacere pentru vestitele textile flamande, De aici pornea, în secolul al XIV-Sea, drumul comercial spre Rhme, care traversa Brabantul (prin Bruxelles şi Leuven). Evident, asta a oferit oraşului o nouă calitate, aceea de centru financiar. La Bruges şi-au înfiinţat reprezentanţe comerciale şi financiare Italia, Germania, Scoţia, Spania, Dar viaţa oraşului nu a fost întotdeauna uşoară la începutul secolului al XIV-lea locuitorii s-au răsculat împotriva contelui de Flandra. Profitând de ocazie. regele Franţei a încercat să anexeze întreg comitatul, dar lăsând la o parte problemele interne, populaţia a reacţionat prompt, respingând armata franceză în 1302. Dar secolul al XIV – ea a continuat să fie unul al epidemiilor, al

nemulţumirilor politice şi sociale şi al războiului.

În secolul al XV-lea, Bruges a început să intre în declin, neputând face faţă concurenţei vecinului său mai mare, portui Anvers/Antwerp, mai ales în condiţiile secării braţului Zwin, dar şi datorită crizei textilelor, care a redus posibilităţile comerciale. Pe de altă parte, însă, aşa cum se întâmplă de obicei, aceste neajunsuri au fost compensate pe un alt plan – al artei. Să nu uităm că Bruges a fost oraşul Şcolii flamande de pictură şi în special al lui Van Eyck. Această înflorire a artei a cunoscut apogeul în perioada domniei Mariei de Burgundia şi a apus odată cu moartea ei.

Greu de crezut, dar în secolul al XIX-lea Bruges era unul dintre oraşele cele mai sărace ale

Turnui Clopotniţei (1)

Belgiei. Noroc că secolul XX a adus cu el turismul. Diverşii globe-trotteri care au ajuns până aici au fost impresionaţi de măsura în care s-a prezervat aspectul medieval al oraşului şi i-au deschis noi oportunităţi, incluzându-l pe lista celor mai bătute locuri din Europa, în plus, edilii au mai avut o idee de geniu – înfiinţarea noului port Zeebrugge (Bruges maritim), Ia IO km de oraş, pe coasta Mării Nordului, a readus Bruges pe harta celor mai importante puncte comerciale din zonă.

Primu'! lucru pe care îl facem odată ajunşi în gară este să ne îndreptăm direct spre piaţa centrală, care este, într-un fel, o replică a Grand Place din Bruxelles. De fapr, toate pieţele centrale ale oraşelor belgiene sunt construite după acelaşi tipic, deci este firesc să semene între ele. Totuşi, nu faceţi greşeala să consideraţi că din acest motiv *nu* merită să fie văzute: fiecare are individualitatea sa, niciuna nu este identică cu cealaltă.

De exemplu, la Bruges se poate urca în Turnul Clopotniţei (1), unul dintre cele mai

Belgia reprezentative puncte de atracţie. Pe lângă plăcerea unei imagini panoramice a întregului oraş şi posibilitatea de a admira mecanismul complicat al ceasului şi complexul unic de 47 de clopote (27 tone) (după 336 de trepte pe o scară în spirală ce aminteşte de filmul lui Aâfred Hitchcock, Vertigo, dar şi de parodia aferentă a lui Mel Brooks, High Anxiety!!!). Turnul mai ascunde o

serie întreagă de minunăţii muzeistice (pentru care e nevoie de un efort mai mic, căci sunt adăpostite la etajul 2, în fosta încăpere a trezoreriei). Din păcate, plăcerea costă între 3 şi 5 euro şi este disponibilă numai între orele 9, 30 – 17.00, cu excepţia zilei de luni. În schimb, concertul la clopote organizat de trei ori pe săptămână poate fi ascultat gratuit.

Tot aici se afâă Palatul Guvernamental al Provinciei Flandra de Vest (2), o frumoasă clădire neogotică (1887 – 1921), dar şi o impresionantă statuie a lui Jan Breydel şi Pieter de Conlnd (3), doi *eroi* populari care au jucat un rol esenţial în rezistenţa antifranceză din 1302.

Statuia lui Jan Bteydel şi Pieter de Coninck (3)

3 zile la Bruges

Piaţa centrală este, pe de altă parte, locul de pornire al microbuzelor care fac turul complet al oraşului, oferind o imagine panoramică de pe platforma superioară, precum şi explicaţii în limba engleză, în acest fel se pot vedea majoritatea celor mai interesante locuri dintr-o singură mişcare, şi în numai 50 de minute.

Sediul Urmei care organizează acest „sightseeing” este în strada Pau! Gilson nr. 5, fax: + 32 50 311550. Biletele se cumpără în microbuz. Microbuzul pleacă din oră în oră între 10.00 – 16.00 de la 1 noiembrie până la 15 martie, între 10.00 – 17.00 în a doua jumătate a lunfi martie, între 10,00 – 18.00 în aprilie, mai, iunie, septembrie şi octombrie şi între 10.00 – 19.00 în iulie şi august.

Noi însă preferăm să o luăm pe jos, pentru a putea admira în linişte fiecare lucru care ne iese în cale. Aşadar, o luăm pe strada Breydel şi după câţiva paşi suntem în Burg, un fel de a doua piaţă centrală. Aici ne întâmpină impunătoare clădirea Primăriei (4), una dintre cele mai vechi construcţii gotice din Ţările de Jos, în care intram fără ezitare pentru a vizita Camera de Consiliu de la etajul 1. Construită între anii 1376 – 1420, înzestrată cu sculpturi medievale, picturi murale din secolul al XIX-lea „Infafişând scene istorice şi un tavan boltit din lemn poli-cromatic, este într-adevăr un unicat. Aici pot fi văzute şi o serie de obiecte, documente şi tablouri reflectând pe scurt istoria oraşului. Camera poate fi vizitată zilnic (exceptând lunea), între orele 9.30 – 17.00, dar şi aici plăcerea costă, însă numai

1, 50 – 2, 50 euro (sumă care acoperă şi *un* ghid audio). Avantajul este că? n acest preţ intră în plus posibilitatea de a vizita şi sala renascentistă a Palatului Libertăţii, aflat în apropiere, ceea ce ne grăbim să facem. Palatul a fost ridicat în două etape (1520 – 3525 şi respectiv 1722 – 1727) iar din secolul al XVIII-lea şi până în 1988 a servit drept Tribunal. Acum este sediul Centrului Administrativ al oraşului. Saia renascentistă, numită *şi* Vechea Casă a judecătorilor, construită în 1534 – 1537, se află chiar în coasta

Ptimăila (4)

Palatului şi adăposteşte azi Muzeul Libertăţii din Bruges. De la ghid aflăm că pe lângă portretele regale, atracţia cea mai căutată a sălii o constituie un şemineu din lemn, marmură şi alabastru, construit în secolul al XVI-lea de către arhitectul renascentist Lanceloot Blondeei în cinstea împăratului Charles al V-lea (atenţie, spre deosebire de Camera de Consiliu, sala este închisă între orele 12.30 – 13.30).

Ieşind din clădire, privirile ne sunt imediat atrase de Bazilica Sângelui Sfânt (5), către care ne îndreptăm în continuarea traseului nostru. Este în fapt o biserică dublă: la parter intrăm în Capela Sfântului Basil, în stil roman, iar la etaj ne întâmpină o capelă modificată în stil gotic în secolul al XV-lea, care găzduieşte o celebră Relicvă a Sângelui Sfânt (ce poate fi văzută numai vinerea) precum şi un muzeu cu alte relicve, mai puţin spectaculoase, dar nu mai puţin sfinte, costume şi picturi.

Pentru ce! Interesaţi, serviciul religios are loc duminica la orele 8.00 şi 11.00. Biserica este deschisă între piele 9.30 – 12.00 şi 14.00 – 18.00 între 1 aprilie şi 30 septembrie şi întrre orele 10.00 – 12.00 şi 14,00 – 16.00, cu excepţia după amiezilor de miercuri, între 1 octombrie şi 31 martie.

Mergând mai departe în jurul pieţei, ne oprim să admirăm Palatul Provost (6), clădire barocă ridicată în 1665 – 66, vechiul sediu al senioriei Proostdij van Sint-Donaas, a cărei galerie romanică excavată în 1988 a fost armonios integrată în subsolul modernului Hotel Holiday Inn Crowne Piaza.

Părăsim apoi Burgul prin Bâinde Ezelstraat, trecând pe sub

superba arcadă dintre Primărie şi Vechea Casă a Judecătorilor. Primul lucru peste care dăm la capătul celălalt al podului este Piaţa de Peşte, construită în 1821, unde mirosul pătrunzător ne asigură că e vorba de marfa proaspătă din apropiata Mare a Nordului (o idee pentru o masă de prânz tipic autohtonă).

De aici nu putem face o alegere mai bună decât o plimbare de-a lungul canalului, pe

? H:*! Belgia* străzile Steenhouwersdijk şi Groenerei. Pe lângă plăcerea de a face cunoştinţă cu Frank van Acker, fostul primar al Bruges-ului, al cărui bust tronează din 1992 în apropierea apei, avem ocazia de a vedea cele mai vechi poduri de piatră ale oraşului, Meebrug şi Peerdenbrug. Pentru a ne continua traseul, de aici trebuie să ne întoarcem la Piaţa de Peşte (cei mai curioşi pot să admire pe drum de *Pelikaan*, un azil tipic pentru săraci). Aşa că o cotim pe lângă canal şi ne întoarcem pe Predikherenstraat şi Braambergstraat până la superba stradă Rozenhoedkaai (dacă de aici ne mai întoarcem o dată, puţin, pe Huiden-vettersplein, la numărul 10 ne întâmpină vechea îăbăcărie din secolul al XVII-lea).

Ne continuăm drumul pe Dijver, unde ne aşteaptă o mulţime de obiective interesante. La numărul 11 cei mai tineri vor recunoaşte imediat Colegiul European, iar vizavi de ei (la numărul 12) intrăm să vizităm Muzeui Groeninge (7), cu superba sa ofertă de pictură belgiană şi olandeză din secolul al XV-lea şi până astăzi.

O vizită *înseamnă o* adevărate incursiune *în* istoria artelor vizuale. Aici tronează la loc de cinste, firesc, Jan van Eyck, dar şi Mans Meruling. Hieronymus Bosch, Paul Delvaux, René Magritte, alături de o impresionantă colecţie de pictură flamandă renascentistă, barocă, neoclasică, realistă şi expresionistă. Şase secole de artă la un loc.

De aici o luăm la stânga pe strada Groeninge, unde avem ocazia să admirăm, în grădina Hof Arents (8), Cavalerii Apocalipsului (moartea, foametea, războiul şi revoluţia), complexul sculptural al lui Rik Poot, dar şi delicarul şi romanticul Podeţ Bonifiacius (interesantă combinaţie!!!), numai bun pentru poze de neuitat. Facem apoi la dreapta pe Nieuwe Genâweg (cu încă două aziluri pentru săraci – Meulenaere (din 1613) şi St. jozef (din 1674) – dovada vie a vechimii programelor sociale olandeze!) şi din nou la

stânga pe Katelijnestraat (unde la numărul 86 se află Academia de Arte Frumoase).

Imediat vedem pe stânga (Ia numărul 43) Muzeul Diamantelor (9), cei mai nou dintre cele

...” V

3 zile ia Bruges cinci astfel de muzee din lume, ceea ce poate părea paradoxal dacă ne amintim că Bruges a fost, fără doar şi poate, primul oraş al diamantelor din Europa! Bruges este localitatea unde se spune că în secolul al XV-lea un meşteşugar iscusit din partea locului, pe nume Lodewijk van Berquern, a inventat minunata artă a şlefuirii diamantelor. Puţină lume ştie că diamantele se comercializau aici încă din 1370, mult înainte ca aceasta artă să ajungă la Anvers sau Amsterdam.

Diamantmuseum Brugge oferă posibilitatea de a vedea o serie întreagă de unicate: reconstituirea atelierului lui Lodewijk van Berquern; o copie rară a coroanei Margaretei de York, realizată manual în Bruges; modele ale celor mai importante bunuri care făceau obiectul activităţilor de imporî-exporî ale oraşului în Evul Mediu; echipamente miniere originale; un model unic 3 a scara 1: 1 (din zirconiu cubic) al întregii cantităţi din producţia de diamante a lumii (din 0,4 m^3 de materie primă trăiesc peste 2.000.000 de oameni!); sute de instrumente originale pentru tăierea, şlefuirea şi pollsarea diamantelor şi, evident, nenumărate pietre de cele mai diverse valori şi în cele mai diverse modele, în fiecare zi, la ora 12.15, vizitatorii pot asista la o demonstraţie de polisare oferită de un specialist în domeniu, în cadrul atelierului organizat special în acest scop în subsolul restaurat al muzeului, atelier original care datează din perioada medievală. Este o experienţă inegalabilă!

O plimbare prin muzeu este ca o călătorie în spaţiu şi timp: de Ea descoperirea diamantelor în India şi până la înflorirea industriei în Bruges-ul secolului al XV-lea, Incluzând macheta unei „kogge”, corabie comercială utilizată de negustorii mediteraneeni în secolele XIV şi XVI; mutarea Industrie! diamantelor la Anvers în secolul al XVI-lea şi mai apoi la Amsterdam în secolele XVII şi XVIII; descoperirea minelor de diamant din Africa de Sud, la sfârşitul

secolului al XIV-lea şi întoarcerea industriei în topul activităţilor din Belgia, dar şi în alte zone geografice. Sunt, de asemenea, de văzut „kimberlite”-ele expuse aici, (rocile din care se extrag diamantele), tehnicile şi instrumentele de minerit dar şi de şlefuit, precum şi standardele în materie şi modelele cele mai reuşite ale artiştilor locali.

Muzeul este deschis zilnic între orele 10 – 30 – 17.30 Iar intrarea costă 6 euro de persoană (4, 5 în cazul grupurilor şi 3 pentru copii şi studenţi). Asistarea la demonstraie ridică preţul la 9 euro (respectiv 7, 5 în cazul grupurilor).

Pasionaţii subiectului mai au două opţiuni: Diamantbuis, un showroom modern aflat în apropiere de Beguinage, şi Brugs Diamantbuis, cel mai vechi showroom cu vânzare, situat foarte aproape de piaţa centrală (de unde se poate ajunge luând-o pe strada Philip Stock, pe iânga Palatul Guvernamental al Provinciei, şi apoi făcând prima la stânga), fiind găzduit de o elegantă clădire din 15 Î8 (evident, restaurată) numită de Steur (Sturionul), situată în Cordoeanierssâraat 5.

La Brugs Diamanthuis se pot cumpăra bijuterii superbe la preţuri „de fabrică”. Casa este deschisă de luni până vineri între orele 10.00 – 12,00 şi 13.00 – 17.00, iar sâmbăta între orele 10.00 – 15.00. Pentru alte ore este necesară organizarea vizitei în avans, la tel: 132 50 34 4160.

După această baie de lumină, formă şi… valoare ne readaptăm destul de greu la lumea de afară. Dar, deşi rămânem visători cu gândul la ce lăsăm în urmă, ne mobilizăm şi ne continuăm drumul. Mergem mai departe până la intersecţia cu Arsenaalstraat, pe care intrăm, dar numai pentru a putea face din nou la dreapta pe Noordstraat. Şi aici se află un azii (se putea altfel?!), Godshuis de Vos (mai nou, doar din 1713), care are în plus propria lui capeli Mai mult, avem ocazia să vedem şi un vechi cuptor de pâine din secolul al XVI-lea.

La intersecţia cu Wijngaardstraat, cotim la stânga şi ajungem în Wijngaardplein. În faţa noastră, pe malui celălalt al canalului, se arată în toată splendoarea Beguinage (10) (Begijnhof). Princely Beguinage of the Vineyard a fost fondată în 1245, iar ulterior locul beguinelor a fost luat

de surorile Ordinului Sfântului Benedict. Casa Begumelor oferă imaginea vieţii de zi cu zi a fostelor locatare (*serviciul* retragios de duminica al Bisericii Beguinage începe la ora 930). Intrarea costă 2 euro de persoană (1, 5 în cazul grupurilor de peste 15 persoane).

În continuarea traseului pe care în l-am propus, o luăm pe strada MInnewaâer (H) pentru a ajunge la lacul cu aceiaşi nume, care înseamnă Lacul Dragostei Pe vremuri aici se afla un doc de unde plecau curse regulate cu barja pe ruta Bruges-Gbeni. Lângă podul care traversează apa se mai vede încă şi astăzi Poertoren, un fost depozit de muniţie. Facem un binemeritat (dar scurt!) popas, pentru a ne clăti ochii (şi sufletul) şi o pornim din nou la drum.

După turul complet al zonei lacului, ne întoarcem pe acelaşi drum la Wijngaardstraat, de unde intrăm pe Walpfein. Şi asta pentru ca aici, la numărul 26, se află fabrica de bere „De Halve Maan" (Jumătate de Lună) (12), atestată pentru prima oară în 1546, care funcţionează neîntrerupt de atunci. Cazanul, instalaţia de răcire şi containerul de malf sunt chiar instrumentele originale cu care încă se mai fabrică şi azi berea Ştraffe Hendrik în plus, clădirea oferă posibilitatea unei vederi panoramice a întregului oraş. Evident, nu plecam fără a încerca produsul final, mai ales după ce ni se oferă – gratuit – toate secretele creaţiei!

Fabrica-muzeu este deschisă zilnic între orele 10.00 – 17.00 din aprilie până în septembrie, între orele 11.00 – 15.00 din octombrie până în martie, iar în restul timpului *numai prin* vizite organizate cu grupuri turistice de minimum 15 persoane (tei: + 32 50 33 2697).

Prânzul

Apa, aerul, imaginile splendide, berea şi mai ales diamantele au ca efect... foamea! Este momentul să facem o pauză în periplu şi să ne reîmprospătăm forţele cu ajutorul unor reţete autohtone. De aceea, nu stăm prea mult pe gânduri

Belgia şi ne oprim la Salate Foile (Walpiein no. 14) (13), unde, aşa cum indică numele, avem o foarte bogată ofertă de salate – *cea mai* bună *opţiune* după bere şi în perspectiva continuării traseului după-amiază. Încercăm „potee" urmată de „salate", ambele „liegeoises", un amestec simplu, dar delicios de legume (cartofi,

morcovi, varza) cu cotlete de porc şi, respectiv, cartofi cu fasoie gătită crocant şi jumărî, puse pe andive şi varză. Din păcate, timpul nu ne permite şi o siestă, deşi tare îmbietor e Minnewater! Totuşi, nu rezistăm tentaţiei de a mai încerca o prăjitură cu ciocolată, pe care o atenuăm cu ajutorului unei cafele mici, dar tare şi savuroasă.

Călătorului îi şade bine cu drumul, aşa că, mai greu, cu burta plină, dar plini de entuziasm după cafea, o pornim din nou pe străzile Bruges-ului. Intrăm pe Stoofstraat şi apoi cotim la stânga pe Manastraat. La numărul 38, chiar pe *m-am* canalului, se află vechiul spital St. John (14), unul din cele mai vechi spitale medievale din Europa aflat încă în picioare, astăzi un muzeu care evocă viaţa de *îi* cu zi din epoca sa de glorie (secolele XIII şi XIV), în încăperile sale este prezentată bogata sa istorie, reconstituită din picturi, mobilă şi alte „amintiri”. Fără îndoială, atracţia cea mai mare o constituie Capela lui Cornelius, cu cele 6 opere autentice din secolul al XV-lea ale lui Hans Meruling (motiv pentru care i se mai spune şi „al doiâea Muzeu Meruling”), dar şi cu superbul altar închinat Sfintei Ursula. Spitalul este folosit astăzi ca spaţiu expoziţional (chiar şi farmacia din secolul al XVII-lea merită vizitată!).

Tot pe Marâstraat se află *şi Muzeul* Arheologic (15), recent reorganizat, care prezintă istoria oraşului sub deviza „simte trecutul sub picioare” într-o viziune muzeistică originală, descoperirile arheologice sunt arătate în interacţiune cu obiectele din zilele noastre, astfel încât vizitatorul să-şi poată da seama singur la ce foloseau. Este practic o incursiune arheologică propriu-zisă, mai realist decât atât nu se poate Exponatele sunt organizate pe teme şi perioade şi cuprind de la ceramică, sticlărie sau lemnărie

3 zile la Binges până la decoraţiuni de pe morminte. Muzeul este deschis zilnic, cu excepţia zilei de luni, între orele 930 – 12.30 şi 13.30 – 17.00, iar intrarea costă numai 2, 5 euro.

Peste drum, chiar în faţă, se ridică monumentala Biserică a Fecioarei (Welcome Church of Our Lady) (16), clădire din secolele XHI-XIV al cărei turn atinge *122* merri înălţime, care găzduieşte acum o impresionantă colecţie de artă, în cadrul căreia locul l îl ocupă, cu siguranţă, *Madonna cu copilul* a lui Michelangelo. Tot aici sunt adăpostite mausoleele Mariei de Burgundia şi al lui Caro3 cel

îndrăzneţ, precum *şi* câteva remarcabile morminte cu plăci policro-mate din secolele XIII-XIV (biserica nu poate fi vizitată în timpul slujbelor; ia sfârşit de săptămână serviciile religioase au ioc sâmbăta la ora 17.00 şi 18.30 şi duminica la ora 11.00).

De aici cotim la dreapta pe Gruuthusestraat, unde ne întâmpină statuia celui mai celebru poet al Bruges-ului: Guido Gezelle (1830-I899) (există şi un muzeu Gezelle, care oferă vizitatorilor o imagine de ansamblu a vieţii şi operei artistului).

Mergând puţin mai departe, ajungem la Arentshuis (17), cate adăposteşte, ia primul etaj al clădirii din secolul al XVIII-lea, lucrările donate de pictorul anglo-flamand Frank Brangwyn (1867 – 1956), faimos pentru tablourile sale ce redau viaţa muncitorilor, dar şi minunate peisaje, precum şi pentru designul de mobile, covoare şi alte asemenea. Expoziţia este deschisă zilnic între orele 9, 30 – 17.00 (cu excepţia zilei de luni), iar intrarea costă 8, 5 euro.

Chiar alături intrăm în Muzeul Gruuthuse (18), vechiul palat al nobililor din familia cu acelaşi nume, rid/cât în *secolul* al XV-lea, dar remarcabil de bine prezervat, cu colecţia sa de arte aplicative, incluzând mobilier, tapiserii, instrumente muzicale, picturi, argintărie, ceramică şi chiar arme din secolele XII1-XIX (muzeul este deschis zilnic, cu excepţia zilei de luni, între orele 9, 30 – 17.00 iar intrarea costă 6, 4 euro, incluzând un ghid audio).

Pentru a ne continua traseu! propus, trebuie să facem câţiva paşi înapoi şi să intrăm, la dreapta, pe Heilige-Geesistraat, unde observăm imediat impunătoarea clădire din secolul al XVI-lea a Palatului Episcopal (19). Ajunşi la capătul străzii continuăm pe Sint-Salvatorskerkhof, unde facem o escală pentru a vizita Catedrala St. Saviour (20), cea mai veche biserică a oraşului, datând din secolele XI1-XV. în afara interesului architectonic şi religios, şi aici, ca în majoritatea bisericilor din Bruges, există o expoziţie muzeistică, de data aceasta alcătuită din goblenuri, mausolee şi plăci mortuare din bronz, o orgă din 1619 – 1717, diverse relicve şi o serie întreagă de tablouri de o valoare deosebită aparţinând lui *Dhk Bouts şi* Hugo van der Goes (serviciul religios are loc sâmbăta la ora 16.00 şi duminica ia orele 10.30 şi 18.00).

Ocolind construcţia, ieşim în Steenstraat şi ajungem în Simon Stevinplein, piaţa care poartă numele celebrului om de ştiinţă

olandez, unul dintre principalii consilieri ai prinţului Mauritiu de Nassau. Aflăm toate aceste detalii de pe statuia care domină piaţa într-o postură meditativă.

Biserica Fecioarei (Church of Our Lady) (36)

Belgia

Muzeul Gruuthuse (18)

De aici o luăm pe Oude Burg, unde ne oprim

O clipă la Hof van Watervliet (21), construcţie din secolul al XVI-lea restaurată relativ recent, şi apoi pe Kartuizerinnenstraat, strada care îşi trage numele de la fosta Biserică a Maicilor Carthusiene

(1716) (22), afială încă în picioare, dar nemaiservind drept lăcaş de cult. Continuând pe

Wollestraat, ajungem înapoi în Piaţa Centrală

(Markt) de unde pornim în direcţia opusă, pe

Eiermarkt şi Kuiperstraat (unde la numărul 3 admirăm în trecere Biblioteca Municipală De

Biekorf), până la intersecţia cu Naaldenstraat.

Facem la stânga şi la numărul 19 intrăm în

Grădina Casei Bladelin (23), construcţie ridicată în 1440 de Pieter Bladelin, trezorierul Ordinului

Lânii de Aur, al cărei zid împrejmuitor are scultate în medalioane, pe partea interioară, în grădină, portretele familiei (muzeul aferent este deschis zilnic între orele 10,00 – 12.00 şi 14.00 – 17.00

şi duminica între orele 10.30 – 12.00 în perioada

1 apri! le-30 septembrie şi respectiv numai până la ora 16.00 în perioada l octombne-31 martie; atenţie, veşti bune: intrarea este liberă!). De aici, Sunt Jakobsstraat ne aduce înapoi în Markt.

Decidem că finalul cel mai bun pentru traseul nostru este un tur pe apă, pentru a vedea casele vechi şi neschimbate de vreme (ci doar de recondiţionare şi de inevitabila modernizare a facilităţilor!) de pe marginea canalelor ce străbat oraşul şi minunatele podeţe pline de flori şi de un farmec inegalabil care le traversează. Pentru

asta apelăm la serviciile de „croazieră” cu barca, organizate zilnic, ia fiecare jumătate de oră, între 10.00 şi 17.30, cu plecare de la pontonul Georges Staël (Str. Katelijne 4). Evident, astfel! de servicii nu sunt disponibile iarna, între 16 noiembrie şi 15 martie (atenţie, grupurile beneficiază de reduceri de preţuri!).

Cina

După acest tur de forţă, simţim – acut – nevoia de refacere, aşa că începem să ne orientam, din.

nou, în spaţiul culinar al Bruges-ului. Suntem aproape de Markt, deci pentru a rămâne cu o ultimă imagine cât mai reprezentativă a oraşului, decidem să luăm d-na aici, Uitându-ne în jur, numele care pare să ne îmbie cel mai tare este *La Taverne Brugeoise*, aşa ca intrăm şi cerem, în primul rând – se poate altfel?! – un nou sortiment de bere şi, în completare, ceva de mâncare! Luam o specialitate locală – cârnat alb însoţit de chiftele „liegeoise” – şi terminăm cu „boukete”, un soi de clătită. Atmosfera e ceva mai turistică şi mai internaţională (firesc, dată fiind locaţia; pentru originalitate trebuie ales un bistro cât mai departe de centrul oraşului!), dar înserarea îşi spune cuvântul şi deja liniştea începe să coboare asupra Bruges-ului.

Pe la 20.30 ne grăbim să prindem trenul de întoarcere spre Bruxelles, având în vedere că drumul durează cam o oră, încheiem ziua cu regretul că nu putem rămâne mai mult.

Trasee alternative

Aşa cum spuneam, deşi nu foarte mare, Bruges are multe de oferit, şi pentru a le vedea pe toate nu ajunge o zi, Noi am ales un traseu care să cuprindă o paletă de obiective cât mai variate, dar există şi alte variante, cel puţin la fel de meitante.

Oferim aşadar, în continuare, două alternative pentru cei care doresc (şi pot) să întârzie câteva zile în plus în acest minunat oraş.

Traseul II – pentru plimbăreţi

(*harta* 2, *pagina 81*)

Pornim, din nou, din Markt, acesta fiind punctul de reper cel mai uşor de folosit. O luăm, deci, pe sunt jakobsstraat şi mergem tot înainte până la numărul 23 – 25, unde ne aşteaptă, chiar lângă intersecţia cu strada Boterhuis, Şcoala de Muzică. Mai puţin înclinat

spre sunet şi mai mult spre imagine, interesul nostru se îndreaptă spre un alt punct de atracţie al zonei: Biserica St. James (24).

Construită pe la 1240 şi exiinsă în secolul al XV-lea de familia ducala de Burgundia. biserica-muzeu găzduieşte o bogată colecţie de opere de artă, dintre care mentă să amintim aici mausoleul lui Ferry de Gros (decedat în 1544), nu întâmplător trezorier al Ordinului Lânii de Aur. Serviciile religioase au loc în weekend: sâmbăta, la orele 16.00 şi 17.30 şi duminica la ora 11.30.

Ieşind din biserică, o luăm la stânga şi imediat ne trezim chiar pe cheiul apei. Distanţele sunt atât de mici pe aici1 Traversăm podu'! care ne iese în cale şi ne continuăm drumul drept înainte, pe Ezelstraat. Foarte repede observăm în zare, pe fondul cerului gri (căci, să nu uităm, suntem într-o zonă în care toate anotimpurile au ceva în comun: ploaia!) turla unui alt lăcaş de cult: Biserica Carmentelor (25), clădire barocă din 1688 – 1691, care – surpriză – nu oferă, ca majoritatea celorlalte surori ale sale, ocazia de a vedea şi nişte exponate muzeistice, mulţumindu-se să servească doar scopului religios.

Trecem pe lângă biserică şi, deşi nu ne propunem să o vizităm, nu putem rămâne indiferenţi la farmecul discret al construcţiei şi la liniştea pe care o emana. Tot pe Ezelstraat se află sala de concerte „Joseph Ryelandt" (26). Este vorba de o construcţie folosită iniţial de Biserica Anglicană dar care astăzi găzduieşte mari spectacole muzicale. Numele i se trage de la compozitorul (1870 – 1965) care a constituit (şi încă mai constituie) mândria Bruges-ului. În piaţeta din faţă îi ţine de urât un alt mare fiu al oraşului: Achilles Van Acker, fost om de stat belgian originar din zonă. Pe faţada clădirii ne putem desfăta ochii cu un grup sculptural baroc (deşi este realizat în 1987 de Stefaan Depuydt şi Livia Canestraro) care se doreşte o reprezentare vesela a artei muzicale.

La capătul străzii ne întâmpină Ezelpoort (27), una dintre porţile de intrare în oraş din secolul al XIV-lea. Recent reconstruită şi foarte impresionantă prin aparenţa de vechime, construcţia a fost, în realitate, refăcută de atâtea ori încât nu prea a mai rămas mare lucru din poarta originală.

Facem câţiva paşi înapoi pe Ezdstraat *şi* apoi cotim ia stânga pe

Kiaverstraat. Drumul nostru continuă pe Kapeilestraat, Maagdendal, Noordgistelhof şi Şterstraat până la St. Giiliskerkstraat. Aici facem la stânga şi ne oprim ia următorul obiectiv de pe agenda noastră: Biserica St. Giles (28).

În clădirea din secolul al XV-les sunt de văzut patru tablouri excepţionale ale pictorului Jan Garemijn (un alt reprezentant important al Bruges-ului), din 1774. reprezentând istoria Frăţiei Trinitariene, şi superba orgă, considerată una din cele mai bune din ţară. Serviciul religios are loc sâmbăta la ora 17.30 şi duminica la orele 10.30 şi 18.00.

Mai departe, mergem pe Collaert Mansion-straat, Annuntiatenstraat şi facem stânga pe Langerei. Străduţa ne poartă paşii de-a lungul apei, care curge molcom prin micul canal. Pe marginea lui, casele mici îngropate în verdeaţă par să doarmă un somn pe care mulţimea de secole ce au trecut peste ele nu par să-i fi tulburat prea tare. Traversăm primul pod care ne iese în cale şi intrăm pe Potterierei. Imediat ne întâmpină pe dreapta Seminarul Episcopal (29), fostă abaţie cisterciană numită în original Ter Duinen, a cărei biserică impresionantă e ceva mai „tânără" decât cele văzute până acum: a fost construită abia în secolul al XVIII-lea.

Tot înainte şi tot pe malul apei ajungem la Vrow van de Potterie (Our Lady of the Pottery) (30), un fost spital din secolele XIII-XVII, astăzi transformat în casă de bătrâni. Ceea ce ne interesează pe noi însă nu sunt actualii locatari, ci capela şi muzeu! pe care le găzduieşte aripa veche a complexului. Căci şi aici se află expuse realizări artistice ale maeştrilor locali, începând din secolul al XIV-lea şi până în zilele noastre, de la picturi, tapiserii, vitralii, mobile şi sculpturi gotice şi renascentiste pana la vechi breviarii flamande şi o impresionantă colecţie de argintărie.

Facem cale întoarsă şi ne oferim plăcerea de a mai merge câteva sute de metri pe lângă canal, pe aceeaşi Potterierei, până hăt departe (vorba

Belgia vine!), la podul de la capătul Carmerstraat, pe care îl traversăm, luând-o apoi pe Spiegelrei. Asta numai ca să putem ajunge la Jan van Eyckpâein unde, pe lângă statuia celebrului pictor din secolul al XV-lea, avem de văzut Vechea Vamă (31). Aici se percepeau, pe la 1477, taxele pentru bunurile importate pe apă din

porturile exterioare ale Bruges-ului. Tot în zona aceasta, (în Woensdagmarkt) se mai află o statuie a lui Hans Meruling.

De aici intrăm pe Academiestraat şi ne oprim în faţă la numărul 14, să vedem şi noi unde se aduna, în secolul al XV-lea, „lumea bună" a oraşului, Căci este vorba de Burghers' Lodge (32), locul de întâlnire al cetăţenilor înstăriţi ai Bruges-ului şi al negustorilor străini, informaţie pe care statuia celui mai vechi şi mai important locuitor al oraşului, Ursul din Bruges, plasată într-o nişă a faţadei, de unde ne priveşte şăgalnic, nu pare decât să o confirme.

Ne continuăm traseul intrând pe Vlamingstraat, pe care se află nu unu, ci două obiective interesante: Casa Ter Beurze (33) (Ia numărul 35), „casa de schimb valutar" a epocii, în faţa căreia negustorii locali şi străini discutau afaceri şi schimbau bani (ca o anecdotă, merită menţionat că noţiunea de „bursă" vine de la numele familiei în proprietatea căreia se afla această casă, fiind ulterior preluată în diverse limbi, în special latine; pentru a fi altfel decât restul lumii, ca de obicei, englezii îi spun „stock exchange"!) şi Teatrul (34) (la numărul 29), în faţa căruia ne zâmbeşte statuia lui Papageno, cunoscutul personaj din opera lui Mozart „Flautul Magic" (cunoscătorii vor recunoaşte imediat versurile din aceeaşi operă gravate în bronz pe trotuarul de vizavi).

Prânzul

Ajunşi în Philip Stockstraat, decidem că este momentul pentru o binemeritată escală culinară şi ne oprim la The Fox (35), localul de ia numărul 19, unde, contrar numelui englez, bucătăria este belgiană, aşa că ne putem delecta cu fructe de mare

3 zile la Bruges şi „cutes peures" (un desert tradiţional după o reţetă cunoscută numai de localnici), stropite din belşug cu bere (chiar dacă nu constituie dovada celui mai rafinat gust în materie de combinaţii culinare1).

Cu forţe noi şi elan refăcut cu ajutorul unor stimulente atât de irezistibile, începem partea a doua a traseului pe care ni l-am propus, îndreptându-ne spre Capela Sfântului Petru (36) de la Keerstraat. Fosta capelă a lumânărarilor oraşului, lăcaşul de cult este astăzi exemplar împărţit de Biserica Unită Protestantă (care îşi ţine serviciul religios duminica la ora 10.00) şi Biserica Engleză

(care organizează slujba duminică la ora 18.00). Continuăm cu o mică plimbare pe Cordoeamers-straat, St. Jansplem şi St. Jansstraat, care ne permite să respirăm pur şi simplu atmosfera locului, şi ne oprim în St. Maartensplein, în faţa Bisericii Sfintei Walburgha (37).

Construită de preotul iezuit local Pleter Huyssens în perioada 1619 – 1642, superba clădire barocă merită vizitată pentru altarul înalt, amvonul impunător şi banca pentru comuniune din marmură masiva. Serviciul religios are loc duminica la orele 10.00 şi 19.00.

Mai departe, ruta noastră ne duce pe Boomgaardstraat, Kandellarstraat şi Verversdijk până la primul pod, pe care îl traversăm intrând pe St. Annakerkstraat. Facem o nouă escală în St. Annaplem pentru a vizita Biserica Sfintei Ana (38). Consacrată în 1624 pe locul unei foste catedrale gotice dărâmate în 1581, biserica impune prin interiorul luxos, abundând în marmură (serviciul religios are loc sâmbăta la ora 16.30 şi duminica la ora 11 00).

Avem surpriza să constatăm că strada în care ajungem se numeşte Jeruzalem, şi nu întâmplător: aici, la intersecţia cu Peperstraat, se află o repiică perfectă a Bisericii Sfântului Mormânt (39) de la Ierusalim. Construită în secolul al XV-lea după aceleaşi planuri, biserica oferă călătorului ocazia de a admira un superb mozaic de vitralii, precum şi mausoleele fondatorilor acestei opere de artă, Anselmus Adornes şi soţia lui.

Chiar alături putem intra în Centrul Dantelei (Kantcentrum) (40), un mic muzeu găzduit de clădirea reconstruită cu mult gust a unui fost azil al săracilor, ridicat de aceeaşi familie Adornes, Doamnele care nu rezistă în faţa dantelei vor avea ocazia să ia parte la demonstraţii demne de invidiat, dar vor putea să şi cumpere tot ce le încântă ochiul din magazinul special amenajat.

Cotind pe Balstraat, aceleaşi doamne vor putea să-şi completeze cultura generală în domeniu, vizitând Şcoala de Dantelărie (41) pentru copii. Noi însă preferăm Muzeul Folclorului (42) (plasat chiar *h* intersecţia cu Rolweg, în clădirea unui fost azi] al săracilor din secolul al XVII-lea), care ne oferă reconstituiri tematice ale unor interioare „de epocă”, de la atelierul unui cizmar (care n-a ajuns la fel de bine ca al nostru, rămânând la meseria Sui de bază!), al unui pălărier şi al unui dogar, până la o băcănie, un magazin de dulciuri, o bucătărie (în care recunoaştem cu interes, prezentate pe

post de „exponate istorice”, ustensile pe care noi le mai folosim şi astăzi!), o farmacie, o sală de clasă şi o cârciumă-muzeu numită – de ce nu ne mirăm – La Pisica Neagră (De Zwarte *Kat* în original).

Muzeul Folclorului (42)

Belgia

Moara de vânt Sint-Janshuysmolen (45)

Nu în ultimul rând, mai putem vedea aici colecţii din cele mai variate, de la pipe şi obiecte de cult tradiţionale, până la dantele, îmbrăcăminte şi oale de gătit!

Pentru a schimba registrul o luăm pe Carmersstraat şi ne oprim o clipă în faţa Mănăstirii Engleze (43), cu domul ei tipic de secolul al XVIII-lea (1736 – 1739). Şi mai interesantă este Casa Breslei Arcaşilor Sfântului Sebastián (44), de la numărul 174, care adăposteşte picturi valoroase, arhive importante şi dovezi ale faptului că între membrii breslei acestor arcaşi specializaţi s-au numărat componenţi ai familiilor regale belgiene şi britanice.

Cotind la dreapta pe Kruisvest, întâlnim în cale ceva mai puţin obişnuit: o moară! Sint-jansbuysmolen (45), moară de vânt construită în 1770, a funcţionat neîntrerupt până în 1914, iar din 1964, după o pauză de exact 50 de ani, funcţionează din nou. Atunci când bate vântul şi roţile se învârtesc, „morarul” oferă celor interesaţi un „tour du proprie tai re”.

Dacă ne întoarcem puţin la dreapta, pe Rolweg, putem trece în palmaresul vizitei noastre la Bruges şi Muzeul Guido Gezelle (46), casa memorială în care s-a născut faimosul poet flamand (1830 – 1899), astăzi un frumos muzeu literar ce îi preamăreşte opera. Chiar şi grădina romantică în care şi-a găsit inspiraţia poate fi încă admirată (deşi nu credem că e molipsitor!).

Făcând un ocol şi luând-o pe prima stradă la stânga, ajungem în Stijn Streuvelsstraai unde se află… concurenţa! Casa Breslei Arcaşilor Sfântului Gheorghe (47) găzduieşte la rândul său arhive valoroase, dar şi o impresionantă colecţie de arbalete, în mânuirea cărora membrii breslei erau mari maeştri.

Ne întoarcem în Kruisvest, unde mai avem de văzut nu una, ci

încă două mori! (o alta, Koelewei (1765), a fost mutată lângă Dampoort în 1997). De Nieuwe Papegaai (48), moară de ulei, a fost strămutată aici din Beveren-Ijzer în 1970 şi serveşte doar ca muzeu, nemaifiind operaţională de mult. Nici Bonne Chiere (49), moară de vânt pe piloni de lemn construită în 1888 şi strămutată aici din Olsene, ţinut din estul Flandrei, în 1911, nu mai funcţionează, dar asta nu înseamnă că nu merită văzută!

Nu în ultimul rând, facem o pauză la capătul străzii pentru a privi cu atenţie Kruispoort (50), vechea poartă fortificată a oraşului, din 1402. Deşi a fost refăcută de mai multe ori, încă mai păstrează farmecul secolelor XIII-XIV, când făcea parte din zidul de apărare al cetăţii.

Iată-ne ajunşi, în sfârşit, la Langestraat, unde se află ultimul obiectiv de pe lista noastră: Fabrica de bere de Gouden Boom (51).

3 *zile la Bruges* înfiinţată încă din 1587 (şi tradiţională cam tot de atunci), De Gouden Boom fabrică faimoasele (pentru belgieni!) mărci Brugs Tarwebier, Brugse Tripel şi Ab*} Steenbrugge, Muzeu! aferent (a cărui intrare este în Verbrand Nieuwland 10) este găzduit într-o veche (dar excelent prezervată) fabrică de maiţ din 1902, unde vizitatorul are ocazia să admire maşinăriile originale, dar şi o trecere în revistă a tuturor celor 31 de fabrici de bere existente (şi funcţionale) în oraş la începutul secolului XX. Muzeul este deschis în perioada 1 iunie 30 septembrie de joi până duminică între orele 14.00 – 17,00, iar în afara sezonului se organizează, la cerere, tururi pentru grupuri. (tel: 050/330699)

Cina

Dacă tot suntem pe Langestraat, iar vederea atâtor soiuri de bere nu a făcut decât să ne deschidă apetitul, ne oprim pentru cină la numărul 121, la restaurantul Celtică (52). Nostalgiile celtice ale proprietarului nu ne împiedică să alegem un meniu autohton, aşa că ne facem de cap cu două sortimente de vietăţi marine (fără noroc, din moment ce au fost prinse!), respectiv „anguille au vert” şi „moules et frites” şi două tipuri de deserturi din… evident, ciocolată!

Cei care doresc să ajungă înapoi în Burg sau Markt este suficient să traverseze podul de la capătul străzii şi să o la apoi pe Groenerei, Vismarkt şi Blânde Ezelstraat.

Traseul III – pentru leneşi

(harta 3, pagina 81)

Acelora dintre voi care preferă să meargă mai încet şi să admire mai mult peisajul, dorind mai degrabă să simtă sufletul oraşului decât să treacă în revistă obiectivele turistice, pe care la o adică le pot găsi prezentate în orice ghid turistic, le propunem partea de vest a Bruges-ului.

Plecăm aşadar din Markt plimbându-ne pe Steenstraat, şi în continuare pe Zuidzandstraat. Ajungem astfel la Centrul tZand (53), impresionant prin dimensiuni şi concepţie. Facem o escală pentru a admira fântâna şi sculpturile realizate de Stefaan Depuydt şi Livia Canestraro în 1985 – 1986. Este vorba de 4 grupuri sculpturale, pe cât de diferite pe atât de interesante; „Peisaj din Flandra", „Ciclişti", „Pescari" (reprezentare a semnificaţiei profunde pe care Bruges-ul o dă relaţiei sale cu marea) şi „Femei făcând baie" (cei mai avizaţi vor realiza imediat că este vorba de o reprezentare simbolică a celor 4 oraşe belgiene de la Marea Nordului: Bruges, Ghent, Anvers şi Kortrijk).

Tot aici se află – şi este la fel de demnă de văzut – sala de concerte, a cărei siluetă domină cerul oraşului făcând concurenţă turlelor diverselor catedrale. Construită în 2002, la iniţiativa autorităţilor locale, pentru a marca anul în care Bruges a fost capitala culturală a Europei, clădirea este un amestec de idei şi tehnică bine ponderat de cei doi arhitecţi, Robbrecht şi Daem.

Plimbarea noastră continuă pe Boeverie-straat, unde avem ocazia să trecem în revistă, pe partea stângă, o serie de foste aziluri ale săracilor relativ tipice: „Van Campen" (1436), „Gloribus" (1634), „Sucx" (1436), fiecare purtând de fapt numele familiei care l-a fondat. La numărul 18, ne întâmpină Biserica Capucinelor (54) şi, în apropierea ei, Clopotul Dumery. Este vorba de vechiul clopot folosit până la un moment dat în Clopotniţa din Markt, mutat aici pentru a marca locul unde în secolul al XVIII-lea funcţiona turnătoria de clopote Dumery.

Tot pe Boeveriestraat, la numărul 45, avem ocazia să facem cunoştinţă cu Abaţia St. Godelieve (55), construită la 1623. La capătul străzii facem la dreapta şi în loc să o luăm pe Hendrik Consciencelaan pornim la pas pe poteca aflată chiar pe zidul cetăţii.

La un moment dat trecem pe lângă Beurspiein şi, de la distanţa nu foarte mare care ne desparte, putem vedea Beurshalle (56), complex utilizat pentru expoziţii şi târguri.

Ajungem la Waterhuis (57), construită în secolul al XIV-lea, care până prin secolul

al XVIII-lea a servit ca punct vital în sistemul de aprovizionare cu apă al oraşului. Paşii ne duc mai departe la Smedenpoort (58), una din porţile fortificate ale Bruges-ului, construită în 1367 – 1368 şi transformată de mai multe ori de atunci. Poarta se remarcă prin două lucruri ieşite din comun: un clopoţel care anunţa ora de închidere a porţii şi un craniu de bronz rămas ca memento al trădăm unui cetăţean din Ghent care în 1688 a vrut să deschidă poarta în faţa invadatorilor francezi conduşi de Ludovic al XIV-lea.

Pasionaţii de cele celeste pot, de aici, să intre în suburbia sunt Andries şi să se îndrepte spre Zeeweg, unde la numărul 96 pot vizita Observatorul Astronomic. Echipat cu un planetanum Zeiss şi cu aparatură din cea mai modernă. Observatorul oferă o expoziţie interactivă bună şi pentru părinţi şi pentru copii. Este deschis miercurea la ora 15.00, vinerea la ora 20.00 şi sâmbăta! a orele 15.00 şi 16.30. La cerere, se organizează vizite în grupuri de minimum 15 persoane (tel: 050 – 390566). Intrarea costă 3 euro pentru copii şi 4 euro pentru adulţi.

Abandonăm zidurile cetăţii şi cotim! a dreapta pe Smedenstraat. Foarte curând suntem la intersecţia cu Kreupelenstraat, pe care intrăm pentru a vedea Capela Maicii Domnului a Nevăzătorilor (Our Lady of the Blind) (59), lăcaş de cult din secolul al XVII-lea al cărui amvon din 1659 şi statuie policromată a Maicii Domnului din secolul al XÂV-3 ea sunt suficiente pentru a le trece obligatoriu pe lista noastră de repere, înapoi pe Smedenstraat, ajungem din nou ia Centrul tZand, dar pe partea opusă. De aici o luăm pe malul apei, pe Speelmansrei, şi ne continuăm plimbarea până unde strada începe să se îndepărteze de râu. Chiar în acest punct se afla Capela Menestrelilor (Speelmanskapel) (60), fosta capelă din 1421 a breslei acestor artişti. După o scurtă escală, mergem mai departe pe Beenhouwersstraat.

Nici că se putea mai bine: drumul nostru ne-a adus fix în Parcul

Sebrechts (61), spaţiu! verde cel mai important din centrul Bruges-ului. Acum ne putem permite să ne odihnim!

Belgia

Dar nimic nu ne împiedică sa îmbinăm utilului cu plăcutul: în timpul verii parcul este transformat într-un muzeu de sculptură contemporană în aer liber (numit, sugestiv, „Aspecâen”), aşa că putem să ne şi culturalizăm cu această ocazie.

Să nu exagerăm, totuşi. Ne-am odihnit destul faţă de efortul făcut aşa că ne întoarcem la malul apei şi traversăm podul intrând pe Moerstraat. După câţiva paşi facem la dreapta şi continuăm pe Ontvangersstraat. Avem astfel posibilitatea să mai vedem ceva deosebit: Prinsenbof (62). Numele duce gândul mai departe decât este cazul. În realitate este vorba de un înlocuitor, căci reşedinţa ducilor de Burgundia nu mai există demult! Totuşi, asta nu scade valoarea arhitectonică a clădirii în sine, care găzduieşte astăzi varii evenimente culturale.

Mai avem de văzut un singur lucru:! uând-o pe Geidmuntstraat şi apoi pe Muntpoort ajungem în mica, dar cocheta piaţetă Muntplein unde admirăm în toată frumuseţea ei discretă statuia ecvestră a Mariei de Burgundia, cunoscută şi sub numeie de „Flandria Nostra”. Din acest punct, St. Amandsstraat ne scoate direct în Markt.

Nu rataţi!

Să treci prin Bruges fără să vezi Cboco-Story este mai mult decât o greşeală: este o crimă! Şi asta nu e valabil doar pentru cei dependenţi de ciocolată! O vizită aici este o experienţă culturală, ba chiar intelectuală! De la vechea lume a mayaşilor şi aztecilor, pentru care ciocolata era băutura zeilor, iar păstăile de cacao monede de plată, şi până la cele mai moderne tehnici de fabricare a trufeior, batoanelor, bomboanelor (ale căror imagini holografice sunt o adevărată tortură!), muzeul oferă o călătorie fascinantă prin spaţiu şi timp, al cărei fir conducător este ciocolata (ideal pentru copii, în special datorită prezentării interactive). Choco-Story e deschis în fiecare zi între orele 10.00 – 17.00, iar intrarea costă 5 euro, respectiv 4 pentru studenţi, pensionari şi în cazul grupurilor. Adresa este Wijnzakstraat 2.

2 zile la Anvers

Traseul I – Anvers istoric

(*harta I*, *pagina 82*)

Mersul trenurilor ne arată că pentru a ajunge la Anvers/Antwerp avem nevoie de mai puţin de o oră. Trenurile în direcţia oraşului diamantelor pleacă din Gara Centrală a capitalei cam la fiecare 10 minute, şi în aproximativ trei sferturi de oră, sunt deja în Gara Centrală din Anvers. Ca să ne putem bucura în linişte de micul dejun „continental" oferit de hotelul-bază din Bruxelles, alegem un Intercity care părăseşte gara la 8.39 şi ajunge la destinaţie la 9.20. Nu întâmplător, Anvers, cu cei jumătate de milion de locuitori ai săi, este al doilea oraş ca mărime al Belgiei. Şi nu întâmplător localnicii îşi numesc oraşul Metropolis Aşezat pe Râul Scheldt, al doilea mare port al Europei (după Rotterdam), oferă turiştilor o combinaţie uluitor de reuşită de arhitectură veche (din secolele de glorie ale oraşului, XVI şi XVII), expoziţii de artă (să-l amintim doar pe Rubens), industrie a diamantelor (pe lângă care Bruges pare o joacă de copii), a cărei distribuţie în spaţiu corespunde, la fel de puţin întâmplător, cartierului evreiesc, şi nu în ultimul rând, ultimul răcnet în materie de modă (tinerii desingeri flamanzi au pătruns, încă din anii '80, în această lume, impunându-se alături – dacă nu chiar în faţa – colegilor de la Paris şi Londra.

Primele semne ale existenţei unor aşezări în zona Anvers-ului de azi datează din secolele 2 – 3 î.Hr., din perioada galo-romana. Se pare că oraşul s-a născut, în fapt, din două aşezări: Aanwerp (care în traducere liberă înseamnă „movila de aluviuni") şi Caloes, aflată la vreo 500 de metri mai la sud. După cum arată vestigiile arheologice, în secolul al VII-lea a început procesul de creştinare a populaţiei locale şi tot atunci a apărut şi prima fortificaţie în jurul aşezării, distrusă ulterior de normanzi, în secolul al IX-lea, când Anvers a fost înglobat în Lorena, Astăzi mai pot fi văzute rămăşiţele zidului care a înlocuit, în secolul al X-lea, acea primă fortificaţie. La sfârşitul secolului al X-lea Anvers a devenit o provincie de graniţă a Imperiului Roman (graniţa fiind chiar Râul Scheldt, iar pe malul celălalt întinzându-se Comitatul Flandrei).

Oraşul a început să se dezvolte în secolul al XII-lea, pe când făcea parte din Ducatul de Brabant, extinzându-se în cercuri

concentrice identificabile încă şi astăzi în forma străzilor. Primul „boom” economic a venit în secolul al XIV-lea. când, profitând de dificultăţile prin care trecea Bruges-ul, Anvers a devenit cel mai important centru comercial şi financiar al Europei occidentale, datorită, în special portului său şi pieţei de lână. Dar a venit şi vremea răzbunării: în 1356 oraşul a fost anexat de Comitatul Flandrei şi şi-a pierdut majoritatea privilegiilor, multe în favoarea Bruges-ului. Nu pentru mult timp, însă. În secolul al XV-lea norocul i-a surâs din nou şi Anvers a intrat în epoca sa de glorie, al cărei apogeu I-a cunoscut în secolul al XVi-lea, în vremea lui Bruegel, Mercator şi Ortelius.

Ca de obicei, a urmat declinul; lupta politico-religioasă dintre Nordul protestant şi Spania catolică a adus numai nenorociri, de la iconoclasm (1566) la Furia Spaniolă (1576), culminând cu căderea Anvers-ului (1585). Odată oraşul intrat sub dominaţie spaniolă, olandezii au închis râul Scheldt, ceea ce a avut consecinţe grave, nu doar economice, ci şi culturale, căci nu numai negustorii, ci şi intelectualii au ales să-l părăsească (peste jumătate din populaţie a plecat în decurs de 5 ani). Totuşi, paradoxal, aceasta a fost perioada în care arta a înflorit prin Rubens, Van Dyck, Jordaens, Teniers. Secolele XIII-XIV au fost şi mai tragice: cu râul închis circulaţiei, Anvers a devenit un oraş provincial. Nici Iosif al II-lea al Austriei şi nici măcar marele Napoleon nu au reuşit să-l redeschidă când au cucerit oraşul, în schimb, francezii au reuşit să devalizeze moştenirea culturală a Anvers-ului!

Scheldt a fost redat navigaţiei abia în 1863, când a început a treia renaştere a marelui oraş.

La fel ca (sau poate chiar mai mult decât) în cazul Bruges-ului, pentru a vizita cu adevărat Anvers, o zi este infinit prea mică. Dar cum nu avem mai mult la dispoziţie, vom încerca să înghesuim cât mai multe obiective în cât mai puţin timp.

Belgia

Gara Centrală din Anvers (l)

Începem chiar cu... Gara! Gara Centrală (1) din Anvers este în sine un obiectiv turistic. Una dintre cele mai grandioase clădiri ale

oraşului, seamănă pur şi simplu cu o catedrală. Cupola de metal şi sticlă care acoperă peroanele (tipică pentru gările europene construite ia începutul secolului XX) este opera de artă a arhitectului Van Bogaert, însă realizarea propriu-zisă a căzut în sarcina unui alt coleg de breaslă – arhitectul Delacenserie. Intrarea – pe care noi o admirăm din interior – aminteşte de Taj Mahal, iar decoraţiunile interioare de… cele mai diverse inspiraţii, căci stilul este extrem de amestecat. Iar marmura utilizată din belşug nu face decât să-i crească grandoarea, în plus, este capătul celei mai vechi linii ferate belgiene.

O anecdotă spune că, acum câţiva ani, aici s-a filmat o scenă dintr-un film britanic din seria Hercule Poirot. Celebrul detectiv belgian trebuia să treacă prin Bruxelles – şi nu puţini localnici au rămas cu gura căscată când pe frontispiciu! gării lor au văzut scris Gare de Bruxelles!

De la Gară ne îndreptăm – normal – spre Piaţa Centrală, locul cel mai reprezentativ al oricărui oraş belgian. Căci chiar dacă Anvers se extinde tot mai tare pe zi ce trece, datorită dezvoltării industriale, Piaţa Centrală rămâne mima „oraşului vechi”, obiectivul principal al oricărui vizitator.

Pornim aşadar la dreapta şi traversând Königin Astridplein intrăm pe Gemeentestraat, pe care mergem tot înainte (dacă facem un ocol şi cotim la stânga, pe Frankrijklei, putem admira în drum şi clădirea Operei), până la intersecţia cu Lange Nieuwstraat. De aici mai avem puţin până la primul obiectiv de interes de pe lista noastră: Biserica Sfântului Jacob (Sunt Jacobskerk) (2), pe care n-o putem rata, căci aici este înmormântat Peter Paul Rubens. Dar mormântul celebrului fiu al oraşului (aflat în spatele altarului principal, în Capela Maicii Domnului) nu este singura atracţie a lăcaşului de cult (se spune că Rubens a pictat „Maica Domnului înconjurată de sfinţi”, special pentru a fi pus la monumentul său funerar, iar experţii în domeniu au descoperit chiar că e vorba

de un portret de familie, cu Rubens în postura Sfântului Gheorghe; mai mult, în capelă se află un tablou pictat în 1855 în care

se poate vedea cum arăta în acel moment cavoul familiei, cu un sicriu deschis şi un trup în interior, dar nu se ştie dacă era al pictorului sau al altui membru al familiei).

Construită între 1491 – 1656, biserica are nu mai puţin de 23 de altare şi este decorată cu peste 100 de tipuri de marmură, stând mărturie a bogăţiei clasei de mijloc, dar şi a micilor aristocraţi care locuiau în zonă la acea vreme, şi care, cu lipsa de modestie tipică Anvers-ului, au ţinut neapărat să facă concurenţă catedralei, îndrăzneaţă iniţiativă s-a lovit însă repede de subestimarea fondurilor necesare, astfel că turnul s-a oprit la numai 55 de metri. Această scăpare este contrabalansată însă de faptul că pe pereţii interiori putem admira în toată splendoarea opere ale tuturor marilor artişti ai oraşului.

Biserica este deschisă zilnic între orele 14.00 – 17.00 în perioada 1 aprilie – 31 octombrie şi, respectiv.

9.00 – 12,00 în perioada 1 noiembrie – 31 martie; este închisă duminica şi în timpul slujbelor, Intrarea costă 2 euro de persoană (1, 50 pentru copii şi pensionari)

Continuăm pe Korte Nieuwstraat şi după câţiva paşi pe străduţele tipice, cu locuinţe vechi, înghesuite, ajungem în locul cel mai important (din punctul nostru de vedere) al oraşului: Grote Markt (3)

Poate nu la fel de mare ca cea din capitală, Piaţa Centrala din Anvers este construită totuşi după acelaşi tipic pe lângă Primărie aici se află casele breslelor, în fapt, clădirile nu sunt cele originale, căci o mare parte din piaţă a ars în 1576. Casele au fost apoi reconstruite de arhitectul Hans Vredeman în stil flamand renascentist şi ulterior renovate în secolul al XIX-lea. Totuşi, asta nu le scade cu nimic valoarea arhitectonică deosebită şi marea frumuseţe. De pildă, chiar dacă nu este originală, casa bresiei arcaşilor de la numărul 7, străjuită de statuia Sfântului Gheorghe, îţi taie respiraţia prin splendoare şi constituie una din marile atracţii ale Pieţei.

Grote Markt (3)

Fântâna Brabo Anvers (4)

(Grote Markt este închisă circulaţiei şi este plină de mici terase şi bistrouri).

Fără doar şi poate, cea mai mare atracţie o constituie însăşi Primăria, una dintre cele mai vechi clădiri renascentiste din Ţările de Jos, finalizată în 1564 de către arhitectul Cornelis Floris de Vriendt.

Se pare că planurile locuitorilor de a construi o primărie nouă, menita să reflecte situaţia economică înfloritoare a oraşului, datau de la începutul secolului al XVI-lea, când la modă era stilul gotic, dar datorită atacurilor armatei lui Maarten van Rossem din Gelre. Anvers a trebuit să amâne punerea în aplicare a nobilelor sale Intenţii până când lucrurile s-au liniştit. Numai că atunci moda se schimbase şi în vogă era deja stilul renascentist. Totuşi, pentru ochiul format în ale arhitecturii este evident că între coloanele dorice şi conice tipice stilului renascentist s-au strecurat unele elemente greoaie, caracteristice turnurilor gotice flamande şi brabantine.

La o privire mai atentă observăm că la parter sunt vizibile – deşi neutilizate – 45 de uşi. Ele erau destinate prăvăliilor, care contribuiau astfel

Belgia prin chirii la întreţinerea clădirii, în mijloc sunt, două scatui – Justiţia” şi „Prudentia” – alături! de armele Ducatului de Brabant şi blazonul] Regelui Spaniei Fiâip al II-lea. Deasupra se află of statuie a Madonei, pusă acolo de Iezuiţi în timpul! Contra-reformei (sfârşitul secolului al XVI-lea) în încercarea de a contracara statuia lui Brabo (aflată! în mijlocul Pieţei Centrale), pe care o considerau! păgână. Intrăm şi facem un tur pe la parterul! clădirii pentru a admira decoraţiunile interioare din secolul al XIX-lea.

Înapoi în Piaţă, ne îndreptăm şi noi spre i Brabo (4), fântâna realizată de sculptorul Jefij Lambeaux în 1887, pentru a vedea ce i-a speriat* atât de tare pe iezuiţi.

Tematica fântânii se bazează pe o veche legendă a locului. Se spune că în vremuri imemoriale pe malul Râului Scheldt locuia un gigant, numit Druoon Antigoon, care cerea marinarilor o plată pentru a-i lăsa să *treacă mai* departe. Dacă nu plăteau! e tăia câte o mână. La un moment dat însă, un soldat roman, pe nume Silvfus

Brabo, a reuşit să-l ucidă şi, tăindu-i mâna, a aruncat-o în râu. De aici semnificaţia numelui oraşului în limba engleză: fund (mână) şi – *werpen* (a arunca) (deşi legenda nu are nicio bază reală, totuşi mâna este un simbol al oraşului, aşa cum se poate vedea chiar pe stindardul său).

Observaţi cum apa nu cade într-un bazin, ci se strecoară printre pietre într-un canal colector subteran de unde este recirculaţi

Chiar în spatele Primăriei, pe Gildeka-mersstraat, se află Muzeul Folclorului (5). Nicăieri nu putem înţelege mai bine viaţa, obiceiurile, spiritul flamanzilor şi al oraşului decât aici, unde avem ocazia să trecem în revistă ocupaţiile, festivalurile, arta, tradiţiile, magia (ca în cazul oricărui popoi, şi cei de pe aceste meleaguri au tot felul de idei năstruşnice!), viaţa socială dar şi felul cum se distrează sau îşi petrec timpul liber. Ne oprim aşadar pentru a vedea foarte variatele exponate care merg de la o farmacie medievală completă până la un atelier alchimist din secolul al XVIII-lea, şi de la poze până la păpuşi (muzeul este deschis zilnic

2 zile la Anvers între orele 10.00-17. QO cu excepţia zilei de luni, iar intrarea costă 5 euro de persoană, respectiv 2, 50 pentru copii şi pensionar]).

Prânzul

Deşi extrem de-piăcut, traseul de până acum (dar mai ales mirosurile îmbietoare care purced să-şi facă simţită prezenţa1) îşi spun cuvântul şi începe să ne încerce foamea. Decidem că cea mai bună alegere este chiar zona în care ne aflăm, aşa că la sfatul localnicilor alegem P Preud bomme (6) din Suikemii 28, un bistro micuţ dar tradiţional, cu specific combinat, aşa cum indică şi numele. Ascultăm recomandarea casei şi optăm pentru crapul de Marea Nordului în variantă gratinată, însoţit de o garnitură estetica de legume, udat cu bere (deşi mai potrivit ar fi fost vinul, dar nu vrem să ne reproşăm că am ratat nici măcar o singură ocazie de a încerca berea locului) şi încununat de o delicioasă prăjitură cu ciocolată. După o cafea tare menită să ne repună membreie în mişcare (că tare am mai lenevi în mijlocul frumuseţii care ne înconjoară) o pornim din nou la drum.

O luăm în direcţia apei şi ne îndreptăm spre Steenplem, pentru a ajunge la unul dintre cele mai importante şi impresionante obiective turistice ale Anvers-ului: Steen (7). În limba olandeza, *steen* înseamnă piatră, dar în acest caz numele se referă la castelul fortificat care străjuieşte intrarea în centrul oraşului dinspre râul Scheldt, una dintre primele construcţii din piatră ale Anvers-ului (dat fund că la vremea respectivă casele erau din îemn). Făcut şi refăcut de nenumărate ori de-a lungul timpului, castelul provine din fortificaţiile construite în jurul oraşului în secolul al XIII-lea. Capela din loggia de deasupra intrării datează din 1520, când la ordinul împăratului Carol al V-lea (a cărui deviză „Plus Outre" o poartă pe frontispiciu) castelul a fost renovat de arhitecţii Keldermans şi Domien de Waghemakere. Tot la intrare se află o statuie numită „Lange Wapper", sculptată de Albert Poets în 1963, reprezentarea unui personaj legendar, un fel de sperietoare locală, cu care erau terorizaţi atât copiii cât şi beţivii.

La mirare veţi mai observa ceva ciudat: un tei de *manneken pis*, ceva mai mare decât fratele lui din capitală, şi la propriu şi la figurat – şi ca dimensiuni şi ca vârstă. Bărbatul are o poziţie clară şi pe vremuri avea şi un organ impresionant, la care multe femei se rugau pentru fertilitate. Numai că în secolul al XVII-lea iezuiţii au considerat statuia prea obscenă şi i-au tăiat exact ce avea mai important: instrumentul!

Între 1549 şi 1823, Steen a servit drept închisoare. Ulterior, din 1862, aici s-a aflat Muzeul Arheologic. La renovarea din 1889 – 1890 i s-a adăugat o aripă neogotică, iar din 1952 castelul găzduieşte Muzeul Naţional al Navigaţiei (8) (muzeul este deschis zilnic între orele 10.00 – 17.00, cu excepţia zilei de luni, iar intrarea costă 4 euro de persoană, respectiv 2 pentru copii şi pensionari).

Lângă Steen se află nişte depozite imense care adăpostesc numeroase vase aparţinând Muzeului. Aceste depozite sunt vestigiile fostului port al oraşului, care până în secolul al XIX-lea s-a aflat aici (Napoleon I-a folosit chiar ca port militar, adăugându-i în acest scop un doc artificial pentru cazul în care ar fi fost nevoie să atace Angâia). Portul nou, construit ceva mai la nord, aproape de graniţa cu Olanda, este astăzi al optulea ca mărime din lume.

Din acest punct ne întoarcem înapoi spre centrul oraşului,

luând-o pe o mică străduţă până ajungem la Vleeshouwersstraat, unde avem ocazia să vedem un alt obiectiv interesant şi mai puţin obişnuit al Anvers-ului: hala de carne (9)! ieşind în evidenţă între clădirile din jur, prin stilul neogotic dar şi prin combinaţia de cărămidă roşie şi piatră albă (supranumită „sandviş"), Vleeshuis a fost construită între 1501 şi 1503 de către acelaşi arhitect de Waghemakere pentru breasla măcelarilor din oraş. După ce Revoluţia Franceză a abolit breslele, Vleeshuis a devenit depozit de vinuri. Iar la sfârşitul secolului al XÂX-lea clădirea a fost

cumpărată de autorităţile oraşului şi transformată în Muzeul de Arheologie şi Arte Aplicate. Ieşind din nou afară, o luăm la stânga până la intersecţia cu Zwartzusterstraat, facem câţiva paşi la dreapta şi apoi din nou la stânga pentru a ajunge la faimoasa Biserică a Sfântului Pavel (10), consacrată iniţia! în 1571 (când făcea parte dintr-o mănăstire dominicană). Stilul baroc al turlei de azi se datorează faptului că a fost renovată în 1679, în urma unui incendiu. Adevărat muzeu de artă, faimoasă pentru colecţia de picturi, sculpturi şi lambriuri, biserica a fost jefuită în perioada dominaţiei franceze (tablourile i-au fost însă returnate în 1815) şi distrusă apoi în timpul revoluţiei belgiene din 1830, dar şi de un nou incendiu în 1968. Astăzi poate fi admirată din nou în toată splendoarea, cu cele peste 50 de tablouri, 200 sculpturi, altare în stil baroc şi lambriuri unice din lemn masiv.

Un tur al bisericii este o lecţie de artă despre marii maeştri al Anvers-ului: Rubens, Van Dyck, Jordaens, Francken, De Vos, Quellin, Kerrick, Verbruggen, Van Baurscheit, Van Mildert etc. Chiar şi orga datează din secolul al XVII-lea.

Biserica este deschisă între orele 14.00 – 17.00 în perioada 1 mai 30 septembrie şi este închisă în timpul serviciului religios. Intrarea este liberă.

Ieşim din clădire, dar nu plecăm mai departe înainte de a intra în grădina de alături, unde se află un superb complex format din 63 de statui din piatră şi încununat de un Iisus crucificat, intitulat – evident – Calvarul, complex despre care aflăm că datează din 1697 – 1734.

De aici ne întoarcem în direcţia Pieţei Centrale intrând pe

Hofstraat, unde ne aşteaptă Vechea Bursă (11). Dar nu este chiar aşa de simplu: trebuie să ştii unde să te opreşti, căci Den Rhijn este ascunsă într-o curte interioară spre care duce o alee ce iese la un moment dat din Hofstraat. „Vechea” este puţin spus, căci e vorba de clădirea care a adăpostit Bursa oraşului până în 1533! Renovată ultima dată în 1515, de acelaşi veşnic Waghemakere, construcţia mai ascunde

Belgia un secret: cercul de piatră din grădină are exact diametrul ceasului catedralei.

Tot Domlen de Waghermakere a construit, de altfel, în 1531, şi Noua Bursă, situată în Israel ietenstraat (pe care *o vom* vizita *în* cursul traseului nostru), prima clădire din lume construită expres cu această destinaţie. Numai că originalul – admirat chiar şi de Regina Ellsabeta la Angliei, care şi-a pus arhitectul să-l copieze pentru Bursa de la Londra – a ars în 1858, Iar ceea ce putem vedea astăzi este o reconstituire în stil neogotic din secolul al XIX – ea.

Impresionaţi de această dovadă a grandorii oraşului, ne continuăm drumul pe Wolstraat până la Hendrik Conscienceplein, unde se află Biserica Sfântului Carolus Borromeus (12). Cei mai aplecaţi spre studiu pot fi interesaţi să afle că în apropierea sa, sau mai bine zis chiar în spatele său, pe Korte Koepoortstraat, se află şi Biblioteca de Stat, construită de Hendrik Conscience însuşi.

Vizibil diferită de ce am vizitat până acum, biserica de tip baroc a fost construită de iezuiţi între 1615 – 1621, după nişte planuri gândite de rectorul François Aguillon şi fratele Peter Huyssens. Aşa cum era de aşteptat, şi aici se simte prezenţa lui Rubens, care a avut un roi important în decorarea faţadei şi turlei şi evident a interiorului. Din păcate însă, asta este doar o informaţie, dovada – cele 39 de tablouri pictate de el pe tavan – pierzându-se în incendiul din 17I8 (La fel ca şi o mare parte din marmura iniţială). Totuşi, altarul principal şi Capela Mariei, scăpate ca prin minune, încă mai dau o idee despre splendoarea originală. Interiorul actual este opera lui Jan Peter van Baurscheit cel Bătrân, completată cu sculpturi şi lambriuri de Muchiel van der Voort, Andries de Note şi alţii. Dar cea mai spectaculoasă atracţie este pictura de deasupra altarului: este una singură, dar de fiecare dată alta! Secretul constă într-un mecanism – original şi încă funcţional! – care le rulează la o anumită

perioadă (biserica poate fi vizitată – gratuit! – de luni până sâmbătă între

orele 10.00 – 12.30 *şi* 14.00 – 17.00, iar duminica şi de sărbători este deschisa numai pentru serviciul religios).

De aici, Gemeentestraat ne duce înapoi ia Gară.

Cina

Ca de obicei, ne propunem să luăm d-na la faţa locului, înainte de a ne întoarce în capitală, dat fiind că timpul ne permite. Şi de aici trenul spre Bruxelles pleacă în jurul orei 20.30.

Alegem aşadar Horta (13), de pe strada Hopland, care, aşa cum indică numele, are legătură cu celebrul arhitect Bruxelles Art Nouveau: cadrul din fier de la intrarea în braserie a aparţinut iniţial Casei Poporului proiectată de Horta în secolul al XIX-lea (sau cel puţin aşa ni se spune). Mai mult, ferestrele mari oferă o minunată imagine a împrejurimilor. Pentru a ajunge, este suficient să mergem pe Gemeentestraat până la intersecţia cu Frankrijklei, făcând apoi la dreapta până la Hopland

Comandăm biban prăjit cu sparanghel, ciuperci după reţeta casei şi artişoc în sos provensal, totul udat de un nou sortiment de bere. Încheiem cu o cafea mică, pentru a fi siguri ca nu adormim pe drumul de întoarcere spre hotelul din capitală.

Şi aşa încheiem încă o zi.

Traseu alternativ

(*harta l*, *pagina* 82)

Celor care pot să petreacă mai mult de o zi în Anvers le propunem o variantă suplimentară, căci mai sunt destule de văzut în oraş.

De la gară o luăm drept înainte pe Keyserlei şi continuăm pe Leysstraat. Nu mergem mult şi ne trezim brusc în mijlocul nebuniei: cea mai faimoasă stradă comercială a Anvers-ului, Meir, ne întâmpină cu mii de trecători de toate culorile şi dimensiunile. Transformată, deşi foarte largă, în zonă exclusiv pietonaia, artera atrage prin combinaţia (echilibrată!) de arhitectură istorică şi ofertă comercială. Cum pe noi ne interesează mai mult prima, ne oprim, de

piidă, în faţa la numărul 85.

Dar nu pentru a apela la serviciile Băncii Paribas, ci pentru a admira clădirea care o adăposteşte, Casa Osterrieth (14). Construită între 1745 – 1746 de arhitectul Van Baurscheit, clădirea are un inconfundabi! stil Rococo, cu partea din mijloc dăltuită pur şi simplu în piatră şi decorată cu un frontispiciu monumental. Intrăm, din nou, nu pentru serviciile bancare, ci pentru a vizita remarcabila colecţie de pictură belgiană pe care o găzduieşte.

Nici clădirea de la numărul 50 nu pe Iasă indiferenţi. Construită de acelaşi arhitect, în acelaşi şti! tot pe la 1745, casa are şi o importanţă istorică deosebită – a servit o bună bucată de vreme ca reşedinţa din Anvers a regilor belgieni. Acum, aici se află muzeul filmului şi se organizează expoziţii tematice.

Mergând tot înainte pe Meir, la un moment dat observăm un semn care ne îndrumă să cotim ia stânga pe o străduţă laterală, numită Wapper, pentru a ajunge la Casa lui Rubens (15). Urmăm indicaţiile preţioase şi foarte curând ne trezim chiar în faţa edificiului.

Istoria ariei ne învaţă că Rubens a trăit în Italia între 1600 – 1608. Hotărât să rămână definitiv în Anvers, ia întoarcere a cumpărat această casă (construită mult înainte, în secolul al XVI-lea), în care a locuit din 1616 se până la sfârşitul vieţii, în 1640. Tot aici au murit prima sa soţie, Isabella Brant, şi fiica lor. Bineînţeles că artistul din Rubens şi-a spus cuvântul şi în mâna lui construcţia a devenit una dintre cele mai elegante clădiri renascentist-baroce ale epocii, unde veneau să-l viziteze colegi de breaslă, iubitori de artă, diplomaţi şi chiar Arhiducele spaniol Albert şi soţia sa Isabella, şi unde a creat majoritatea picturilor care l-au făcut celebru. Dar după moartea lui frumoasa casă a trecut prin alte mâini, mai puţin artistice, care au modificat-o după chipul şi asemănarea lori Abia în 1937, deja dărăpănată, a fost cumpărată de autorităţile oraşului şi refăcută după schiţele pictorului din 1680.

Muzeul oferă astăzi vizitatorului posibilitatea de a admira o minunată colecţie de picturi ale artistului, dar şi ale unor contemporani ai lui, în plus, avem plăcerea de a ne putea plimba prin grădina reconstituită aşa cum era la vremea celebrului său

locatar, de a-i vizita atelierul de lucru şi chiar apartamentul privat (muzeul este deschis zilnic între orele 10.00 – 17.00, cu excepţia zilei de Suni, iar intrarea costă 5 euro de persoană, respectiv 2, 50 pentru copii şi pensionari; pont: vinerea intrarea este gratuită!).

Din Wapper facem la dreapta pe Schutter-shotstraat şi apoi la stânga, la intersecţia cu Lange Găsihuisstraat, pentru a ajunge la un alt muzeu interesant al oraşului: Mayer van den Bergh (16). De data asta este vorba nu de un artist, ci de un colecţionar de artă, Fritz Mayer van den Bergh (1858 – 1901). Muzeu! cuprinde colecţia sa privată, de renume internaţional, iar stilul arhitectonic specific secolului al XVI-lea nu este original, ci a fost imprimat clădirii numai după moartea proprietarului. Asta pentru a oferi un cadru cât mai adecvat exponatelor provenind din secolele XIV, XV şi XVI: picturi, sculpturi, vitralii, argintărie, ceramică, numismatică, tapiserii şi mobile. Între ele sunt câteva unicate: un grup sculptural în mărime naturală, „Ioan rezemându-se la pieptul lui Iisus”, opera lui Heinrich Konstanz (1300), „Capul lui Bonne de France”, din marmura albă, realizat de Jean de Liège în secolul al XIV-lea, dar şi opera unui artist anonim din Bruges, din acelaşi secol al XIV-lea, reprezentând-o pe „Fecioara Maria cu Pruncul”. Între picturile spectaculoase este „Cuiul Nebun” a lui Pieter Bruegel cel Bătrân, dar demne de admirat sunt şi cele ale lui Jan Bruegel, Cornelis de Voos, Pieter Huys etc. (muzeul este deschis zilnic între orele 10.00 – 17.00, cu excepţia zilei de luni, iar intrarea costă 5 euro de persoană, respectiv 2, 50 pentru copii şi pensionari).

De aici, traseul nostru face o întoarcere de 180 de grade şi, intrând pe Kammenstraat, avem ocazia să admirăm Biserica Sfântului Augustin.

f *Belgia*

Prânzul

Deşi sunâem puşi pe fapte mari, oboseala învinge aşa că ne vedem nevoiţi să facem o pauză. Cum tot este ora prânzului, ne lăsăm atraşi de înfometata Henrietta (nu glumim, chiar aşa se numeşte restaurantul cu specific belgian de pe Lombardenvest 19, Hungry Henrietta!) (17). Ne retragem strategic într-un coaţ cu vedere afară, ca să împuşcăm doi iepuri dintr-o lovitură – adică să ne bucurăm şi de privelişte în timp ce ne înfruptăm din bucatele

tradiţionale (îl lăsăm pe chelner să aleagă ceva cât mai autohton, căci este mai simplu decât să ne încurcăm limba în gură încercând să pronunţăm diversele nume în original! Aşa ajungem să mâncăm „gigots d'agneau a la gueuze" şi „prunes a ia bière"). Nu ratăm ocazia de a mai încerca o bere şi încheiem în nota obişnuită cu ceva pe bază de ciocolată.

După o cafea mică ne îndreptăm spre următorul obiectiv, care întâmplător face parte din aceeaşi categorie ca şi ultima noastră escală: Muzeul Plantân Moretus (18), aflat pe Vrijdagmarkt, la numărul 22. Dacă până acum am avut de a face cu artele aşa-zise frumoase, de data asta ne vom delecta cu un cu totul alt tip de artă; tiparul.

Cele două nume ale musului provin de la cele două personaje pe care le comemorează. Christoffei Plantin, francez din ŞI. Avertin, s-a remarcat în Anvers încă de la 1549, când a deschis aici un atelier de legătorie de cărţi şi pielărie. Totuşi, asta nu l-a împiedicat ca şapte ani mai târziu, în 1555, să-şi schimbe profilul şi să se reorienteze spre tipărituri. În 1576, când s-a mutat în această casă, a numit-o „Compasul de Aur" după logo-ul firmei sale, deja bine cunoscută. Clădirea a suferit o mulţime de modificări încă din vremea lui Plantin, dar forma în care o vedem astăzi se datorează viziunii nepotului şi urmaşului său profesional. Balthasar Moretus, care a trăit în secolul al XVII-lea. Cunoscătorii ştiu că „Officina Plantiniana" a fost tipografia cea mai celebră din Europa, un adevărat centru de cultură. Iar când Moretus şi-a asigurat colaborarea lui Rubens ca ilustrator al publicaţiilor sale, a dat lovitura!

2 zile la Anvers

În muzeu avem ocazia să vedem tipografia originală la care au lucrat cei doi maeştri. Practic, putem asista la întregul proces de realizarea cărţilor, aşa cum avea loc la vremea respectivă, în plus, mai putem trece în revistă şi o impresionantă cantitate de cărţi, tipărite sau doar colecţionate de familie. Pe de altă parte nu putem trece nepăsători nici în faţa frumuseţii interiorului propriu-zis, la fel de original ca şi tipografia: mobila veche, tapiseriile, tapetele din damasc şi piele, tablourile de Rubens, Quellin sau Van Mildert sunt

cel puţin la fel de interesante, cum este şi camera dedicată poetului Emile Verhaeren din aripa de est a clădirii, construită în secolul al XVIII-lea (muzeul este deschis zilnic între orele 10.00 – 17.00, cu excepţia zilei de luni. Intrarea costă 4 euro de persoană, respectiv 2 euro pentru copii şi pensionari; pont: vinerea intrarea este gratuită!).

Ne întoarcem câţiva paşi şi ajungem foarte curând în Groenplaats (Piaţa Verde) (19). Mai populară chiar decât Piaţa Centrala, Groenplaaâs este locul favorit pentru pierdut vremea în faţa unei beri bune atât a localnicilor – mulţi artişti faimoşi şi-au găsit inspiraţia în restaurantele şi cafenelele din jur! – cât şi a turiştilor din cele mai diverse colţuri ale lumii. Nu facem excepţie şi ne aşezăm un moment pe o bancă, pentru a admira peisajul. Piaţa este dominată de Catedrala Maicii Domnului, ceea ce *este* de *înţeles* dacă *ne-am intim* că aici se afla în perioada medievală cimitirul oraşului! În mijlocul Pieţei se ridică o statuie a lui Rubens sculptată de Geefs în 1843. La numărul 33, Karbonkeihuis, supranumită Cosa diamantelor datorită decoraţiunii de la parter, este un excelent exemplu de arhitectură renascentistă. Nici hotelul Hilton nu e lipsit de interes, adăpostit cum este într-o clădire impozantă din secolul al XÂX-lea, dar şi mai interesantă este galeria comerciala acoperită din spatele său. Ca o dovadă că nici arta arhitecturală a secolului XX nu e de lepădat, tot aici se ridică semeţ Boerentoren, Turnul Fermierilor, care găzduieşte vechea şi tradiţionala banca belgiană Kredietbank, banca de credit, al cărui nume se trage din faptul că la începutul secolului cu pricina fermierii erau clienţii principali ai acestei bănci. Construit în stil art deco, turnul are 97 de metri şi este considerat de mulţi ca fiind primul zgârie-nori din Europa.

După acest mic răgaz ne îndreptăm spre Handschoenmarkt, pentru a intra în Catedrala Maicii Domnului (20). Ca mai toate construcţiile din partea veche a oraşului, şi catedrala are în spate o foarte lungă istorie, care merge înapoi până în secolul al XII-lea. Pe atunci, în acest loc se afla o capelă, înlocuită apoi de două ori până când, în 1352, a început construcţia actualei biserici. Ca să ne dăm seama de dimensiunile întreprinderii, ni se spune că ultimele vestigii ale clădirilor anterioare au fost dărâmate definitiv abia în 1481, iar cea mai mare construcţie gotică olandeză, cu dantelele sale de piatră

şi tumul de 123 metri, a fost gata abia în 1521, în vremea împăratului Carol al V-lea (care ar fi continuat să tot construiască la ea dacă nu ar fi intervenit un mare incendiu în 1533, oprindu-i avântui). Biserica, devenită catedrală în 1559, a fost martoră – şi victimă – a istoriei belgiene, fiind jefuită de mai multe ori – în perioada iconoclastă (1566), în perioada purificării calviniste (1581) şi în perioada dominaţiei franceze (1794) – aşa că nu putem vedea prea multe vestigii originale ale bogăţiei şi măreţiei sale. Asta nu înseamnă, însă, că nu avem ce admira, pe lângă arhitectura grandioasă. Căci aici sunt găzduite „Coborârea de pe Cruce" şi „Ridicarea Crucii" ale lui Rubens, iar intrarea nu costă decât 2 euro de persoană sau 1, 5 pentru copii şi pensionari (catedrala este deschisă de luni până vineri între orele 10.00 – 17.00, sâmbăta între orele 10.00 – 15.00 şi duminica între orele 13.00 – 16.00).

Suntem la doi paşi de Grote Markt, aşa că putem să ne mai bucurăm o dată de minunata privelişte pe care o oferă, chiar dacă am văzut-o în amănunţime în cursul primului traseu.

În continuare, o luam prin spatele catedralei şi ieşim în Korte Nieuwstraat. De aici, drumul nostru merge drept înainte, iar când ajungem în

Belgia

Lange Nieuwstraat facem prima la dreapta pentru a ajunge la Noua Bursă (Handelsbeurs) (21). Ultima escală în drumul nostru înapoi spre Gara Centrală este Districtul Diamantelor. Din Lange Nieuwstraat intrăm în Gemeentestraat şi facem la dreapta pe Herentalsestraat. Interesant aici, pe lângă muzeul de specialitate (care nu putea lipsi într-un oraş care a trăit şi încă mai trăieşte în mare măsură din asta.), este cartierul evreiesc, care cuprinde Pelikaanstraat, Parcul Oraşului, Belgielei şi Charlottelei, alături de comunitatea „hasidică" pe care o găzduieşte. Din cei 55.000 de evrei care locuiau în Anvers înainte de război, astăzi mai sunt 15.000 – 20.000.

În Anvers exista încă din secolul al XIII-lea o comunitate de evrei ashkenazi originari din Europa Centrală, pe care Ducatul de Brabant îi tolera pentru că erau o bună sursă de venituri pentru

dezvoltarea oraşului, Asta însă nu l-a împiedicat pe locuitorii neaoşi ca în secolul al XIV-lea să-i acuze că au adus ciuma asupra Brabant ui ui şi să-i expulzeze din Bruxelles şi din Anvers. În ciuda acestei experienţe, de altfel tipice pentru Istoria lor, evreii s-au întors în Anvers la sfârşitul secolului al XV-lea, când au fost expulzaţi din Spania şi Portugalia după îndepărtarea maurilor de către regii catolici. Maranii portughez! care au ales Anvers-ul au fost – paradoxal – într-un fel apăraţi, de această dală, de autorităţile oraşului, atunci cano1 împăratul Carol al V-lea a încercat să-i îndepărteze. Evident, tot din motive financiare – căci participau la efortul de dezvoltare a portului internaţional care era pe cale să devină Anvers-ul. Fiind persecutaţi de catolici, evreii au înţeles repede că au mai multe şanse de supravieţuire alături de calvinist! aşa că atunci când Ţările de Jos s-au separat, mulţi au preferat să se mute la Amsterdam. Totuşi, asta nu înseamnă că în secolul al XVII-lea comunitatea evreiască a Anvers-ului nu a continuat să existe, chiar dacă era mai puţin vizibilă.

Secolul al XVIII-lea a fost ceva mai liniştit dar restricţii bine gândite (taxe, interdicţii de căsătorie etc), au limitat la maximum posibilităţile de dezvoltare ale micii comunităţi. Totuşi, situaţia s-a îmbunătăţit sub dominaţia austriacă, atunci când împăratul Iosif al II-lea a emis „Edictul Toleranţei”, care le permitea evreilor să se integreze în societatea locală. Această emancipare a fost întărită sub dominaţia franceză (atât în perioada republicii cât şi sub Napoleon).

În 1832, după războiul de independenţă belgian, s-a instituit Consistoriul Central al Israeliţilor din Belgia care reprezintă până astăzi interesele comunităţii evreieşti din această ţară. Încurajaţi de toleranţa care li se arăta, după 1880, mulţi evrei din Europa de Est s-au adăpostit în Anvers fugind din calea pogromurilor, unde au contribuit la dezvoltarea industriei diamantelor. Din 1901 până în 1933 populaţia evreiască a oraşului a crescut de la 8.000 la 55.000. Evident, nu toţi erau „tradiţionalişti”. Cel de-al doilea război mondial le-a rărit rândurile, dat fiind că Belgia a fost ocupată de Germania nazistă, dar ulterior comunitatea s-a reconstituit.

Cina

Pentru că tot suntem în „cartierul evreiesc” (şi aproape de gară, ceea ce ne va uşura ajungerea la timp pentru a prinde trenul de

20.30, după ce ne vom fi satisfăcut curiozitatea culinară), nu există idee mai bună decât să căutăm un restaurant tipic acestei comunităţi. Ne oprim aşadar la o tavernă Kosher, care combină în mod fericit mâncarea tradiţională cu reţetele de preparare cele mai sofisticate. Dând dovadă de o imaginaţie ieşită din comun, bucătarul pare să facă adevărate minuni din bucatele cele mai simple: crochete de peşte şi legume, perfect îmbrăcate într-o delicioasă crustă pane, friptură de vită gătită după o metodă numai de ei ştiută şi însoţită de cartofi natur, iar la final o neobişnuită combinaţie de cremă cu îngheţată. Şi nimic nu ne împiedică să mai încercăm un soi de bere!

2 zile la Costende

Traseul l – Costende terestru

(*harta l*, *pagina 83*)

Pentru ultima zi a şederii noastre în Belgia am ales o vizită la Costende, chiar pe malul – şi în bătaia Unturilor – Mării Nordului. Mai mic şi cu o istorie mai puţin spectaculoasă, dar mai tumultuoasă decât Anvers şi Bruges, Costende merită văzut măcar *şi* numai pentru a admira formidabila furie a mării, de care! apără o reţea de diguri din piatră (în condiţiile vânturilor şi înălţimii valurilor care lovesc ţărmul, apropierea de apă a şoselelor şi chiar a blocurilor de locuinţe este de-a dreptul înspăimântătoare!).

Actualmente cel mai mare oraş de coastă al Belgiei, cu cca. 70.000 de locuitori, Costende a început prin a fi un mic sat de pescari construit pe insula Testerep, aşezată la intersecţia dintre mare şi un lac interior. Pe la 1265, localitatea căpăta deja statutul de oraş, Iar locuitorii şi-au putut deschide o piaţă proprie – evident, de pestei Datorită nesiguranţei în faţa asalturilor mări! în 1395 oraşul a fost mutat mai în interior, în spatele unor diguri de apărare. Dar marea nu era singurul duşman care ameninţa Costende. Poziţia sa strategică i-a adus avantaje, însă l-a făcut şi ţinta a nenumărate armate care f-au cucerit, i-au distrus sau (numai!) l-au jefuit. Oraşul a trecut prin cele mai diverse mâini, fund când olandez, când spaniol, până în 1722, când importanţa lui a crescut brusc, odată cu închiderea portului Anvers. La vremea respectivă Costende făcea parte din Imperiul austriac, iar împăratul Carol al V-lea i-a acordat monopolul comerţului cu Africa şi Orientul îndepărtat, S-a înfiinţat

„Costendse Compagnie”, care avea dreptul să fondeze colonii (dar asta doar pe hârtie, căci în realitate nu avea nicio şansă în faţa politicii coloniale a olandezilor şi a englezilor). Valoarea portuară a oraşului a făcut însă ca dezvoltarea lui să fie permanentă, chiar dacă viteza a variat. Legăturile interne s-au îmbunătăţit odată cu realizarea căii ferate care îl lega de Bruxelles în 1838, iar cele externe odată cu introducerea curselor regulate cu ferryboatul până la Dover în 1846. Imaginea oraşului a căpătat un ajutor neaşteptat din partea familiei regale belgiene, care în vremea regilor Leopoid l şi al II-lea a ales să-şi petreacă aici vacanţele, în cinstea lor s-au ridicat vile şi monumente care au făcut din Costende „Regina staţiunilor de pe coasta Belgiei”.

Aşa cum deja ne-am obişnuit, luăm micul dejun la hotelul din Bruxelles, pentru că drumul nu este lung şi timpul ne ajunge. Ne îndreptăm apoi spre Gara Centrală, de unde trenul pleacă la ora 8 32, urmând să ajungă la destinaţie la 9.46.

Ca şi la Anvers, primul obiectiv pe care îl întâlnim la Costende este chiar… gara. Construită între 1910 – 1913, în acelaşi stil haotic, dar cu vizibile demente de arhitectură barocă, clădirea impresionează prin sobrietate şi eleganţă (în apropierea ei se află şi Biroul de Turism al oraşului, de unde ne grăbim să luăm o hartă).

Biserica Sfinţilor Petru şi Pavel (1)

Cei care nu doresc să îşi exploateze prea tare picioarele vor fi interesaţi să afle că în Costende există un minitren care face turul complet al celor mai importante obiective turistice, Porneşte din Zeeheldenplein la intervale de jumătate de oră.

La ieşirea din gară, ochii ne sunt imediat atraşi de cele două turle ale Bisericii Sfinţilor Petru şi Pavel (1), clădire neogotică proiectată de arhitectul Delacenserie şi construită în 1904 – 3905. Deşi mai tânără decât alte surori ale sale, biserica se deosebeşte de majoritatea celorlalte din Flandra de Vest prin faptul că este construită din piatră, şi nu din cărămidă.

Traversăm un mic pod (căci gara se afla pe o limbă de pământ ce înaintează între două braţe de apă) şi ajungem în piaţa din faţa bisericii, unde ne întâmpină statuile regelui Albert I şi a soţiei sale, regina Elizabeta, simbol al rezistenţei belgiene în timpul primului

război mondial. Intrăm în biserică pentru a vedea mausoleul din marmură albă (sculptat de K. Fraikin în 1859) al primei regine a Belgiei, Louise-Marie d'Orléans, soţia regelui Leopold I, care a murit aici, în casa regală din Langestraat 69, în 1850, ia numai 38 de ani, dar şi frumoasele vitralii care înfăţişează varii portrete de regi belgieni.

Chiar alături de biserică avem ocazia să admirăm Peperbusse, un vechi turn ce stă mărturie faptului că pe acest loc a mai existat un lăcaş de cult: Peperbusse este ceea ce a mai rămas dintr-o biserică ridicată ia 1478, care a ars într-un incendiu în 1896. Acum în turn se află un mic muzeu, Muzeul Sint-Pieterstoren (2), pe care nu îl trecem cu vederea, căci aici avem ocazia să urmărim istoria bisericii pierdute în imagini: modeie, fotografii, diverse documente. O scară cu exact 74 de trepte ne duce în vârf, de unde avem o vedere panoramică asupra întregului oraş.

În continuare o luăm chiar pe strada bisericii (Kerkstraat) şi ne oprim în Wapenplein, piaţa cea mai importantă din Costende, care ţine practic loc de Grote Markt, absentă în acest oraş (există o

Belgia

Groente Markt, dar nu trebuie confundată!). Aici avem grupate câteva muzee.

Aflat pe una din laturile Pieţei, Feest-en Kultuurpaleis (un fel de Palatul Culturii) găzduieşte Muzeul de Istorie Locală „De Plate", dar şi Muzeul Artelor Frumoase.

Muzeul de Plate (3) are mai multe secţiuni. Astfel, avem ocazia să vedem colecţii de obiecte provenind din perioada neolitică şi din cea romană, exponate din cursul Belle Époque, obiecte reflectând istoria marinei, fotografii, postere şi picturi din secolul al XIX-lea şi nu în ultimul rând amintiri din primul şi cel de-al doilea război mondial.

Muzeul Artelor Frumoase (4) a fost fondat, printre alţii, de Henri-Louis Permeke (1849 – 1912), tatăl celebrului pictor expresionist Constant Permeke, la sfârşitul secolului al XIX-lea. Din nefericire, din colecţia originală vreo 400 de tablouri au ars în 1940. După cel de-al doilea război mondial s-a constituit o nouă secţiune, axată pe artiştii cei mai de seamă pe care i-a dat oraşul. Ni se oferă deci şansa să trecem în revistă numele şi operele lor: James Ensor,

Permeke fiul, Leon Spilliaert, Jan de Clerck etc. Şi aici, ca şi la „De Plate”, avem de-a face cu secţiuni care acoperă întreaga perioadă de la 1830 Ia 1914: picturile lui Ensor, picturile lui Spillaert, arta belgiană de la mişcarea romantică până la post-impresionism, artişti importanţi din Costende şi artă contemporană din diverse ţări europene (muzeul este deschis zilnic între orele 10.00 – 12.00 şi 14.00 – 17.00, cu excepţia zilei de marţi).

Prânzul

Sub influenţa aerului marin care se simte chiar şi în mijlocul oraşului, şi mai ales a mirosurilor îmbătătoare care răzbat din diversele bistrouri şi restaurante dimprejur, brusc ni se face foame. Din toată oferta zonei, neaşteptat de bogată, ne face cu ochiul de Noordzee, (Wapenplein 14} (5), că doar nu degeaba ne aflăm pe malul Mării Nordului! Cu specificul său

francez, dar şi belgian, avem ocazia să ne facem de cap cu peşte autohton preparat după selecte metode pariziene. Astfel, servim „soupe aux poi-sons a la belge” şi „filets de sole Moeder Iambic”. Deşi a încerca un nou soi de bere înseamnă de-a dreptu! un sacrilegiu, ar fi la fel de grav să ratăm ocazia. Aşa că între două rele îl alegem până la urmă pe cel (care ni se pare nouă) mai mic: udăm bucatele alese cu un, dar încheiem masa cu o bere!!! Tot ce mai lipseşte acum este obişnuita prăjitură cu ciocolată!

Dacă tot suntem în vena artistică, cum picturile văzute înainte de masă ne-au deschis şi mai tare apetitul, decidem să continuăm cu Muzeul James Ensor (1860 – 1949) (6), aflat nu departe de aici, la câţiva paşi pe Vlaanderenstraat (la numărul 27). Muzeul include casa şi studioul de lucru al artistului, unde şi-a petrecut cei mai mulţi ani productivi, dar, paradoxal, nu prezintă nicio operă a sa. La parter, de pildă, vedem o impresionantă colecţie de... scoici şi suveniruri primite de artist de la mătuşa şi unchiul său. Explicaţia este foarte simplă: Ensor a moştenit clădirea de la unchiul său, care

avea aici o prăvălie de scoici, reconstituită în anii ’60, când casa a fost deschisă publicului. La etajul la fost organizat un centru de documentare, dar şi o expoziţie, iar la etajul 2 putem vizita atelierul personal şi salonul pictorului. Aici ni se oferă posibilitatea să admirăm nişte reproduceri, pentru atmosferă (muzeul este deschis în timpul Paştelui, în weekendurile lunii decembrie şi în perioada iume-septembrie între orele 10.00 – 12.00 şi 14.00 – 17.00).

De aici mergem înainte pe Vlaanderenstraat până ajungem la capăt, la Albert I Promenade, unde facem la stânga. Suntem acum chiar pe malul mării, căci strada merge paralel cu ţărmul, aşa încât simţim din plin aerul marin (cu mirosul aferenţi). După câteva sute de metri găsim un alt obiectiv turistic extrem de interesant: Cazinoul din Costende (7), unul din cele mai mari din Europa.

Construită în 1853 după planurile arhitectului Stijnen, de 150 de ani clădirea continuă să atragă turiştii de pe întreg mapamondul. Cazinoul actual este deja al patrulea care ocupă construcţia. Deasupra intrării remarcăm sculptura lui Oscar Jespers, „Cele patru elemente”, iar în camera jocurilor observăm că este decorată cu fresce pictate de Paul Delvaux (un „setting” mai puţin obişnuit pentru o partidă de jocuri de norod). Totuşi, este destul de evident că în curând vor fi necesare nişte acţiuni de renovare (ni se spune că există chiar ideea construirii unui nou cazinou pe o insulă artificială ce urmează a fi amplasată în largul plajei).

De la Cazinou, prin Monacoplein intrăm pe Leopold al II-lea laan. Suntem exact la intersecţia cu Langestraat, unde se află Vila Regală (8). Construită de Leopold al II-lea (evident!) şi renovată după cel de-al doilea război mondial de arhitectul Dugardijn, vila adăposteşte astăzi luxosul şi prestigiosul hotel „Thermae Palace”.

Tot aici regele Leopold al II-lea a pus, în 1906, să fie construită o gaierie de 390 de metri. Superba promenadă cu coloane albe stil Beile Époque toscan, opera de artă a arhitectului francez Charles Girault, se întinde de la vilă până la hipodromul Wellington şi este cunoscută sub numele de „Galeria veneţiană”. La capătul ei se află un mic pavilion, iar în imediata lui apropiere se înalţă o statuie ecvestră a regelui însuşi. Cum Costende este un oraş dependent de peşte, şi implicit de cei care îl prind, întâlnim în drumul nostru şi un monument dedicat marinarilor şi pecarilor morţi la datorie, pe mare.

După o mică escală în Parcul Leopold pentru a ne trage puţin sufletul, pornim din nou la drum pe Leopold II laan şi apoi pe Vindicativelaan, care ne duce, pe malul apei, înapoi la podul pe care trebuie să-l traversăm pentru a ajunge la gară.

Cina

Totuşi, înainte de a ne lua adio de la oraş, ne oprim în Piaţa Sint-Petrus en-Paulusplein, unde la numărul 18, sub numele de Beethoven (9), funcţionează un excelent restaurant, cu specific

belgian. Pe lângă faptul că ne oferă o minunată privelişte asupra portului, nici nu este foarte scump. Ne permitem, aşadar, cu uşurinţă o omletă St. Michel acompaniată de „dindonneau farci à la Bruegel" şi încheiem, pour une fois, cu brânzeturi belgiene, *ettekees* şi *schepkaas*.

Traseul II – Costende maritim

(*harta* 2, pagina *83*)

Ieşind din gară o luăm pe lângă Biroul de Informaţii Turistice şi traversăm podul pentru a ajunge „pe uscat". Facem dreapta pe Visserskaai (Cheiul Pescarilor) şi o pornim agale în direcţia plajei, Pr Jmu] lucru pe care îl vedem sunt vasele de pescuit care îşi aşteaptă rândul să iasă în larg.

Portul Costende nu este cel mai mare din Belgia, dar este cu siguranţă ce! mai interesant. Secţiunea principală a portului se află la capătul bulevardului de Smet – De Naeyer. La intrarea dinspre mare, vizitatorul care vine cu ferryboatul nu poate să nu observe impresionantul far „Large Nelle". Pe de altă parte, turistul care vine din interior va observa la capătul podului rămăşiţele unei nave de război. Este tot ce a mai rămas din vasul britanic „The

Aquarium (10)

Belgia

Aquarium – interior (10)

Vindicative", adus de marinarii englezi în timpul celui de-al doilea război mondial şi scufundat speciaj pentru a bloca intrarea în port. aşa încât nemţii să nu-l mai poată folosi. Din această parte comercială; portului se ajunge în Canalul Costende-Plassendale", care face legătura cu interiorul ţării. Noi însă suntem interesaţi mai mult de părţile de agrement, aşa că ţinta noastră este portul

pescăresc, e! însuşi suficient de mare. Aici se află piaţa de peşte, Vismijn (Mina de Peste), de unde se aprovizionează cu peşte proaspăt restaurantele din întreaga ţară. Vasele belgiene pescuiesc de regulă în întreaga regiune, ajungând chiar până în apropiere de Islanda.

Ne oprim la Aquarium (IO), unde putem admira flora şi fauna Mării Nordului. Avem astfel ocazia să vedem colecţii de scoici şi vegetaţie marină, dar şi acvarii cu peşti, crustacee şi scoici vii.

Continuăm apoi drumul până la Montgomery Kaai, unde se află Yacht Club. O escală aici este obligatorie, fiindcă în micul port de agrement se odihneşte celebrul Mercator (11), vasul pe care Marina Belgiană (-a folosit pană în 1960 ca navă de instrucţie pentru marinarii săi. Din 1961

2 zile la Oosâende

Celebrul vas Mercator (11)

Mercator este un adevărat muzeu plutitor, permanent (cel puţin în aparenţă) gata de plecare într-o nouă cursa. Vasul cu trei catarge a fost construit în 1931, a costat 3 milioane de franci belgieni şi cântăreşte 778 tone. La viaţa lui, Mercator a luat parte nu numai la manevre militare, ci şi la expediţii ştiinţifice, unele de-a dreptul exotice, ajungând chiar până la Polul Nord. Muzeu! poate fi vizitat în tot cursul anului, dar orele variază, aşa că trebuie verificat cu puţin timp înainte de vizită sau pur şi simplu se poate merge „la noroc”.

Continuându-ne traseul pe chei, ne oprim o clipă şi la Spuikom (12), docul special amenajat unde cine poate (cine are mijloace, căci intrarea este îiberă) face sporturi nautice, de la plimbări cu barca până la schi şi windsurfing.

Punctul culminant spre care ne îndreptăm acum este Wesistaketsel (13), digul din piatră care înaintează mult în Marea Nordului (şi pe care vântul bate cu o asemenea putere încât nu e indicat să plimbi câini sau copii foarte mici!). Senzaţia determinată de amestecul de vânt, apă şi imaginea propriu-zisă a furiei mării este unică. De aici putem urmări faimoasele ferryboat-uri care fac legătura cu Doverul încă din secolul al XIX-lea. Evident, nu e vorba de aceleaşi vase! Astăzi, cursele sunt asigurate de companii britanice

care folosesc extraordinarele vehicule pe pernă de aer (Hover Speed Fast Ferries) sau rapidele catamarane (iar datorită competiţiei cu Tunelul de sub Canalul Mânecii, preţurile sunt chiar foarte mici!).

Prânzul

Ne întoarcem în Vis şerpiei n (Piaţa Pescarilor). Nu întâmplător, căci se simte deja apropierea orei prânzului şi într-un oraş care trăieşte din pescuit este clar care va fi opţiunea în ce priveşte meniul! mai mult decât atât, pentru a trăi cu adevărat spiritul locului nu trebuie să folosim serviciile unui restaurant, ci este cel mai indicat să mâncăm cot la cot cu localnicii, la standurile aşezate chiar pe malul apei, unde peştele este gătit pe ioc, în faţa înfometatului. Alegem aşadar unul din numeroasele standuri de pe ţărm, unde avem atâtea variante între care să alegem încât pur şi simplu opţiunea devine o adevărată problemă! Să luăm moluşte? Crap? Hering? Fructe de mare? Fiert? Prăjit? Cu sos? Dacă mai

facem câţiva paşi, ajungem la o a doua piaţă de peşte, Vistrap, unde ni se oferă altă varietate: plătică, creveţi, limbi-de-mare etc. Nu rezistăm ispitei şi ne lăsăm convinşi să încercăm nişte reţete autohtone: limbă-de-mare *„à l'Ostendaise*” (cu sos de vin alb şi garnitură de creveţi) şi roşii umplute cu creveţi încheiem cu fructe glasate – o altă delicatesă tipică Belgiei – şi dacă tot suntem puşi pe fapte mari decidem să trecem în revistă tot ce mai are de oferit oraşul.

Căci Costende nu înseamnă numai mare: mai are şi alte frumuseţi de oferit, în afara oraşului, pe plaja dintre Costende şi Middelkerke, se află Domeniul Raversijde (14), care a aparţinut (şi unde a trăit) prinţul Karel, fratele regelui Leolod al II-lea, regent al Belgiei după cel de-al doilea război mondial. Transformat în muzeu relativ recent, şi deci mai puţin bătut de turişti, domeniul este o adevărată rezervaţie naturală, formată dintr-o serie de dune sălbatice.

Tot aici poate fi văzut aşa-numitul Atlan-tikwall (15), complexul de tuneluri, tranşee şi buncăre construit de nemţi în timpul ambelor războaie mondiale (pentru că în amândouă cazurile Belgia a fost cucerită de trupele germane) ca să apere coasta în faţa unei posibile invazii pe mare. Nu în ultimul rând, la Raversijde mai

putem vizita şi un sit arheologic – ce! al unui sat de pescari medieval (secolele XII1-XV).

Ultimul lucru pe care ne propunem să-l vedem în Costende este Fortul lui Napoleon (16), singura fortăreaţă napoleoniană din Europa rămasă intactă, aflată între dunele de la nordul oraşului. Pe vremea când era împărat al Franţei şi cucerise Belgia, în 1810, Napoleon a folosit pentru a-l construi cinci sute de prizonieri de război spanioli dar şi un număr de zidari din zonă. Fortul a fost gata în septembrie 1812 şi în cei 8.772 m^3 ai săi putea adăposti o garnizoană de 260 de soldaţi, apăraţi de 46 de tunuri, în timpul celui de-al doilea război mondial fortul a fost folosit ca sediu al ofiţerilor germani iar ulterior a devenit teren de joacă. Astăzi este utilizat ca ioc de antrenament pentru căţărări.

Belgia

Pentru *a* ajunge la Rsvbisijde, putem lua laâroosul „tramvai de coastă”, un vehicul original care traversează întregul ţărm belgian, de la Knokke-Heist, aproape de graniţa olandeză, şi până în sud la de Panne (aproximativ 66 km), plecând la Intervale relativ regulate. Deşi nu foarte rapid, tramvaiul oferă o călătorie de neuitat pe malul mării, printre dunele de nisip, oprind în fiecare orăşel şi staţiune. Călătoria durează mai puţin de jumătate de oră şi costă sub 5 euro.

Cina

Pentru masa de seară ne întoarcem la standurile de peşte de pe ţărm, nu numai pentru o ultimă privire asupra portuiui şi pentru a încheia ziua cu ceva cât mai autentic iocai, ci şi pentru că oricum acesta este drumul spre gară, unde avem un tren la ora 20.12.

Ne lăsăm din nou convinşi să mai încercăm încă o reţetă tipică „costendeză” – tipări în sos verde, cu usturoi, spanac şi alte ierburi mai mult sau mai puţin familiare (belgienii sunt mari amatori de condimente), după care ne îndopăm cu alte tipuri de fructe glasate (merele arată formidabil!), luându-ne câteva provizii şi pentru drumul de o oră cu trenul

Aşa se încheie ultima noastră zi în Belgia. Mâine de la hotel ne vom îndrepta direct spre aeroport şi de acolo înapoi acasă.

Dar tu, călătorule, poţi să mai stai. Cât de mult ne-am învârtit, nu am văzut nici jumătate din ce are de oferit Belgia. Nu am văzut Liège, Ghent, Louvain, Namur, Mons, Charleroi, superbul Durbuy (cel

mai mic oraş din Europa, dar probabil şi cel mai spectaculos). Nici din oraşele pe care am reuşit să le vizităm nu am văzut chiar tot ce era demn de văzut. Am încercat să cuprindem cât mai mult posibil din ce este cu adevărat reprezentativ pentru fiecare loc în care am fost. Dacă am reuşit, rămâne să descoperi tu însuţi atunci când vei ajunge acolo. Noi nu putem decât să te asiguram ca merită efortul!

ANEXE

Sumar al informaţiilor utile

Agenţii de turism

TRAVEL CLUB (Bucureşti, bd. Care! I, nr. 74, ap. 3, sector 2, tel: 021 – 310.23.81, fax: 021 – 314.61.04, e-mail: officetraveidub.ro, www.travelclub.ro) – oferă în acest moment *excursii* pentru weekend de 393 cum/persoană care includ cazarea pentru 2 nopţi (în cameră dublă)

cu mic dejun şi transport avion, la Hotel Eurovillage

(3 stele, Bulevardul Charlemagne 80).

MARSHAL TURISM (Bucureşti, bd. Unirii, nr. 20, al. 5B, parter, sector 4, tel. 021/335.12, 24, fax: 021/335.66.56, e-mail:

Info. turismmarshal.ro, mvw. marshal.ro) – oferă în acest moment excursii care includ cazarea pentru 5 nopţi (o persoană în cameră dublă), cu micul dejun, dar fără transport, la Hotel Sheraton

(4 stele) – 294 USD, la Hotel Crowne Piaza

(4 stele) – 360 USD, la Hotel Bedford (4 stele) – 312 USD etc.

GETICA TURISM (Bucureşti, bd. Iancu de

Hunedoara, nr. 29, al. 3, se l, ap. 8, tel: 021/231.06.35, fax: 021/231.06.35, e-mail: geticafx.ro, www.getica.ro) – oferă în acest moment excursii pentru weekend de

313 euro/persoană care includ cazarea pentru

2 nopţi (în cameră dublă) cu mic dejun şi transport avion, la Hotel Eurovillage.

FUN TRAVEL (Bucureşti, sâr. Octavian

Goga, nr. 24, al. M62, se.2 – 3, sector 3, tel: 021 – 326.45.66, fax: 023 – 326.45.67, e-mail: funtravelrdslink.ro, wwiv. famravel.ro) – oferă în acest moment excursii pentru weekend, în aceleaşi condiţii, la Hotel Eurovillage, cu 303 euro/persoană.

Transportul spre Bruxelles

Curse Tarom, zilnic la ora 10: 10; costul biletului: în jur de 355 euro.

Curse cu autobuzul: Euro Sines (Bucureşti.

Str. Ankara 6, tel 021/230.54.89, tel/fax:

021/230.03.70), cu plecare din Bucureşti, str.

Buzeşti, nr. 44, marţi la ora 5.30, şi respectiv sâmbătă, la ora 3.00 şi sosire la Bruxelles, Gara de

Nord, Rue du Progres, joi la ora 6.00 şi respectiv luni la ora 6.00. Costul unui bilet este de 125 euro dus şi

216 euro dus-întors. În preţ intră 30 kg bagaje, exce dentul costând l euro Ag. Pentru întoarcere trebuie făcută rezervare din timp la tel: + 32.02.274.13.64.

GSM 0474.60.00.71, Place Solvay 4, Gara de Nord.

Bruxelles.

Tarife transport local

Aeroport – Centru:

Tren expres: bilet dus 2, 60 euro la clasa II şi 3, 90 euro la clasa 1.

— *Autobuz*: 3 euro

Taxi: 30 euro în oraş:

— *Autobuz*:

3 euro (45 euro abonamentul)

Hoteluri la Bruxelles

* * ** President Nord, bd. A. Max nr. 180, tel: (+ 32.2) 219.00.60, fax: (+ 32.2) 218.12.69, 69 euro/noapte camera singie, 79 euro/noapte camera dublă; preţul include micul dejun, iară facilităţi speciale.

* * * Argus, Rue Capitaine Crespel 6, facilitaţi: fax, Internet, garaj, baby-sitting; 70 euro/noapte camera single/dublă, incluzând micul dejun; IMPORTANT: acceptă animale de companie!

Astrid, Piace du Samedi 11, 59 euro/noapte camera single/dublă, incluzând micul dejun; facilităţi: parcare.

Pensiuni:

Phileas Fogg, Rue Van Bemmel 6, mobil: (+ 32) 495.22.09.85, tel: (+ 32.2) 217.83.38, phileas. foggskynet.be, www.phileasfogg.be.

60 euro/noapte camera singie, 65 euro/noapte camera dublă,

incluzând ceai şi cafea.

Felix Bovie, Rue Felix Bovie 17, tel/fax: (+ 32.2) 646.42.25, e-mail: yannickiier-man@@yahoo.com; pentru 2 nopţi, 44 euro/noapte camera singie şi 54 euro/noapte camera dublă; pentru 3 – 6 nopţi, 38 euro/noapte camera singie şi 48 euro/noapte camera dublă; de la o săptămână în sus preţul este 32 euro/noapte pentru camera singie şi 42 euro/noapte pentru camera dublă.

Hosteluri:

Sleep Well Youth Hotel, Rue Damier 23, tel: (+ 32.2) 218.50.50, 25, 50 euro/noapte patul în camera singie, şi între 10, 50 şi 20, 50 euro/noapte patul în camere cu 2 până la 8 paturi; camera dubla privată este 50 euro/noapte; preţurile iinclud micul dejun.

Birouri de informaţii turistice în Bruxelles

Brassels International Thurism, în sediul Primăriei din Grand Place/Grote Markt, tei: (+ 32.2) 513.89.40, fax: (+ 32.2) 513.83.20, e-mail; tourismbrusselsinternaţional.be

Tourism Belgium

Rue du Marche aux Herbes/Grasmarkt 63, tei: (+ 32.2) 504.03.90, fax: (+ 32.2) 504. Q_2.70

Office de Promotion du Tourisme Wallonie-Bruxelles *e-mail*: infoope.be

Thersime Vlaanderen Brussel e-mail: infotoersimevlaanderen.be

Ambasada României la Bruxelles tel: 343.69.35, fax: 345.26.80

Site-uri belgiene utile *mvw*. *b-rdl.be* (căile ferate belgiene)

www.brusselsairport.be

(aeroportul din Bruxelles)

www.*stil*. *msnet*. *le*/*400GONF*/*Actual*/*012* (*B*) /*index.html* (orarul autobuzelor pentru Belgia)

www.*brusseh-online.be*/ (hoteluri în Bruxelles)

www.*brussels-online.be*/*uk*/*restaurant.php* (restaurante în Bruxelles)

Belgia www.*fodors.com*/*minigiiides*/*mgresu*lte. *din*? *mrsection* = *din* & *destination* = *antwerpl036* (restaurante în Anvers)

Câteva restaurante din Bruxelles

Restaurante

— L'Arlequin, Rue des Bouchers 31 – specific belgian tradiţional (13 euro meniul)

— Bergerie (La) Mare Nostram, Petite rue des Bouchers 18 – specific belgian marin (15 E)

— Biberium, Cantersteen 55 – de la sushi la specific autohton (l l E)

— Le Bermuchet, Rue Haute 198 – specific francez tradiţional (12.50 E)

— Barock's Cafe, Grand-Place 15 – specific belgian şi francez (18.00 E)

— Tai Hon, Rue des Eperonniers 45 – specific asiatic taiwanez, (11 E)

— Sushi Factory, Avenue Louise 284 – specific japonez tradiţional (7 E)

— Paradise, Rue Duquesnoy 34 – specific italian, pizzerie (15 E)

— La Fin de Siècle, Avenue de FArmec 3 – specific italian tradiţional (18 E)

— UEtoile, Rue Froissart 33 – specific tunisian tradiţional (17 E)

— Că Va. Se savoir, Rue Saint-Henri 6! – specific francez tradiţional (20 E)

— Chi-Chi's, Bd. Anspach 5 – specific mexican, tex-mex (20 E)

— Le Coq En Paté, Tomberg 259 – specific franco-îtalian (19 E)

— El Greco, Grand Place 36 – specific grecesc tradiţional (20 E)

— The Magic Rubens, Rue de la Montagne 4 – specific belgian, berărie (20 El

— Mystical Resto, Rue des Eperonniers 57 – specific francez tradiţional (21 E)

— Et Qui Va promener Le Chien?

Rue de Rollebeek 2 – specific mediteranean (20 E)

Anexe

Den Talurelekker.

Rue de l'Enseignement 25 – specific belgian, tipic Bruxelles (20 E)

— Serdar, Chaussee de Roodebeek 258 – specific slav tradiţional (22 E)

— SLURP Wine Bar.
Place de la Vieille-Halle-aux-BIes 31

Câteva restaurante din Bruges

— The 57, Wollestraat 29 a
— Aioli, Wollestraat 29 d
— Begijntje, Walstraat II
— De Bekoring, Arsenaalstraat 55
— Le Grand Cafe Belfort, Markt 25
— De Beurze, Markt 22

— Bhavani Indian Restaurant.
Simon Stevinplein 5
— De Brugse Hanse, Steenstraat 96
— Carpe Diem, Vijngaardstraat 8
— Celtică, Langestraat 121
— Celtic Ireland Irish Pub, Burg 8
— Laliviered Or, Markt33
— De Carré, Markt 26
— La Dantelliere, Wijngaardstraat 33
— Bierbistro Erasmus, Wollestraat 35
— Fishbone, Vismijnstraat 109 – 111
— The Fox, Philip Stock straat 19
— Den Goude Karpel, Vismarkt 9
— El Greco, Sunt Jakobsstraat 48
— Huisbrouwerij de Halve Maan.
Walplein 26
— Kasteel Minnewater, Minnewaterpark 4
— DeKoetse, Oudeburg31

— Manoir Quatre Saisons, Heiiige
Geesistraat! t Voermanhuys, Oude Burg 14
— De Visscherie, Vismarkt 8

Câteva restaurante din Anvers

— De KIeine Zavel, Stoofstraat 2 – specific mediteranean (15 – 30 euro)

— De Manie, Hendrik Conscienceplein 3 – specific francez (20 – 30 E)

— Het Hemelse Gerecht, Lijnwaadmarkt 3 – specific combinat (15 – 20 E)
— Het Nieuwe Palinghuis, St. -Jansv! iet 14 – specific marin (20 – 30 E)
— Hungry Henrietta, Lombardenvest 19 – specific belgian (15 – 20 E)
— Lama Io, Appelmanstraat 2 – specific israelâan (10 – 30 E)
— Lenny's, Wolstraat 47 – specific cafenea (10 – 15 E)
— Neuze Neuze, Wijngaardstraat 19 – specific continental (20 – 30 E)
— O'Kontreir, Isabeliaiei 145 – specific combinat (15 – 30 E)
— P. Preud'homme, Suikerrui 28 – specific combinat (20 – 30 E)
— Qfor Q, oude Koommarkt 22 – specific combinat (30 – 20 E)
— Sir Anthony van Dijck, Vâaeykensgang
Oude Koommarkt 16 – specific francez
(15 – 30 E)
— Spaghettiworld, Oude Koommarkt 66 – specific cafenea (10 – 20 E)
— T Brantyser, Hendrik Conscienceplein 7 – specific cafenea (l O-20 E)
— t Fomus, Reyndersstraat 24 – specific francez (peste 30 E)
T Hofke, Vlaeykensgang Oude
Koorâimarkî 16 – specific belgian (10 – 20 E)
— Yamahu Santatsu, Ossemnarkt 19 – specific japonez (35 – 30 E)
— Zuiderterras, Ernest van Dijckkaai 37 – specific belgian (10 – 30 E)

Belgia

Belgia în Europa

Bru9 es «Gent

Kortrijk
Mons
*
Anvers
Hasselt* Bruxelles
Waterloo
Liège
Charieroi «Namur
Bastogne»

Anexe

Belgia

Bruxelles – harta 3
Bruxelles – harta 4

— Bruges-harta!
Bruges – harta 3

Bruges – harta 2

Belgia

Anexe

1 *Belgia*

INDEX»
Bruxelles – (1) Coloana Congresului
(2) Palatul Naţiunjj
(3) Parcul Bruxelles
(4) Palatul Regal
(5) Palatul Academiilor
(6) Piaţa Regală.) îi

(7) Palatul Artelor Frumoase, H
(8) Palatul Congresului k;!
(9) Biblioteca Albert I

(10) Muzeul de Artă Veche şi Modernă
(11) Biserica Sf. Jacques-sur-Coudenberg
(12) Place du Petit Sablon
(33) Biserica Notre Dame du Şablon
(14) Palatul Egmont
(15) Consistoriul Evreiesc Central al Belgiei
(16) Palatul Justiţiei
(17) Piaţa Luiza
(18) Place du Grand Sablon
(19) Biserica Notre Dame de la Chapelle
(20) Vechea Biserică a Brigirrinelor
(21) Restaurantul Le Bermouchet.
(22) Bar Le Sud f;
(23) Piaţa Martirilor „fr
(24) Centrul Monnaie
(25) Teatrul Regal Monnaie
(26) Biserica Sf. Catherina
(27) Muzeul Figurilor de Ceară – Historium
(28) Bursa
(29) Muzeul Arheologic „Braxelia 1238".

(30) Biserica Sf. Nicolae
(31) Manneken Pis

(32) Muzeul Costumului şi Dantelei
(33) Grand Place
(34) Galeria Regală St. Hupert
(35) Restaurant Bergerie La Mare Nostrum
(36) Teatrul Toone Vil
(37) Catedrala Sf. Mihail
(38) Muzeul Benzilor Desenate
(39) Grădina Botanică >.

(40) Rntâna Bury
(41) Parcul Regele Baudouin
(42) Hotel Errera
(43) Restaurant Chi-Chi's
(44) Parlamentul European
(45) Muzeul Wiertz
(46) Muzeul Institutului Regal de Ştiinţe Naturale
(47) Parcul Leopold
(48) Consiliul de Miniştri European
(49) Beriaimont
(50) Piaţa Marie Louise
(53) Parcul Jubileului (Cinquantenaire)
(52) Marea Moschee
(53) Pavilionul Horta
(54) Autoworld
(55) Muzeul Regal al Armatei şi Istoriei Militare
(56) Muzeul Regal de Artă şi Istorie
(57) Restaurant L'Adequin
(58) Heysel
(59) Parcul Expoziţiilor
(60) Atomium
(61) Bruparck
(62) Planetari um
(63) Castelul Stuyvenberg
(64) Monumentul lui Leopold I
(65) Viila Belvedere, „.
(66) Pavilionul Chinezesc «îi. -tja
(67)

(67) Turnui Japonez
(68) Palatul Regal Laeken
(69) Serele Regale
(70) Barul Biberium
(71) Bazilica Sacre Coeur
(72) Universitatea Liberă Bruxelles

(73) Restaurantul The Magic Rubens
Waterloo

(1) Movila Leului
(2) Muzeul Wellington
(3) Muzeul Napoleonian
(4) Panorama bătăliei
(5) Monumentul Vulturului Rănit
(6) Monumentul Cordon
(7) Monumentul Hanovra
(8) Ferma Hougoumont
(9) Ferma Haie Sainte
Bruges

(1) Turnul Clopotniţei
(2) Palatul Guvernului Provinciei Flandra de Vest
(3) Statuia lui Jan Breydel şi Pieter de
Coninck
(4) Primăria
(5) Basilica Sângelui Sfânt
(6) Palatul Provost
(7) Muzeul Groeninge
(8) Hof Arents
(9) Muzeul Diamantelor

(10) Beguinage
(11) Minnewater
(12) Fabrica de Bere de Halve Maan
(13) Restaurant Salate Foile
(14) Spitalul St. John
(15) Muzeul Arheologic
(16) Biserica Fecioarei (Churchof Ourlady)
(17) Arenthuis
Belgia
(18) Muzeul Gruuthuse JQ!
(19) Palatul Eptscopal
(20) Catedrala St. Saviour *i*. fiţ & ift

(21) Hofvan Watervliet M)

(22) Biserica Maicilor Carthusiene – „îi
(23) Grădina Casei Bladelm *tf*\ te)
(24) Biserica St. James *)
(25) Biserica Carmelitelor)
(26) Sala de concerte Joseph Ryelandt)
(27) Ezelpoort”)
(28) Biserica St Giles
(29) Seminarul Episcopal
(30) Vrow van de Pottene (Our Laciy of the Pottery), u*:
(31) Vechea Vamă l i.
(*32*) Burghers' Lodge fi
(33) Casa Ter Beurze
(34) Teatrul
(*35*) Restaurantul The Fox *”.
(36) Capela Sf. Petru
(37) Biserica Sf. Walburgha
(38) Biserica Sf. Ana
(39) Biserica Sfântului Mormânt
(40) Centrul Dantelei (Kantcentram)
(41) Şcoala de Dantelărie
(42) Muzeul Folclorului
(43) Mănăstirea Engleză
(44) Casa Breslei Arcaşilor Sf. Sebastián
(45) Moara Sint-Janshuysmolen
(46) Muzeul Guido Gezelle
(47) Casa Breslei Arcaşilor Sf. Gheorghe
(48) Moara de Nieuwe Papegaai
(49) Moara Bonne Chiere
(50) Kruispoort
(51) Fabrica de bere de Gouden Boom

(52) Restaurantul Celtică < v „*
(53) Centrul t' Zand
(54)

(54) Biserica Capucinelor
(55) Abaţia St Godelieve
(56) Beurshaâle
(57) Waterhuis
(58) Smedenpoort
(59) Capela Maicii Domnului a Nevăzătorilor (Our Lady of the Blind)

(60) Capela Menestrelilor
(61) Parcul Sebrechts
(62) Prinsenhof –
Anvers

(1) Gara Centrală
(2) Biserica Sf. Iacob
(3) Grote Markt
(4) Fântâna Brabo
(5) Muzeul Folclorului
(6) Restaurant P. Preud'homme
(7) Steen
(8) Muzeul Naţional al Navigaţiei
(9) Haia de Carne

(10) Biserica Sf. Pavel
(11) Vechea Bursă
(12) Biserica Sf. Carolus Borromeus
(13) Restaurantul Horta
(14) Casa Osterrieth
(15) Casa lui Rubens
(16) Muzeul Mayer van den Bergh
(17) Restaurant Hungry Henrietia
(18) Muzeul Plantm Moretus
(19) Groenplaats
(20) Catedrala Maicii Domnului
(21) Noua Bursă (Handelbeurs)

(22) Districtul Diamantelor
Costende

(1) Biserica Sfinţilor Petru şi Pavel
(2) Muzeul Sint-Pieterstoren
(3) Muzeul de Plate

(4) Muzeul Artelor Frumoase
(5) Restaurant de Noordzee
(6) Muzeul James Ensor
(7) Cazinoul
(8) Vila Regală
(9) Restaurantul Beethoven
(10) Aquanum
(II) Mercator – (12) Spuikom
(13) Wesistaketsel
(14) Domeniul Raversijde
(15) Atlantikwall
(16) Fortul lui Napoleon
(17)
Belgia

CUPRINS

multe surprize, precum şi informaţii despre noutăţile editoriale.

UTIL

Trăim într-o lume grăbită, care nu ne permite luxul de a ne mai pierde vremea. Nu mai putem risca încercări nereuşite. Avem nevoie de succes sigur, rapid, imediat. Iar cărţile Colecţiei UTIL vi-l oferă! Cum să vă construiţi o carieră, cum să vă creşteţi copiii, cum să vă organizaţi o călătorie de neuitat, cum să vă încântaţi musafirii cu reţete delicioase, cum să-l seduceţi pe cel iubit şi cum să păstraţi o relaţie armonioasă cu partenerul – toate acestea le puteţi avea fără efort, cu plăcere.

Cărţile la care aţi apelat până acum au fost fie ca vinul vechi în pahare de plastic, fie ca vinul nou în pahare de cristal. Ale noastre sunt precum cel mai bun vin în cele mai deosebite pahare. Pentru că suntem atenţi atât la formă, cât şi la conţinut! Pentru că vrem ca drumul către succes pe care-l parcurgeţi ghidaţi de cărţile noastre să fie şi un drum al bucuriei!

Colecţiile editurii cartea de buzunar

UTIL

Acasă sau în concediu, în bucătărie sau la birou, nimic nu vă este mai UTIL decât seria noastră de cărţi! Vă ajută să vă organizaţi timpul, să vă construiţi o carieră de succes, o familie armonioasă, să-i surprindeţi pe cei dragi cu reţete delicioase, să le oferiţi călătoriile mult visate.

Călătoriile pe care le-aţi făcut până acum doar cu gândul vă aşteaptă! Ghidurile noastre sunt covorul fermecat care vă poartă pe toate meridianele lumii, prin secole de istorie. Veţi şti cum să ajungeţi în locurile visate, unde să vă cazaţi, ce restaurante să alegeţi, ce să vizitaţi. Iar ofertele sunt pentru toate… buzunarele!

Nu vă mai înţelegeţi cu copiii? Părinţii şi socrii vă cicălesc deopotrivă? Nu ştiţi ce cadou de aniversare să-i faceţi partenerului dumneavoastră? Vă ajutăm să construiţi armonia pe care o doriţi, în dragoste, în familie, în carieră.

Vrei să fii frumoasă, veşnic tânără şi încântătoare? Află din cărţile noastre cum să arăţi bine, care e parfumul care ţi se potriveşte, cum să-l seduci pe cel iubit şi să-l păstrezi mereu

aproape.

Vreţi să aflaţi ce vă aduce ziua de mâine? Vreţi să vă descifraţi viitorul cu ajutorul cărţilor de tarot sau al cniromanijei? Vreţi să ştiţi pe cine v-au hărăzit astrele şi felul în care numele vă influenţează caracterul? Vom călători împreună în acest univers aparte. Lumea viselor şi partea nevăzută a lucrurilor nu vor mai fi un mister pentru dumneavoastră!

Nu mai *ştiţi ce să* gătiţi? Vreţi să-i uimiţi pe cei dragi cu bucate noi şi gustoase? Cărţile propuse de noi vă sunt cel mai bun ajutor! Cu reţetele noastre, simple sau complicate, rapide sau laborioase, ieftine sau costisitoare, succesul vă este garantat!

PRACTIC

Ghiduri practice pentru amenajarea şi întreţinerea casei şi a grădinii, pentru îngrijirea animalelor şi a plantelor „de apartament”.

Fiecare titlu al acestei colecţii îl va familiariza pe internaut cu numeroasele avantaje ale Internetului.

Lucrările din această colecţie sunt îndrumare de referinţă pentru *publicul* interesat de domeniul IT, mai puţin familiarizat cu noţiunile şi terminologia de bază; limbajul este unul accesibil, în text fiind înserate sfaturi menite să economisească timp şi efort.

Veritabile îndemnuri fa petrecerea timpului liber în mijlocul naturii, cărţile noastre vă învaţă cum să pescuiţi, cum să alergaţi, pe scurt, cum să fiţi sănătoşi.

Specialiştii noştri vă oferă cele mă) bune ghidurf de medicină alopată sau alternativă, soluţii şi tratamente la îndemână, însoţite de explicaţii pe înţelesul fiecăruia.

Gândite ca „instrumente la purtător”, dicţionarele cuprind 3.000 de termeni, un îndrumar gramatical simplu şi un ghid de conversaţie practic.

Lucrările au ca public ţintă întreprinzătorii care vor să iniţieze sau să dezvolte o afacere, administratorii sau managerii întreprinderilor mici şi mijlocii. Ghiduri practice, orientate pe probleme specifice de piaţă, menite să ajute la creşterea profitului.

CULTURĂ

Filosofia se citeşte greu, cere timp şi instrucţie specială. Marile

creaţii filosofice comunică, în principiu, idei simple, dar redate în structuri tematice şi sisteme argument aţi ve complicate. Vă propunem, ca experiment Intelectual, o formulă de comunicare mai prietenoasă, care asigură un acces direct şi totodată precis la marile doctrine filosofice.

Mult discutate şi aprins disputate, temele esoterice reprezintă o parte esenţială a culturii. Francmasoneria, Kabbala, New Age-ul, căutarea Graaiului sau gnoza de la Princeton sunt câteva dintre subiectele provocatoare şi formatoare pe care le veţi putea descoperi alături de noi.

Într-o lume a schimbării, într-o lume despre care mulţi cred că se află în derivă, avem nevoie de repere, avem nevoie de tradiţii. Vechi datini şi obiceiuri româneşti, credinţe şi practici magice, gânduri şi vorbe de demult, aflaţi-le pe toate în seria Tradiţii.

Vă oferim în această serie câteva titluri din literatura lumii, esenţiale pentru bagajul cultural al fiecăruia dintre noi. Scrierile lui Homer, Shakespeare, Cervantes sau Victor Hugo le veţi citi într-o formulă agreabilă, care păstrează mult din atmosfera originalului.

Cărţi de poveşti, ediţii bilingve ale unor titluri clasice pentru copii şi enciclopedii distractive pentru cei mici, adunate cu pricepere şi gândite pentru vârsta jocului şi a curiozităţii nestăvilite. Le găsiţi pe toate în seria pentru copii a Editurii Cartea de buzunar.

ŞTIINŢĂ

Seria, de ştiinţă şi cultură enciclopedică, prezintă teorii şi descoperiri şocante, pe care comunitatea ştiinţifică este obligată să le ia în considerare pentru regândirea istoriei lumii vii şi a civilizaţiilor de pe Terra şi din Univers.

Fenomene aflate la graniţa incredibilului! încă nerecunoscute de ştiinţă, dar susţinutei de o cazuistică bogată şi bine documentată.

CARTEA ŞCOLARĂ

Vă oferim cărţi care ajută elevul să-şi însuşească materia şi să-şi pregătească temele mai uşor şi mai eficient. Ghidul către Nota 10 este un sprijin pentru cei care vor să-şi creeze propriul stil de sistematizare şi de asimilare a cunoştinţelor. Oferta noastră cuprinde cărţi pentru cursul primar, gimnaziu, teste Naţionale pentru admiterea în clasa a IX-a.

UTIL

Belgia

Autori: Felcia Waldman

Cu ajutorul lucrării noastre, puteţi descoperi în sfârşit Bruxelles-ul. Pe lângă date istorice, geografice, culturale sau comerciale, autoarea vă oferă sfaturi despre hoteluri, restaurante, mijloace de transport, astfel încât călătoria să vă fie cât mai lipsită de griji. Şi cum Belgia înseamnă ceva mai mult decât Bruxelles, ghidul nostru vă pune la dispoziţie informaţii utile suplimentare despre Waterloo, Bruges, Costende şi Anvers.

Londra

Autori: Marius Tiţa

Se spune despre marile oraşe că au mai multe feţe. Londra are una singură şi, dacă o înţelegi bine, nu vei fi uimit să o descoperi în fiecare colţ al metr] opolei, în centrul regal sau în periferia exotică, în faţa monumentelor celebre sau în târgurile multicolore. Nu există un singur motiv pentru care să vrei să vezi Londra, sunt mai multe şi toate esenţiale.

Cehia

Autori: Anton Caragea, Ruxandra Caragea

Vreţi să descoperiţi ţara bravului soldat Švejk, să vedeţi pe unde s-a plimbat Franz Kafka şi de unde a plecat Milos Forman? Fraga, Bino şi Karlovy Vary vă aşteaptă! Sunt atât de aproape, iar traseele pe care vi le propunem atât de convenabile, încât nu vă rămâne decât să vă faceţi bagajele. Ghidul nostru vă oferă o călătorie de neuitat!

Parâsuf în doi

Autor: Marius Conceatu

Visaţi să vizitaţi Parisul, oraşul îndrăgostiţilor? Citiţi această carte! Lectura ei e însuşi miracolul Călătoriei! Ajunşi la Paris, va fi ghidul dumneavoastră personal.

Budapesta

Autor: Ştefan Chiru

Un imperiu într-un oraş, aceasta este Budapesta' Nu veţi uita niciodată farmecul discret al vechiului oraş, nici Dunărea albastră… Traseele propuse includ obiectivele pe care nu trebuie să le rataţi şi

localurile unde vă puteţi desfată cu bucătăria tradiţională maghiară.

Ierusalim

Autor: Felicia Waldman

Este primul ghid destinat turiştilor care vor să viziteze Ierusalimul, oraşul celor trei mari religii. Ierusalimul creştin, iudaic şi musulman vă este descris cu talent, pagină cu pagină.

Cartea taţilor

Autor: Alexia Cinzeacă

Ştiţi când anume se simte un copil cel mai puternic? Când dumneavoastră, tatăl lui, îl luaţi în braţe… Vreţi să fiţi prieten cu el? Descoperiţi cum anume puteţi să-i corectaţi micile defecte şi proastele obiceiuri. Cartea Alexiei Cinzeacă vă arată cum să procedaţi, indiferent care ar fi problemele copilului dvs.

Mami, eu cresc! Tu ce faci?

Autor: Mihaela Drăgan

Copilului tău îi e frică de întuneric? Nu îi place în apă? Minte uneori? Nu ştii când şi cum să-l pedepseşti, cum să-l răsfăţi, cum să-i alegi grădiniţa? Problemele lui şi problemele tale s-ar putea să re sperie, dar soluţiile sunt aici. Cartea Mihaelei Drăgan te ajută să depăşeşti momentele dificile şi îţi dă încredere că vei reuşi să-ţi creşti copilul aşa cum îţi doreşti.

Cluburi pentru copii

Autor: Vera Secrieriu

Sunteţi ocupaţi, dar şi preocupaţi de felul în care copiii dumneavoastră îşi petrec timpul liber? Vă ajutăm să le descoperiţi pasiunile. Vă propunem un inventar complet al cluburilor unde îşi pot dezvolta aptitudinile şi îşi pot petrece timpul liber într-un mod plăcut şi instructiv.